

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

26'ncı Toplantı
5 Ocak 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.-OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, 2022 yılının ülkemize huzur ve refah getirmesini temenni ettiği ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Grup sözcüleriyle yaptıkları ön görüşmede gündeme gelen Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürlüğünün sunumundan önce denetçilere rapora ilişkin açıklama yapmak üzere söz verilmesi hususuna ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- 6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Mali Tabloları ve Faaliyetler ile İlgili Denetim Raporlarının Komisyonunda görüşülme usul ve esasları hakkında görüşmeler

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Devlet Denetleme Kurulu Denetçisi Murat Selim Aydemir'in, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 yılı mali tabloları ve faaliyetleriyle ilgili denetim sürecine ilişkin açıklaması

V.- SUNUMLAR

1.- Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürü Salim Arda Ermut'un, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili

Denetim Raporları hakkında sunumu

VI.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) DİĞER İŞLER

1.- 6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetler ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1729)

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

26'ncı Toplantı

5 Ocak 2022 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 14.05'te açıldı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz,

2022 yılının ülkemize huzur ve refah getirmesini temenni ettiğine ve Komisyonun bugünkü gündemine;

Grup sözcüleriyle yaptıkları ön görüşmede gündeme gelen Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürlüğünün sunumundan önce denetçilere rapora ilişkin açıklama yapmak üzere söz verilmesi hususuna;

İlişkin açıklama yaptı.

6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetler ile İlgili Denetim Raporlarının Komisyonunda görüşülme usul ve esasları hakkında görüşme yapıldı.

Devlet Denetleme Kurulu Denetçisi Murat Selim Aydemir, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 yılı mali tabloları ve faaliyetleriyle ilgili denetim sürecine ilişkin açıklama yaptı.

Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürü Salim Arda Ermut tarafından, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporları hakkında sunum yapıldı.

6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetler ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1729) görüşmeleri tamamlandı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 18.11'de toplantıya son verildi.

5 Ocak 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 26’ncı Birleşimini açıyorum. (*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz’ın, 2022 yılının ülkemize huzur ve refah getirmesini temenni ettiğine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli milletvekilleri, 2022 yılının ilk Komisyon toplantısını gerçekleştiriyoruz. Bu vesileyle 2022 yılının ülkemize ve milletimize başta sağlık olmak üzere, huzur ve refah getirmesini temenni ediyor, yeni yılda Komisyon olarak hep birlikte verimli ve başarılı bir çalışma dönemi geçireceğimizi ümit ediyorum. Çok önemli çalışmalar yapıldı, geçtiğimiz yıl Komisyon olarak çok sayıda kanun çalışması yaptık, bütçe sürecini hep birlikte tamamladık. Bu açıdan da emeği geçen tüm Komisyon üyelerimize şükranlarımı sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, gündemimizde (3/1729) esas numaralı 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetler ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi bulunmaktadır.

Bildiğiniz üzere 6741 sayılı Kanun’un “Denetim” başlıklı 6’ncı maddesinin (3)’üncü fıkrasında şu hüküm yer almaktadır: “Şirket, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonların bir önceki yıla ait mali tabloları ile faaliyetleri, her yıl ekim ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, birinci ve ikinci fıkralar kapsamında hazırlanan ve Cumhurbaşkanlığı tarafından gönderilen denetim raporları üzerinden görüşülerek denetlenir.” Bu yıl maalesef biraz gecikmeli olarak bu denetimi yapıyoruz. Bütçe süreci ve diğer faaliyetlerimiz nedeniyle daha erken gerçekleştiremedik. Bütçe bittikten sonra da Meclisimiz tatile girdi bir süre, o süreçte de yapamadık, o yüzden bu yıla kalmış oldu ama Meclisimizin çalışma döneminin ilk haftasında hemen sizlerle bir aradayız.

Biliyorsunuz bir süreç var burada, dış denetim raporları hazırlanıyor. Devlet Denetleme Kurulu bu raporlar üzerinde çalışmasını yapıp kendi raporunu hazırlıyor. Daha sonra bir tezkereyle Meclisimize, Komisyonumuza geliyor. Bu sürecin sonunda da görüşmeler yapıyoruz. Bu rapor geldiğinde bütçe süreci içinde olduğumuz için sonunu bekledik ve bu şekilde ertelenmiş oldu görüşmemiz ama bugün bunu hep birlikte gerçekleştireceğiz.

*Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Değerli üyeler, şimdi (3/1729) esas numaralı Tezkere'nin görüşmelerine başlıyoruz. Görüşmelere başlamadan önce arkadaşlarımızın kendilerini tanıtımalarını rica edeceğim.

Usul tartışmasını önce mi yapalım, sonra mı yapalım?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Başkanım, kimler var bir önce...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamam. Bir tanıyalım önce daha sonra usul.

Evet, buyurun, Genel Müdürümüzden başlayalım.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, usul hakkında söz talepleri var.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- 6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Mali Tabloları ve Faaliyetler ile İlgili Denetim Raporlarının Komisyonunda görüşülme usul ve esasları hakkında görüşmeler

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; yeni yılın ilk toplantısını yapıyoruz. Plan ve Bütçe Komisyonunda herkesin sağlıklı olmasından mutluyum, hayırlı seneler diliyorum, sağlıklar, mutluluklar diliyorum, iyi çalışmalar diliyorum bu dönem boyunca da.

Sayın Başkanım, bu konu, Türkiye Varlık Fonu konusu yeni, nasıl bir denetim yapacağımızla ilgili bir gelenek geliştirmeye de çalışıyoruz. Ancak yine gecikti, siz de başlangıçta belirttiniz, normalde haziran ayıydı, ekim ayına alındı, geçen yıl da gecikmişti, bu sene de gecikti; bunun gecikmemesi gerekir, aslında bu bizden kaynaklanan, Meclisten kaynaklanan bir hata oldu, bunun aksamaması gerekirdi. Gelenek hâline gelmemesini diliyorum bu konunun, bundan sonra zamanında yapılması lazım.

Sayın Başkanım, geçen sene yine eleştirmiştik, yönetim kurulu üyeleri yok yine. Burada, çok büyük bir fondan bahsediyoruz, Türkiye'nin çok kıymetli kurumlarından bahsediyoruz. Bu kurumları yöneten, yönetmesi gereken bir fon var, fon yönetimi var. Bakanlar buraya gelirken bütçeleriyle ilgili olarak, hesap vermeyle ilgili olarak fon yönetiminin buraya gelmemesi doğru değil maalesef. Fon yönetiminin yönetim kurulu üyelerinin de burada olması lazım. Sayın Cumhurbaşkanının burada olmasını tabii ki talep etmiyoruz. Usul neyse ama onun yerine gelmesi, yönetim kurulu üyelerinin de burada olması gerekirdi, onları çağırmanız gerekirdi. Bu vesileyle diğer toplantılarımızın da gecikmemesini diliyorum. Yine, özellikle Merkez Bankası, ki bugünlerde çok önemli ve sıkıntılı günler geçiyor. Merkez Bankasının, Sosyal Güvenlik Kurumunun, Sayıştayın, özellikle... Toplam biliyorsunuz, 9'a yakın kurum var, bunların bu dönem toplantılarının gecikmemesini diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Paylan, usul hakkında buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri arkadaşlarım, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri ve bu salonda bize hizmet eden değerli emekçi kardeşlerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve hepimize iyi bir yıl olsun diye diliyorum HDP adına.

Sayın Başkan, Varlık Fonunun denetimini yapacağız ancak denetimden ne anladığımıza bir kez daha bakmamız gerekiyor. Aslında, bu yapılan bir bilgilendirme toplantısı gibi işliyor ama maalesef kamuoyunda işte “Meclis Varlık Fonunu denetliyormuş.” gibi bir algı var ve siz de böyle söylendiniz “Denetim toplantısını yapıyoruz.” diye ama bu, bir denetim değil Sayın Başkan siz de kabul ederseniz. Varlık Fonunun Genel Müdürü Sayın Salim Bey geldi, bize bir sunum yapacak, biz de görüşlerimizi söyleyeceğiz ve ibrayla ilgili bir oylama da yapmayacağız yani “İbra edenler... Etmeyenler bu denetim raporunu...” diye bir şey söylemiş olmayacağız, yalnızca bilgilendirme yapacağız “Dostlar alışverişte görsün.” denilecek ve kalkıp gideceğiz. Ben, bunun yanlış bir duruş olduğunu düşünüyorum çünkü oluşan denetim raporlarıyla ilgili de bizim karşı bir görüşümüz oluşabilmeli, muhalefet şerhlerimiz oluşabilmeli, Meclisin bir raporu ortaya çıkabilmeli ve bu sayede bir denetimin olabileceğini düşünüyorum. Bunun bir denetim değil, bir bilgilendirme toplantısı olduğunu kayda geçirmek isteriz HDP adına ve bu durumun değişmesini talep ediyoruz; bununla ilgili yasal düzenleme ne gerekiyorsa yapmalıyız bence.

İkincisi Sayın Başkan: Geçen yıl, hatırlarsınız, ben size “Ya, burada ‘gizli’ ibaresi var, ne yapacağız bunu, ne olacak?” demiştim, siz de “Mahkemeler karar verir, açıklarsınız.” demiştiniz ve bayağı bir aramızda laf alışverişi olmuştu. Bu sene “hizmete özel” diye yazıyor. Şimdi, ben, bundan ne anlamam gerektiğini size sormak istiyorum. Şimdi “hizmete özel” diye yazıldığında “gizli”den farkı nedir? Ben, buradaki raporu, basın mensubu arkadaşlar burada, onlarla paylaşırsam bu sene tekrar soruyorum: Suç işlemiş olacak mıyım? Buradan bazı ifadeleri okursam suç işlemiş olacak mıyım? “Bunlara, gene, mahkemeler karar verir.” mi diyeceksiniz; bunlarla ilgili görüşünüzü merak ediyorum çünkü kayda geçsin yani bu denetimse ben buradan referanslar verebilmeliyim, buradaki bulguları basınla paylaşabilmeliyim. Milletin temsilcisiyiz ve milletin bu denetimde ne olduğunu bilmeye hakkı vardır ve bunu gizlemenin de kimseye faydası olmadığını düşünüyorum ne Varlık Fonuna...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Basın burada zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Basın burada ama ben şimdi... Bakın “hizmete özel” yazıyor. Şimdi, ben gidip basın mensubunun önüne bu raporu koyarsam “Alın arkadaşlar, bakın burada ne yazıyor?” dersem bu suç mudur değil midir; bunun kayda geçmesini talep ediyorum yani nedir bilmek istiyorum daha doğrusu.

Üçüncü mesele Sayın Başkan: Sayın Genel Müdür burada, sunum da orada ama bizim önümüze basılı bir dağıtım olmadı yani geçen sene olmuştu hani bu dağıtım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sunumları dağıtalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani dağıtım olursa daha rahat takibini yapabiliriz diye düşünüyorum. Sayın Genel Müdürün sunumlarını bekliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Bekaroğlu, usul hakkında buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanımız Varlık Fonunun Başkanıdır kendileri; bir toplantıda, bir televizyon programında, işte, Birleşik Arap Emirlikleriyle ilişkilere değiniyor ve oradaki görüşmelerde “Gerek Varlık Fonu Başkanımı davet ettiğim gibi Yatırım Destek Fonu Başkanımı da davet etmiştim...” Yani kendisi Varlık Fonu Başkanı ama “Varlık Fonu Başkanımı da davet ettim...”

Ya, bu dil sürçmesi falan tabii ama ben, bunu bir garabeti vurgulamak açısından söylüyorum. Yani kamu kaynaklarıyla oluşturulan bir fon var, bu fon kamu kaynaklarıyla oluşturulmuştur, kanun çıkarken hatırlayın tartışmaları, dolayısıyla bu, kamu tarafından, Meclis tarafından...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Bekaroğlu, bunun usulle ilgisi yok ki, esasta anlatırsın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir tamamlasın, ben söyleyeceğim dediğinizi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani benim ne söyleyeceğimi nasıl da bildin Cemal Bey yani ben seni görmeyeli, acayip gelişmişsin ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cemal Bey, benim görevimi siz üstlenmeyin, tamamlasın, ben uyarıyı yaparım merak etmeyin; size de ayrıca söz vereceğim, fikirlerinizi ifade edersiniz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bekaroğlu'na sataşmadan günü zayi sayıyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – O zaman bize dediler ki: “Kamu kaynakları oluşturuluyor ama ya, bu KİT falan değil ki bu şirket.” Kimin kaynaklarıyla, kimin paralarıyla oluşturuldu? Konuşacağız birazdan, kamu kaynaklarıyla.

Yani usulle ilgili bir şey söyleyeceğim değerli arkadaşlarım. Netice itibarıyla bu kamu kaynakların yöneten siyasi bir otorite var; Cumhurbaşkanı otorite. Burası da milletvekillerinden oluşan, her ne kadar teknik Komisyon olsa bile siyasetçilerden oluşan bir Komisyon.

Şimdi, Sayın Genel Müdür geldiler buraya oturdular, Varlık Fonunun Yönetim Kurulu Üyesi aynı zamanda, iyi ki Yönetim Kurulu Üyesi, aynı zamanda Yönetim Kurulu Üyesi olması iyi. Genel Müdür geldi ve biz, Varlık Fonu... Yani dünya kadar kamu kaynakları, ilk başta “160 milyar dolarlık varlık” falan denilmişti, şimdi ne kadar varlık bilmiyorum, herhâlde söyleyecek Sayın Genel Müdür. Bu kadar büyük kamu varlığını yöneten bir fonla ilgili, bir de amaçlar ortaya konulmuş, büyük amaçlar, bu amaçlarla ilgili sorular soracağız; onların büyük çoğunluğu da siyasi amaçlar, tabii ki soracağız, bir tür hesap soracağız denetliyoruz ama kim bize cevap verecek? Bir tane Genel Müdür, genel müdür muavinleri, bürokratlar falan. Bu arkadaşlarımıza da bir şey söylediğimiz zaman diyorsunuz ki: “Cevap veremeyecek olan arkadaşlara böyle şeyler söylemezsiniz.” falan. Doğru, siyasi değil arkadaşlar, siyasi konuşmuyor. Ya, bu denetimin şekli problem değerli arkadaşlarım. Buraya en azından Yönetim Kurulu Başkanının gelmesi gerekiyor. Yani Sayın Başkanın buraya gelmemesi, Başkan... “Başkan” derken Sayın Cumhurbaşkanını kastetmiyorum. Mesela, Erişah Arıcan Başkan Vekili niye gelmiyor arkadaşlar, çok işi olduğu için mi gelmiyor yoksa gerçekten böyle bir Komisyonu kendisine muhatap mı görmüyor, niye gelmiyor? Bakın, değerli arkadaşlarım, bu sarayda yani bu Genel Müdürü buraya gönderen sarayda dünya kadar adam -saysam şaşarsınız- bu Varlık Fonuna bağlı olan kamu kuruluşlarının yönetim kurulu üyeliğinden ikinci maaş alıyorlar. Bari bunlardan birkaçı gelseydi, bunlar da Yönetim Kurulu üyesi; Yunus Arıncı Borsa İstanbul'dan; Mehmet Emin Baysa, Vakıfbank Denetim Kurulu Üyesi; Cemil Ragıp Ertem, Vakıfbank Yönetim Kurulu Üyesi; Erişah Arıcan, Borsa İstanbul Yönetim Kurulu Üyesi; Metin Fırat... Bunların hepsi sarayda görevliler, bürokratlar ve hepsi Varlık Fonuna bağlı kamu şirketlerinden ikinci maaşı alıyorlar. Kardeşim, ya, buna bir açıklık getirmek lazım, bırakın niye bunlar... Kimle muhatap olacağız Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Genel Müdürle muhatap olurken sınırlarımız ne, nereye kadar sorabiliriz? Yani efendim, siz dediniz ki: “Varlıkların değerini artıracaktınız.” Niye artırmadınız, ne oldu? Bununla ilgili kiminle hesaplaşacağız, kime soracağız? Bunlar belli değil.

Son cümlem: Gerçekten, değerli arkadaşlar, bizim burada yaptığımız bu çalışma maalesef şeklen oluyor. Ya, Meclis, Parlamento, demokrasilerde şeklen bazı şeylerin yapıldığı yerler değildir, esastır. Arkadaşlar, niye kutsal burası? Çünkü gariban insanların vermiş olduğu vergiler yani bu milletin vermiş olduğu vergilerin nasıl kullanılacağına karar verilen bir yer Türkiye Büyük Millet Meclisi değerli arkadaşlarım. Kutsiyeti falan da yani “yüce, aziz, büyük Meclis, kutsal” filan diyoruz ya; Meclisin yüceliği buradan geliyor. Böyle mi indiriyoruz Meclisi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlayabilerseniz sevinirim. Çok uzadı Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Meclisin üyeleri... Yerlere indiriyoruz.

Şimdi, cuma günü burada bir kanun teklifi görüşeceğiz değerli arkadaşlarım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usul...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum.

...oradaki maddelerden biri Sayın Başkanım... Zaten Anayasa değişikliğiyle Parlamentonun dünya kadar yetkisini Cumhurbaşkanına devretmişiz, her kanunda yetkinizi Cumhurbaşkanına devrediyorsunuz. Olmaz değerli arkadaşlarım yani böyle bir şey olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani parmak kaldırarak, çoğunluksunuz diye bunları yapamazsınız, yapmayın, tarihe geçiyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Kötü” olarak geçiyorsunuz yani “olumsuz” olarak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Öztürk, usul hakkında buyurun lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Varlık Fonunun değerli yöneticileri, değerli basın mensupları, değerli çalışanlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 2022 yılındaki bu ilk toplantısının ve bundan sonra yapacağımız çalışmaların ülkemize ve milletimize, hepimize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii, bu ilk gün olması münasebetiyle, bugün her ne kadar “bilgilendirme toplantısı” şeklinde ifade edilse de aslında bu bir denetim çalışması çünkü kanunu gereği Varlık Fonunun bir bağımsız denetimi, bir Devlet Denetleme Kurulu denetimi, bir de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından denetimi söz konusu. Ancak malumunuz, Türkiye Varlık Fonunun nasıl denetleneceğine ilişkin kalıcı, yazılı olmasa bile oluşmuş kurallar bütünü ihdas etmemiz gerekir. Geçen yıllarda bunu yine tartışmıştık ama usul yönünden bunu nasıl yapacağımıza ilişkin belirli, net bir şey ortaya çıkmamış olabilir. Bu konuda, arkadaşlarımızın haklı taleplerine ben de iştirak ediyorum fakat yazılı olmadığı için burada Genel Müdür, daha bir ay önceki Genel Müdür de yine Yönetim Kurulu Üyesiydi, geldi, hepimizi bilgilendirdi, sorular sorduk. Neticede bu bir “denetim” olarak kayıtlara geçti.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Kayıtlara geçti.” O kadar.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bugün de Sayın Arda Ermut Bey aynı zamanda hem Genel Müdür hem de Yönetim Kurulu üyesi; Varlık Fonu adına Komisyonumuzu, dolayısıyla da Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirecek, biz de kendilerine soru soracağız; kafamıza yatan veya yatmayan, bilgilendirilmek istediğimiz, bilgilenmek istediğimiz konular üzerinde sorularımız olacak ama Başkanım, şu olabilir: Bu konuda bir usul ihdas edelim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bunun adı “denetim” olacak Cemal Bey.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Gelecek seneler için de bu kalıcı olur. Tabii, takdir sizlerin, takdir Komisyonumuzun.

Ben usul konusunda geçen yılki usulü bugün uygulayalım ama geleceğe ilişkin de ışık tutabilecek yeni kararlar alabiliriz. Bu, Komisyonumuzun takdirindedir.

Ben tekrar yeni dönemin hepimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Cuma günü de inşallah, birinci imza sahibi olduğum kanun teklifini hep birlikte görüşeceğiz, sizin takdirlerinize, onaylarınıza sunacağız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Cemal Bey, sen buna nasıl imza attın? Dinamit koyacaklar Merkez Bankasına.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, ikili diyaloga girmeyelim.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Hepinize teşekkür ediyorum ve yeni yılın, yeni dönemin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz Cemal Bey.

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, ben de yeni yılın tüm insanlığa sağlık, huzur, mutluluk getirmesini diliyorum, Komisyon çalışmalarımızın da milletimize, ülkemize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Ben iki konuda kısa bir bilgi vermek istiyorum. Yani, bizim yaptığımız faaliyetin denetim olmadığını söylemek doğru değil çünkü kanun çok açık; 6741 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinin (3)’üncü fıkrasında açıkça yazıyor: “Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından denetlenir.” Yani “Biz denetim yapmıyoruz.” demek, Komisyonu itham altında bırakmak gibi bir anlama gelir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İtham altında bırakıyorum, denetlemiyoruz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani o...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kanunun yazdığı denetimi yerine getirmiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Suçluyorum resmen Komisyonu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey, siz fikrinizi ifade ettiniz. Rica ediyorum...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Raporlarla ilgili görüş tabii ki söylenebilir, eleştiri getirebilir; onlara bir şey demiyorum ama yaptığımız faaliyet denetim. Her bir milletvekilinin burada Varlık Fonuyla ilgili her türlü eleştiriye getirme, soru sorma, cevap alma hakkı var; neticede bu bir denetim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İbra etme hakkımız var mı?

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Anonim şirket olduğu için yok; biliyorsunuz, Türk Ticaret Kanunu’na göre genel kurullar yetkili.

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – Denetim nasıl oluyor?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O zaman denetim olmuyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı lütfen... Fikirlerimizi ifade ettik, rica ediyorum arkadaşlar...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, şimdi size bir örnek vereyim...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – KİT Komisyonuna AŞ’ler geliyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – AŞ’ler geliyor, orada ibra ediliyor mu? Edilmiyor. Sadece hazine sermayeli olanlar ibra ediliyor ama şirket statüsünde olanlar genel görüşmeye sunuluyor yani orada bir ibra müessesesi yok ama bu, şu değil: Biz Komisyon olarak herhangi bir konuda suç işlendiği kanaatine varırsak burada Komisyon olarak bizim, adli ve idari mercilere yazı yazma hakkımız var. KİT Komisyon yapıyor bunu, aynı hak bizde de var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – KİT Komisyonu yapıyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Tabii, tabii, KİT Komisyonu yapıyor eğer ibra edilmediyse -dediğim gibi- hazine ortaklı kuruluşları savcılığa bildiriyor ya da Komisyon çalışmaları esnasında bir konuda soruşturma açılması gerektiği kanaatine varırsa ya da idari bir tedbir alması gerektiği kanaatine varırsa bunu idareye, yürütmeye bildiriyor. KİT Komisyonunda yıllarca çalıştığım için çok net söylüyorum yani burada da aynı usul olabilir. Denetimi yapan bizim yani “Denetim yok.” demek yanlış olur yani Anayasa’ya ve ilgili kanuna göre Plan ve Bütçe Komisyonu, Varlık Fonunu denetliyor.

Vakıfbankla ilgili şunu söyleyeyim: Varlık Fonunun portföyündeki şirketler zaten Sayıştay tarafından denetleniyor yani bankalar, BOTAŞ, TPAO... Bunlar KİT Komisyonuna geliyor, orada denetleniyor. Oraya yönetim kuruluyla, genel müdürüyle geliyorlar zaten. Yani o konuda, burada bu yönetime bir şey sormak bana göre doğru değil çünkü BOTAŞ orada denetleniyor, Meclis, KİT Komisyonu ona karar veriyor.

Ben bu bilgiyi paylaşmak istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Emine Gülizar Emecan, buyurun.

Usul hakkında...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Usul hakkında.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, ben de yeni yılın herkese sağlık, mutluluk, başarı getirmesini, ülkemize hayırlı olmasını diliyorum. Sayın bürokratlarımıza da hoş geldiniz demek istiyorum.

Şimdi, Sayın Başkanım, geçen yıldan bu yana “Gerçek bir denetim yapıyor muyuz, yapmıyor muyuz?”u burada tartışıyoruz ve hâlâ bu konuda bir netlik yoksa, hâlâ bunu tartışıyorsak demek ki bunun üzerinde ciddi bir çalışma yapılması lazım. İktidar ve muhalefet kanadı olarak bu noktada mutlaka ortaklaşmamız gerektiğini düşünüyorum ve bu tartışmaya ben yine geçen yılki görüşmelerden bir hatırlatma yaparak usul hakkında bir eleştiri getireceğim. Evet, neydi geçen seneden beri -şu andaki de- usulümüz? İşte, bağımsız denetim firması usul açısından bir denetim yapıyor, daha sonra Devlet Denetleme Kurulu, Varlık Fonunun Başkanı Cumhurbaşkanı tarafından görevlendiriliyor. Niye görevlendiriliyor? Bağımsız denetim firmasının yapmış olduğu denetimin usule uygun olup olmadığını... Yani burada asıl tartıştığımız nokta içerik anlamındaki denetimin eksikliği.

Geçen yıl şöyle bir tartışma yapılmıştı: Plan ve Bütçe Komisyonu olarak bizim bir kurumu, bir fonu nasıl denetleyeceğimize dair bir düzenlemenin olmadığını ve bunun bir eksiklik olduğunu konuşmuştuk, hatta Sayın Kalaycı da bu konuda bir konuşma yapmıştı -Sayın Başkanımız Bülent Kuşoğlu da- KİT Komisyonunun böyle bir düzenlemesinin olduğu örnek göstermişti. Sayın Başkanım siz de Komisyon Başkanı olarak böyle bir düzenlemenin üzerinde çalışacağınızı söylemişsiniz ama aradan bir yıl geçti; biz bunu tartışmadık, çalışmadık, konuşmadık ve yine böyle bir eksiklikle bu yıl tekrar Varlık Fonunun raporlarını görüşeceğiz.

Ben özellikle kayıtlara geçmesi gerektiğini düşünerek bunu paylaştım, belki de bu eksikliğin bir an önce giderilmesi gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı, herhâlde cevap vereceksiniz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Ya, ben “Denetimi yok.” gibi bir şey söylemedim, söylemem de çünkü uzmanlık alanım bu. Sadece, denetim usulüyle ilgili tartışma olmuşsa, bana sorsanız, “Sayıştay denetlesin.” derim çünkü benim eski kurumum zaten. Yani usulle ilgili bir tartışma olduysa belki o yönde bir görüş ortaya koymuşumdur ama “Denetim yok.” dememişimdir.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Düzenleme yapılması gerektiğini siz de ifade ettiniz geçen sene. Plan ve Bütçe Komisyonunun hangi usullerle bu denetimi yapması gerektiğiyle ilgili...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – O ayrı, o ayrı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Düzenlemeden ziyade bir çalışma yapılması konusu...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tutanaklara isterseniz bakarız.

Yani doğru bir yorumdu sizin yaptığınız, ben o yüzden size atıfta bulundum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yo, yo, o ayrı ama. Yani o “denetim yok” anlamına gelmiyor yani usulü...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ama ben “Siz denetim yok dediniz.” demedim zaten, öyle bir şey kayıtlara geçmesin.

Teşekkür ederim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Tamam.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu, kısa olursa sevinirim.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, Cemal Bey’in de, Mustafa Bey’in de burada bir denetim yapıldığı görüşünde olmasına memnun olduğumu ifade edeyim öncelikle ama denetim ise -ki öyledir- o zaman yönetim kurulu üyelerinin de burada olması gerekirdi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani denetim yapıyorsak yönetim kurulu üyelerinin de burada olması gerekir, denetim sadece icra heyetiyle olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anladım, peki.

Değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi olmayanlara usulümüz gereği usul hakkında söz veremiyoruz ama sunumdan sonra görüşlerinizi dinleriz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aslında İç Tüzük’te bir sınırlama yok, Başkanım İç Tüzük’te bir sınırlama yok. O zaman bize öncelikli söz verin de fikrimizi söyleyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuz... Üye olmayanlara usul hakkında söz veremiyoruz, böyle bir şeyimiz var.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, ama ben onu biliyorum; İç Tüzük’te bir sınırlama yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sunumdan sonra söz isterseniz söz veririm, görüşlerinizi dile getirirsiniz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sunumdan sonra bir anlamı yok ki yani.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, müsaade ederseniz, bu usul hakkındaki konulara ilişkin ben de fikirlerimi paylaşmak isterim.

Öncelikle bu gecikmeme konusuna tabii ki katılıyorum ama tamamen bizden kaynaklanan bir durum da değil. Dış denetim geliyor, Cumhurbaşkanlığına gidiyor, oradan buraya geliyor; geldiği zaman biz de birtakım işlerin ortasında oluyoruz, mecburen bir öteleme ihtiyacı oluyor. Dedğim gibi, yıl sonunda da bir tatile denk geldi ama bundan sonra daha kısa sürelerde yapılması için zorlayalım inşallah, tabii ki biz de katılıyoruz. Keşke her şeyi tam zamanında yapabilesek, bazen elde olmayan birtakım gerekçeler oluşabiliyor ama onun için gayret edeceğiz.

“Yönetim kurulu üyeleri niçin yok?” denildi. Değerli arkadaşlar, şimdi, bildiğiniz üzere bu Varlık Fonunun denetimi 6741 sayılı Kanun uyarınca gerçekleştiriliyor. Burada “Denetim” başlıklı maddede -az önce de okudum- Fon Yönetim Kurulunun, görüşmelerde bulunmasına dair bir kanuni hüküm yok yani kanunen “Fon yönetimi buraya gelecek.” diye bir hüküm yok.

Başkanlık divanı, yönetim kurulu üyelerine de...

CAVİT ARI (Antalya) – “Gelmeyecek.” diye bir hüküm var mı Başkanım, ona bakalım yani onu da açıklayın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yapmayın Başkan ya, ilkokul çocukları gibi konuşuyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Eyvallah, şimdi müsaade ederseniz... Daha bitirmedim sözümü Mehmet Bey, siz hep söylüyorsunuz “Daha bitirmedim.” diye; ben de daha bitirmedim sözü.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ama o kadar basit değil, sanki biz okumuyoruz orayı ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey, müsaade eder misiniz konuşamama.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Buyurun Başkanım, buyurun.

Başkanım, giderek böyle, otoriter bir yapıya kavuşuyorsunuz ya, giderek sertleşiyorsunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Ne alakası var ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani bunun otoriterlikle ne alakası var?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yani gerçekten, gerçekten otoriter...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerçekten otoriterlikle benim... Şu anda sözümü kesiyorsunuz, ben de size diyorum ki: Lütfen, müsaade edin sözümü tamamlayayım. Bunun otoriterlikle ne alakası var Allah aşkına!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Buyurun.

Ne oldu? İki tane kelime bir şey söyledik, seni engellemedik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Demek ki otoriterlik tanımı sizde çok geniş yani her şeyi “otoriterlik” olarak tanımlayabiliyorsunuz. Asıl böyle tanımlarsanız gerçek otoriterliği tespit edemeyiz ve asıl bu antidemokratik bir yere götürür bizi; onu da ifade edeyim. Her şeye “otoriterlik” dersanız ortada “otoriterlik” diye bir şey kalmaz.

Yönetim kurulu üyelerine de... Biz mecbur olmadığımız hâlde, kanuni bir gereklilik olmadığı hâlde grup sözcülerimiz bize böyle bir şeyi tavsiye ettiler, “Yönetim kurulu üyelerimiz de gelirse iyi olabilir.” dediler. Biz de Komisyon olarak bu çerçevede, bütün yönetim kurulu üyelerimizi

bilgilendirdik, gündemi yolladık, “İsteyen, uygun gören gelebilir.” diye böyle bir çalışma yaptık ama kimseye, zorla “Buraya gelin.” deme hakkımız yok, kanunen böyle bir yetkimiz yok. Bilgilendirdik, gelmek isteyenleri davet ettik, bunu gerçekleştirdik; bunu ifade etmek isterim.

CAVİT ARI (Antalya) – Başkanım, gelen olmadığına göre sizi kimse dikkate almamış o zaman yani bu talebinizi dikkate almamışlar.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, bu denetimi kime karşı yapacağız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Talep değil, bilgilendirdik, davet ettik; artık davete icabet eden eder, etmeyen etmez; o, kendi takdirleri.

CAVİT ARI (Antalya) – Kimse takmamış yani.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanı “Gidin.” dese giderler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, diğer taraftan, Fon Genel Müdürümüz aynı zamanda yönetim kurulu üyesi. Dolayısıyla, buradaki bütün görüşmeleri yönetime taşıyabilecek arkadaşımız burada; sadece Genel Müdür değil, aynı zamanda yönetim kurulu üyesi. Bunun yanı sıra, burada yapacağınız değerlendirmeler, buradaki tutanaklar; bunları biz Komisyon olarak derliyoruz topluyoruz ve muhalefet şerhleriyle birlikte Cumhurbaşkanlığına bunu bir rapor şeklinde gönderiyoruz. Yani “Buradaki fikirler, görüşler bir yerlere gitmiyor.” diye düşünüyorsanız öyle değil. Biz buradaki görüşleri bir rapora bağlıyoruz, toparlıyoruz; bunu, Meclis Başkanımızın imzasıyla Cumhurbaşkanlığına iletiyoruz.

Burada yapılanlar denetim midir, değil midir? Bu konuda da görüşümü paylaşmak isterim. Şimdi, burada denetimde uzman üstatlar var, haddimi aşmak istemem ama “denetim” kavramı birçok şeyi aynı anda ifade eden bir kavram; doğrusu, tek bir tanımı olduğunu düşünüyorum, geniş bir kavram. İşte, İngilizce ifadelerle söylersek: “Audit” var, “control” var, “investigation” var, “inspection” var, “monitoring” var; birçok... İçini nasıl dolduracağınız biraz da yaklaşımınıza bağlı. Burada “Denetim.” deyip tek bir denetim türü varmış gibi, o olmayınca da denetim olmuyormuş gibi yaklaşmak bana göre doğru değil. Esas itibarıyla, burada, Mecliste bir denetim olduğu için -ben kendi görüşümü ifade edeyim müsaade ederseniz- bir siyasi denetim yapıyoruz, siyasi değerlendirmeler yapıyoruz ve bir anlamda, yerindelik ile ilgili görüşlerimizi, içerikle ilgili görüşlerimizi paylaşıyoruz. Dış denetim ve Devlet Denetleme Kurulu hukuka uygunluk esasında, kurallara uygunluk esasında bir denetim gerçekleştiriyor. Burada ise daha çok, kuruluşun yaptığı çalışmaları, planlamaları; nereye doğru gitmesi gerektiği, nasıl bir yol haritası oluşturması gerektiği hususunda değişik gruplarımız, partilerimiz görüşlerini ifade ediyorlar; yolunda gitmediğini düşündüğü hususlar varsa onları eleştiriyorlar, öneriler ortaya koyuyorlar. Bana göre bu yol gösterici bir denetim yani kurumun gelecek faaliyetleri açısından yol gösterici bir denetim gibi geliyor bana ama dediğim gibi, denetimden daha iyi anlayan arkadaşlarımız var. Emine Hanım haklı, geçen sene “Keşke bu arkadaşlarımız toplansa, bir tartışsa, bize de nasıl bir denetim yapmamız gerektiğine ilişkin bir şeyler getirselers.” dedik; düzenleme değil de hani, usul açısından; bu denetime Komisyon olarak nasıl yaklaşalım... Ben şu anda böyle bakıyorum ama yarın, denetimden daha iyi anlayan arkadaşlarımız toplanıp “Biz böyle baksak daha faydalı olur.” derlerse onu da tartışırız, ona da açığız. Ben burada tekrar bu çağırımı dile getiriyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sizin Komisyon Başkanı olarak bu konuda öncülük yapmanız lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şöyle, yani bu bir uzmanlık alanı. Burada, denetimde tecrübesi iyi olan arkadaşlarımız var, değişik gruplardan. Bir arkadaşımız da ben de koordine edebilirim...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sizin yapmanız lazım zaten Komisyon Başkanı olarak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – ...başka bir arkadaşımız da koordine edebilir; bir araya gelirlirse, Komisyonumuz için yeni bir usul önerileri geliştirirlerse ben de bunun faydalı olacağını düşünüyorum doğrusu ama şu an itibarıyla benim bakışım böyle.

Esas itibarıyla, burada tabii ki kuruluşun denetim raporlarını da inceleyerek değişik gruplardan üyelerimiz hem geçmiş faaliyetlerinde gördükleri hususları eleştiriyorlar, görüşlerini ifade ediyorlar hem de bir anlamda, geleceğe dönük bir yol haritası, ışık tutucu birtakım fikirler ortaya koyuyorlar ve ben bunların son derece faydalı olduğunu düşünüyorum açıkçası.

Diğer, daha formal denetime gelince, Varlık Fonunun bünyesinde bulunan şirketler -yüzde 90'ından fazlası bekli, bilmiyorum- Sayıştay denetimine tabi, ayrıca denetlenen kurumlar, bazıları KİT Komisyonuna gelip denetimden geçen kurumlar. Dolayısıyla yani burada holding diye bir çatı kurum var, bir de altındaki şirketler var; o şirketlerin her birinin de kendine göre bir denetim usulü var, orada da bir eksiklik söz konusu değil, bunu da ifade etmek isterim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – KİT Komisyonuna yönetim kurulu üyeleri geliyor mu, gelmiyor mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, onları ayrıca dediğim gibi denetimle ilgili arkadaşlar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geliyor mu, gelmiyor mu? Geliyor. Bakın, buraya gelmediler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu bir KİT değil ki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl? Bu nedir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Anonim şirket, ayrı bir kanunu olan bir yapı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl KİT değil yani kamunun bir varlığı, ne fark eder?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, farklı bir kanunu var, özel bir kanunu var; KİT kanununa tabi bir denetim yapısından bahsetmiyoruz. Her bir kurumun kendine göre bir yapısı var. Bunun da kanununda ben o dönem yoktum Plan ve Bütçede. Plan ve Bütçe Komisyonumuz belirledi anladığım kadariyle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, Mustafa Bey söylesin, iyi biliyor; geliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye, bir tamamlayayım.

Bir kanunumuz var elimizde, bu kanunu da Meclisimiz çıkardı. Bu kanun diyor ki: Dış denetim yapılır, raporlara bağlanır. Bu raporlar Cumhurbaşkanlığına gider, Devlet Denetleme Kurulu bunları alır, inceler, kendi raporunu hazırlar sonra Plan ve Bütçeye gelir, burada bir denetim yapılır. Bunun dışında böyle zorlayıcı bir hüküm söz konusu değil ama bir teamül geliştirmemiz gerekir diye düşünüyorsanız denetimden anlayan arkadaşlarımız bu Komisyonun özelliklerine uygun öneriler getirirlerse hep birlikte bunlar üzerinde dururuz, bunlara da kapalı olmadığımızı ifade etmek isterim.

Geçen sene bu gizlilik hadisesi üzerinden bir tartışma oldu, bence lüzumsuz bir tartışma ama oldu. Bu sene biz de Komisyon olarak Meclis Başkanlığımız kanalıyla yazılar yazdık. Devlet Denetleme Kurulunun kendi genel hukuki çerçevesi içinde, genel uygulamaları, usulleri çerçevesinde yaptığı bir hadiseydi bu ama Meclise bir rapor geldiği için bunun dışına çıkılması gerektiğini savunduk. Sağ olsunlar onlar da bunu yeniden değerlendirdiler, bu sefer rapor “gizlilik” damgasıyla değil “hizmete özel” damgasıyla geldi, bunu da hepinize dağıttık, bütün gruplara dağıttık. Bunun anlamı nedir? Gizliliğe göre tabii ki hukuki sonuçları daha farklı bir çerçeve ama onu hukukçuların izah etmesi daha

iyi olur bence, ben şimdi onun detayına girmeyeyim. Fakat esası şu: Size özel, sizin hizmetinize özel, başkalarıyla paylaşmaktan ziyade muhatabının kullanımına özgü bir rapordan bahsediyoruz. Geçen yıl özellikle arkadaşlarımız şunu söylemişlerdi...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Kamuoyunun bunu bilmeye hakkı yok mu?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir müsaade ederseniz tamamlayayım.

Şunu söylemişti bazı arkadaşlarımız: “Yani ‘gizlilik’ damgası olduğu için rapordaki bir cümleye, bir yere ben atıfta bulunamıyorum, eleştirimi yaparken, görüşümü ifade ederken bu bir sıkıntı oluşturuyor.” Şimdi “hizmete özel” olunca ben böyle bir problem kalmadığını düşünüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yani paylaşabiliriz şimdi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani referanslar verebilirsiniz bence.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama ha bir cümle ha bir sayfa, ne fark eder?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani hiçbir hakkın istismar edilmemesi gerekir Garo Bey. Bunu illa zorlamak istiyorsanız, kuralızsız çalışalım istiyorsanız bunun ne size faydası var ne bu Komisyona ne de Meclise faydası var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, sınırı nedir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama bu raporun muhatabı olmayanlarla rapor olarak paylaşılmasını doğru bulmuyorum ben, kendi kişisel tutumumu söylüyorum. Hizmete özel bir rapor ama konuşmalarınızı yaparken ihtiyaç duyduğunuz ölçüde bu rapora atıfta bulunmanızda da herhangi bir engel olmadığını düşünüyorum; sonuçta burada bir denetim yapıyorsunuz, bir görüş ifade ediyorsunuz. Bu rapordan belli alıntılar yapıp o alıntılarla görüşlerinizi desteklemenizde de bir engel durum olmadığını düşünüyorum. Ortada gizli saklı bir şey de yok esasen, herkese dağıtılmış bir rapordan bahsediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir şey yok zaten içinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama hukuk kurallarına hepimiz saygı duymak zorundayız. “Hizmete özel” diyorsa bunu rapor olarak bir başkasıyla paylaşmamak durumundayız ama bu rapora görüşlerinizi ifade ederken atıflarda bulunabiliriz diye düşünüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayfa sayfa paylaşabiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, şimdi bu bilgilendirme raporları konusu gündeme getirildi. Sizlerin de malumu olduğu üzere, geçtiğimiz yıl ocak ayı içinde ilgili kurumlardan raporların hazırlanmasını sağlayıp sizlere ulaştırmıştık. Yine yıl içinde Merkez Bankasından da sunum almıştık. Bu konu Başkanlık Divanı olarak bizim de gündemimizde yer alıyor. Önümüzdeki günlerde ilgili raporların sizlere ulaştırılmasını sağlayacağız. Komisyon olarak bu toplantıları, bu raporları takip edeceğiz, bunu da ifade etmek istiyorum.

Başka da bir şey kalmadı herhâlde.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Diğer toplantılarımız var ya...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İşte onları söyledim yani takip edeceğiz ilgili kurumlarla irtibat kurup, raporları ve toplantıları gerçekleştikçe sizlere iletacağız.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

2.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Grup sözcüleriyle yaptıkları ön görüşmede gündeme gelen Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürlüğünün sunumundan önce denetçilere rapora ilişkin açıklama yapmak üzere söz verilmesi hususuna ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli üyeler, şimdi tezkerenin görüşmelerine geçiyoruz.

Ancak görüşmelere başlamadan önce bir hususta kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Grup sözcülerimizle yaptığımız ön görüşmede Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürlüğümüzün sunumundan önce denetim raporunu hazırlayan denetçilerimize raporlara ilişkin açıklama yapmak üzere söz verilmesi hususu gündeme getirildi. Bu çerçevede önce denetçiler adına açıklama yapmak üzere Devlet Denetleme Kurulu Denetçisi –anladığım kadarıyla bu denetimi yapan ekibin başı arkadaşımız- Sayın Murat Selim Aydemir’e söz vereceğim.

Sayın Aydemir, buyurun lütfen.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Devlet Denetleme Kurulu Denetçisi Murat Selim Aydemir'in, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 yılı mali tabloları ve faaliyetleriyle ilgili denetim sürecine ilişkin açıklaması

DEVLET DENETLEME KURULU DENETÇİSİ MURAT SELİM AYDEMİR – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce gerçekleştirdiğimiz denetim çerçevesinde bize anlatma fırsatı verdiğiniz için denetim heyetim adına sizlere teşekkür etmek isterim.

Denetimimiz hakkında nasıl bir giriş yaptığımız ve çalışmalarımızın nasıl olduğu konusunda kısa bir bilgi vereceğim. Denetim sürecimizin nasıl başladığı, heyetimizin nasıl oluşturulduğu, daha sonra ilgili birimlerle irtibata nasıl geçildiği konularında genel bir bilgi vermek istiyorum. Denetimimiz Cumhurbaşkanlığı makamı talimatları doğrultusunda Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığının görevlendirmeleri üzerine başlamaktadır. Başkanlığımız tarafından 2020 yılı Türkiye Varlık Fonunun denetiminde ben ve denetçimiz İlky Çelenay Bey koordinasyondan sorumlu denetçiler olarak görevlendirilmiş olup daha sonra bağımsız denetim standartlarının belirlenmesinde ve uygulanmasında söz sahibi olan Sermaye Piyasası Kurulundan 2 uzman arkadaşımız ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumundan da 3 uzman arkadaşın katılımıyla denetim grubumuz oluşturulmuştur.

Denetimimizin konusunu görevlendirme yazılarında da görüleceği üzere 6741 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesinin (2)’nci fıkrasını Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi’nin şirket tarafından kurulan diğer şirketlerin, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulan alt fonların 2020 yılına ait bağımsız denetimden geçmiş yıllık mali tablolarıyla ilgili faaliyetlerinin bağımsız denetim standartları çerçevesinde denetlenmesi oluşturmaktadır. Bu çerçevede, özellikle belirtmek isterim ki kanunun anılan maddesi bize, kısaca Varlık Fonu olarak adlandırabileceğimiz yapının sadece bağımsız denetimden geçmiş yıllık mali tabloları ile faaliyetlerinin bağımsız denetim standartları çerçevesinde denetlenmesi yetkisi vermektedir. Bu yüzden denetimimizin ana çatısını da bağımsız denetim standartları oluşturmaktadır. Kamu Gözetimi Kurumunun denetim personeli olan KGK uzmanları vasıtasıyla yaptığı rutin denetim faaliyeti de bağımsız denetimin denetimi şeklinde olup görevlendirmemiz kapsamında yürüttüğümüz denetim faaliyetleri tam olarak buna karşılık gelmektedir. Denetim grubumuzun oluşturulması sonrasında Türkiye Varlık Fonu yönetimiyle irtibata geçilerek tamamlanmış 2020 yılı bağımsız denetim raporları, 2020 yılı faaliyet raporu, şirketin işleyişiyle ilgili genel bilgiler ile 2019 yılı denetiminde tespit edilen hususlarla ilgili gelişmeler hakkında bilgi talep edilmiş; bunun akabinde, denetime başladığımız tarih itibarıyla 4 bağımsız denetim raporunun hazır olduğu, diğerlerinin tamamlandıkça tarafımıza gönderileceği, diğer hususlara ilişkin bilgilerin de hazırlanarak sunulacağı beyan edilmiştir.

Söz konusu raporların gönderilmesi akabinde, 2020 yılında bağımsız denetimi gerçekleştiren denetim firmasıyla irtibata geçilerek denetim dosyası ve çalışma kâğıtları istenmiş, ilgili dosyaların gönderilmesiyle denetime başlanabilmektedir. Bu aşamada şunu belirtmekte fayda olduğunu düşünüyorum: Kanunun 6'ncı maddesinin (2)'nci fıkrasında “Denetim sonucunda hazırlanacak rapor her yıl ağustos ayı sonuna kadar Cumhurbaşkanına sunulur.” hükmü yer alsaydı da denetimimizin ana çatısını oluşturan ve ülkemizin en büyük şirketi olarak nitelendirilebilecek Türkiye Varlık Fonunun bağımsız denetim raporunun 31 Ağustos tarihinde tamamlanabildiği ve çalışma dosyasına ilişkin bilgiler tarafımıza 9 Eylülde ulaştırılabildiğinden denetimi Cumhurbaşkanlığında geçecek süre de kullanılmak suretiyle ancak 27 Ekim tarihinde tamamlanabilmektedir.

Burada, denetim dosyası ve çalışma kâğıtlarının ne olduğundan ve boyutlarından da bahsedilmesinin, denetimin yapılış ve şekli açısından bir fikir verebileceğini düşünüyorum. Söz konusu denetim dosyası, denetimin bütün aşamalarının, -hesaplama, formül, analiz, kanıt ve işlemlerin- yer aldığı milyonlarca veriyi barındıran çalışma kâğıtlarını kapsayan elektronik dökümler olarak düşünülebilir. Şöyle ki Türkiye Varlık Fonu ve tüm birimlerinin bağımsız denetimi yaklaşık yüz yirmi bin saat sürmüş ve bu denetim, yaklaşık 240 denetçi vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. Kaba bir hesaplama, günlük mesainin sekiz saat olduğu varsayımından hareketle, bu süre on beş bin günlük, denetçi başına ise üç aylık bir çalışma süresi ifade etmektedir. Devlet Denetleme Kurulu 7 kişilik bir çalışma grubuyla söz konusu denetimin denetimini yaklaşık dört aylık bir sürede tamamlamıştır. Denetimimizin kapsamını, denetim firması tarafından hazırlanan 1 konsolide, 1 alt fon ve 7 şirkete ait bağımsız denetim raporları oluşturmaktadır. Ayrıca, konsolide bağımsız denetim raporlarının içinde 17 şirket ve 1 alt fon bulunmaktadır. Bu aşamaya kadar anlatılan, denetimde gerekli olan evrakın temin edilmesine kadar olan süreçtir.

Şimdi, denetim yöntemimize ilişkin kısa bir bilgi de vermek istiyorum. Türkiye Varlık Fonunun denetiminde esas alınan bağımsız denetim standartları, finansal tablolarda yer alan bilgilerin önemli bir yanlışlık ihtiva edip etmediğine yönelik makul bir güvence tesis edilmesi için denetçi tarafından uygulanması gereken kurallar manzumesi olarak tanımlanabilir ancak, bu, hiçbir zaman mutlak bir güvenceyi de ifade etmemektedir.

Bu çerçevede, özellikle belirtmek gerekirse bağımsız denetim firması öncelikle bir önemlilik seviyesi belirlemektedir. Bağımsız denetim firması, birim bazında yenilenen ve bu meblağın üzerinde kalan finansal tablo kalemlerine yoğunlaşarak hesapların doğruluğuna dair kanıt elde etme suretiyle hesapların bir hata ya da hile içerip içermediğini tespit ve doğruluğuna dair makul bir güvence elde etmeye çalışmaktadır. Bunun dışında, şirketlerin finansal yapısıyla ilgili önemli gördüğü kalemleri de ayrıca inceleyebilmektedir. Nitekim bu sene “Yatırım amaçlı gayrimenkuller”, “Lisans hakları”, “Devlet katkısı” ve “Finansal borçlanmalar” kategorileri önemli seviyelerin altında kalsa dahi ayrıntılı incelemeye dâhil edilmişlerdir.

Tarafımızca yapılan denetim ise, konuşmamın başında da belirttiğim üzere, bağımsız denetim firması tarafından hazırlanan bağımsız denetim raporlarında yer alan tespitlerin, denetim dosyası ve çalışma kâğıtlarından elde edilen bilgilerle karşılaştırılması suretiyle önemlilik seviyesinin bağımsız denetim standartlarına uygun belirlenip belirlenmediği, tespitlere ilişkin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilip edilmediği, denetim kanıtlarının güvenilirliği gibi hususların Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Denetim Standartları'na uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin kontrolünün sağlanması olarak kısaca tanımlanabilir.

Teşekkür ediyorum bana bu fırsatı verdiğiniz için efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim, sağ olun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sunumlardan sonra söz vereceğim size, şu aşamada söz veremiyorum. Sunumlardan sonra...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Arkadaşımıza soracağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ona da sorabilirsiniz, Genel Müdüre, sunumdan sonra.

Şimdi, değerli arkadaşlar, sunumunu yapmak üzere sözü Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürü Sayın Salim Arda Ermut'a veriyorum.

Yeni atandı Sayın Ermut, bu vesileyle tebrik ediyoruz, başarılar diliyoruz. Ekibiyle birlikte, yönetimiyle birlikte ülkemizin kalkınmasına, gelişmesine katkıda bulunmalarını temenni ediyorum.

Buyurun Sayın Ermut.

Süreniz otuz dakikadır.

V.- SUNUMLAR

1.- Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürü Salim Arda Ermut'un, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetleriyle İlgili Denetim Raporları hakkında sunumu

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli basın mensupları; Plan ve Bütçe Komisyonu çalışmalarının ve yeni yılın hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerim; anlatacaklarımı, görsel anlamda da destekleyebilmek için, arkadaşlarımızla beraber sizler için bir sunum şeklinde hazırlamayı uygun gördük, konuşmamı da bu sunum üzerinden yapacağım.

Sunuma Türkiye Varlık Fonunun genel yapısından bahsederek başlamak isterim. Hepinizin bildiği üzere, Türkiye Varlık Fonu, kamuya ait varlıkları daha etkin ve verimli şekilde yöneterek Türkiye'nin kalkınmasına katkıda bulunmak üzere kilit ve stratejik kurum olarak kuruldu. Türkiye Varlık Fonunun portföyü, 7 sektörde faaliyet gösteren 28 şirket, 2 lisans ve 46 gayrimenkulden oluşmaktadır. Fon bünyesindeki varlıkların değerini üst seviyeye çıkarmak, Türkiye içindeki stratejik yatırımlara sermaye sağlamak, Türkiye'nin yurt dışı stratejisini ve rekabetçi şirketlerini destekleyen sermaye yatırımlarını yapmak ve finansal piyasalarda iyileşme ve derinleşmeyi desteklemek adına çalışıyor ve bunları birer stratejik hedef olarak değerlendiriyoruz.

Peki, bu stratejik hedefleri biraz daha açmak istersek biraz daha alt kırılımlarına baktığımızda neler karşımıza çıkıyor? İlk olarak, fon varlıklarının performans takibi ve varlıklar için ilave değer oluşturma programlarıyla bu şirketlerin ve varlıkların değerlerini üst seviyeye çıkarmayı hedefliyoruz. İkinci önemli unsur olarak, vizyoner projeler, dışa bağımlılığı azaltacak yatırımlar ve altyapı projeleriyle Türkiye içindeki stratejik yatırımlara sermaye sağlamayı amaçlıyoruz. Yine, üçüncü ana unsura baktığımızda, ülkemizin küresel düzeydeki ekonomik hedeflerine uygun sermaye yatırımları ve yerel şirketlerden bölgesel ve küresel liderler çıkaracak ortaklıklarla Türkiye'nin yurt dışı stratejisini ve rekabetçi şirketlerini destekleyen sermaye yatırımlarının önünü açmayı hedefliyoruz. Son olarak da, yine, finansal piyasalarda iyileşme ve derinleşmeyi desteklemek de bizim için büyük önem taşıyor. Bunun için de sermaye bazlı aksiyonlar almakta ve finansal piyasalarda derinliği ve çeşitliliği artırıcı adımları atmaktayız; tüm bunlara sağlam bir finansman kaynağı, kurumsal yönetim, sahip olduğumuz ilke ve değerlerle yetkin bir yetenek havuzu oluşturarak ulaşmayı hedefliyoruz.

Değerli vekillerim, Türkiye Varlık Fonu, malumunuz, milletimizin önemli bir varlığı. Görevlerimizin bizlere yüklediği mesuliyetin de farkındayız bu doğrultuda. Bu yüzden de karar alma süreçlerinde oldukça titiz davranmaya çalışıyoruz. Her şeyden önce, karar alma süreçleriyle ilgili temel aldığımız bazı prensipler var. Bu prensiplere baktığımızda, öncelikli olarak kamu faydası ve değer yaratmanın bizim için önemli olduğunu belirtmek isteriz. Biz değer odaklı bir fon olmayı amaçlıyoruz. Kamuya fayda sağlamayacak, ülkemiz için değer yaratmamız mümkün olmayan yatırımları gündeme almamaya çalışıyoruz. Disiplin, profesyonellik ve takım çalışması diğer önemli bir değerimiz. Hesap verilebilirlik ve şeffaflık yine çok önem verdiğimiz bir alan. Az önce de belirttiğim gibi, yaptığımız görevlerin bizlere yüklediği önemli sorumluluğun farkında hareket etmek amacındayız, bu bilinçle çalışıyoruz, hesap verebilirlik ve şeffaflığı bu bağlamda çok önemsiyoruz. Biz, hizmet ve değer yaratma anlayışıyla üstlendiğimiz işlerde başarı ve sonuç odaklı olmaya çalışıyoruz, bunu da sonuç odaklılık prensibiyle tanımlıyoruz.

Yine, bu prensipleri temel aldığımız karar verme süreçlerimizden de bahsetmek istersek öncelikle, çalışma arkadaşlarımızla yatırım fırsatlarıyla ilgili araştırma ve durum tespitlerini yapıyoruz. Sonrasında, seçilen yatırımlar için ön fizibilite analizini yapıyoruz, bu aşamadan sonra daha detaylı analizler geliyor ve en sonunda da sözleşme aşaması ve onay süreçlerinden sonra yönetim kurulumuzun nihai onayıyla uygulama sürecini başlatıyoruz.

Sizlerle burada paylaşmak istediğim diğer önemli bir konu da tabii, denetim mekanizmamız. Karar alma sürecinden uygulama aşamasına kadar bütün faaliyetlerimiz çoklu bir denetim sürecinden geçmektedir. Malumunuz, Türkiye Varlık Fonu 3 aşamalı bir denetim sürecine tabi. Bu aşamalar, bağımsız denetim süreci, Devlet Denetleme Kurulu denetimi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda hâlihazırda idrak etmekte olduğumuz denetim sürecidir.

Denetimle ilgili konuşurken, tabii, şu bilgiyi de paylaşmak önemli: Portföyümüzdeki tüm şirketler, önceki denetim usullerini aynı şekilde muhafaza etmektedir. Türkiye Varlık Fonu 2020 yılı konsolide bilanço büyüklüğünün yüzde 88'i Sayıştay denetimine tabidir. Hepinizin bildiği, önemli kamu varlıklarımız olan Ziraat Bankası, Halkbank, TPAO, PTT, BOTAŞ, Eti Maden, TÜRKSAT, ÇAYKUR, Türkiye Denizcilik İşletmeleri gibi şirketlerimizin hepsi, malumunuz, aynı zamanda Sayıştay denetiminde. Dolayısıyla toplamdaki konsolide bilanço büyüklüğümüzün yüzde 88'inin Sayıştay denetimine tabi olduğunu söyleyebiliriz. Bunların hepsine ek olarak iç denetim ve risk yönetimi birimlerimizi de bu süreçlere dâhil ediyoruz. Çoklu denetim yapısına ilişkin olarak bir örnek süreci siz değerli milletvekillerimizle paylaşmak gerekirse Türkiye Varlık Fonunun portföyünde aktif büyüklük açısından mesela en büyüğü olan Ziraat Bankasının mali tabloları birden fazla kurum tarafından denetleniyor. Türkiye Varlık Fonu portföyüne devir öncesinde süregelen denetim süreçleri devam etmekle birlikte, yeniden denetimler de bu sürece eklenmiş oluyor. KİT'lerde zorunlu olan Sayıştay denetimi ve KİT Komisyonunda ilgili mali yıl denetimleri Ziraat Bankamız için aynen devam ediyor, bu çerçevede Ziraat Bankasının 2019-2020 yılı denetimine ilişkin KİT Komisyonu toplantısının 2 Mart 2022 tarihinde yapılması planlanıyor bildiğimiz kadarıyla. Buna ek olarak da bankanın BDDK tarafından yayınlanan düzenlemeler gereği bağımsız denetçi tarafından denetlenmesi gerekiyor. Ziraat Bankasının çeyreklik dönemlerde yayınladığı mali tablolar, bağımsız denetçi tarafından yılda 4 defa denetlenmekte ve bu mali tablolar denetçi görüşüyle birlikte kamuoyuna sunulmaktadır. 2020 yılında da Ziraat Bankası PricewaterhouseCoopers(PwC) tarafından denetlenmiştir. Bankanın BDDK düzenlemelerine göre denetime tabi olmasının yanı sıra Türkiye Varlık Fonu portföyünde yer alması nedeniyle mali tabloları grup denetimine de ayrıca tabi tutulmaktadır. Bankanın Türkiye Varlık Fonu konsolidasyonu için göndermiş olduğu yıllık mali tablolar Türkiye Varlık Fonunun bağımsız grup denetçisi olan şirket tarafından da denetlenmektedir. Türkiye Varlık Fonu mali tablolarının ve denetçi raporunun Devlet

Denetleme Kurulu denetimine de tabi olması nedeniyle yine Ziraat Bankasının Türkiye Varlık Fonu için hazırlamış olduğu yıllık mali tablolar ve dipnotları bu sefer de DDK tarafından denetlenmiş oluyor. Dolayısıyla DDK denetiminde yer alan kurul içerisinde tabii, biliyorsunuz, SPK ve KYK'den de uzmanlar bulunmaktadır. Son olarak, DDK'nin hazırlamış olduğu rapor da bildiğiniz üzere, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmaktadır. Ben çoklu denetim mekanizmasının daha anlaşılabilir olması ve fikir vermesi açısından bir örnek olarak özellikle yer vermek istedim.

Yine, bizim uluslararası standartlara uyum anlamında yaptığımız çalışmalarda önemli rol oynayan Santiago Prensiplerinden bahsetmek istiyorum. International Working Group Of Sovereign Wealth Funds (IWG) -Ulusal Varlık Fonları Uluslararası Çalışma Grubu- tarafından 2008 yılında oluşturulan Santiago İlkeleri, varlık fonlarının yönetimi ve denetimi için iyi yönetim standartlarını ortaya koyan, genel kabul görmüş prensip ve uygulamalardan oluşmaktadır. Biz de uluslararası varlık fonlarının temel yol haritası niteliğindeki Santiago Prensiplerine uyum konusunda azami gayret göstermekteyiz. Santiago Prensipleri, ilkeler, iyi yönetim, şeffaflık, hesap verebilirlik açısından uygun düzenlemeleri ve sağlıklı, uzun vadeli yatırımlar için uygun prosedürleri içermektedir. Sunumumuzda da özellikle bu 24 prensibin özünü oluşturan temel ilkeleri sizlerle paylaşmak istedik.

Yine, bahsettiğimiz temel ilkelere şöyle bir baktığımızda profesyonel yönetim, şeffaflık, performans odaklılık, sürdürülebilirlik, etkin risk yönetimi ve hesap verebilirlik gibi maddelerin öne çıktığını görüyoruz. Mesela, hesap verebilirlikte “Uygulama ve süreçler kamu denetimine ve bağımsız denetime tabii olur.” Türkiye Varlık Fonu, az önce de belirttiğim gibi 3 aşamalı bir denetim süreciyle bu ilkeyi karşılamaktadır. Yine, sürdürülebilirlik ilkesi de “Varlıklarını, yeni yatırımlarını ve ilgili faaliyetlerini gelecek kuşaklar için uzun vadede sürdürülebilir şekilde yönetir.” demekte, bizim gerçekten de çok önem verdiğimiz bir ilke bu. Az sonra bu konuda yapacağımız çalışmaları da ayrıca anlatacağım. Profesyonel yönetim ilkesi de “Dünyaca kabul görmüş yönetim ilkelerini benimsemeyi beraberinde getirmektedir.” Türkiye Varlık Fonu da gerçekten, alanında uzman, profesyonel bir kadroyla özellikle uluslararası kurumsal yönetim ilkelerini benimseyen bir yönetim anlayışını takip etmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede, International Corporate Governance Network (ICGN) yani Uluslararası Kurumsal Yönetim Ağı'nın da aktif bir üyesi olduğumuzu dile getirmek isterim. Bu organizasyonda, sürdürülebilir ekonomi için uluslararası kurumsal yönetim ilkelerini destekleyen faaliyetleri yakından takip ediyor ve çalışmaların içinde yer alıyoruz. Maddelerin tamamına baktığımızda, konuşmamın başında belirttiğim karar alma süreçlerimizin ve işleyişimizin bu prensiplere ne kadar uygun olduğunu görebilirsiniz.

Az önce de vurguladığım gibi, bizim önemle üzerinde durduğumuz, çalışmaların merkezine aldığımız bir konuda sürdürülebilirlik ve çevre sosyal yönetim, özellikle geçen seneki Plan ve Bütçe Komisyonu toplantı tutanaklarında sayın vekillerimizin bu konudaki hassasiyetlerine ilişkin notları da okuduktan sonra özellikle bu çalışmalardan da bahsetmek istedik. Artık malumunuz, finansal kuruluşlar ve şirketler sürdürülebilirlik ve çevre sosyal yönetim faktörlerinin iş süreçlerine entegrasyonunu uygulamak durumunda kaldılar, bunun geciktirilebilir bir hâli kalmamış durumda çünkü bu konuda atılacak adımlar sayesinde daha iyi finansal getiriler ve uygun finansman koşullarını elde etmiş oluyorlar fakat aynı zamanda, asıl önemli amaç olan uzun vadede daha sürdürülebilir bir geleceğe katkı sunmayı amaçlıyorlar. Dolayısıyla Türkiye Varlık Fonu olarak biz de özellikle 2020 yılı son çeyreğinden itibaren kararlarımıza, faaliyetlerimize, çevre sosyal yönetim faktörlerine entegre etme konusunda çalışmalarımızı hızlandırdık. Bu konuda paydaşlarımıza, özellikle portföy şirketlerimize bir anlamda rehberlik sağlamayı da amaçlıyoruz. Çevre sosyal yönetimle ilgili riskleri daha iyi belirlemek, anlamak ve proaktif bir şekilde yönetmek için kurumsal, çevre sosyal yönetim okuryazarlığını oluşturarak farkındalık kültürünü de geliştirmeyi hedefliyoruz. Çevre sosyal yönetimle ilgili ilke ve düşüncelerin

tamamlanması ve yönetimine odaklanıyoruz. Yine, portföy şirketlerimizde çevre sosyal yönetim konularının geliştirilmesine katkı sağlayarak zamanla bu konudaki performansın da şeffaf bir şekilde raporlanması ve iyileştirilmesinin sağlanması için çalışıyoruz. Çevre sosyal yönetim ilkelerinin temsilcisi ve savunucusu olma yolunda önemli adımlar atmakta ve çevre sosyal yönetim risklerini ele almak ve hafifletmek için de kısa ve uzun vadeli öncelikli hedef alanlarını belirlemekteyiz. Geleceğe yatırım ancak çevreye duyarlı ve saygılı olmakla mümkün. Biz de bu çerçevede, içinde yaşadığımız çevreye saygı duyarak, onu sadece bulunduğumuz zamanda koruma değil, gelecekte de bugünden daha iyi bir noktada olmasını sağlama bakış açısıyla hareket etmeye çalışıyoruz.

Çok kıymetli vekillerim, zamanın çok kıymetli olduğunun farkındayız; onun için, hızlıca 2020'den bugüne neler yaptığımızı da özetlemek isterim, akabinde de bu faaliyetlere ilişkin bazı detayları da bilginizi arz etmek istiyorum.

2020'nin ilk çeyreğinde malumunuz ilk olarak Fitch Ratings'ten ilk kredi notumuzu aldık, daha sonra Türkiye Varlık Fonu maden, enerji, petrokimya ve sigorta şirketleri kuruldu. Yine kamu sigorta şirketlerini tek çatı altında birleştirilmesi projesi kapsamında Güneş Sigortanın Groupama'ya ait yüzde 10'luk hissesi 2020'nin ilk çeyreğinde satın alınmış oldu.

2020'nin ikinci çeyreğine geldiğimizde ise Türkiye Sigorta ve Türkiye Hayat Emeklilik altında birleştirdiğimiz kamu sigorta şirketlerinin 6,5 milyar TL'lik bedelle satın alınmasını tamamladık. Turkcell'e yine yüzde 26,2 oranında hissedar olunabilmesi için bir dizi sözleşme imzalanmış oldu. Kamu bankalarına aynı zaman zarfında yani 2020'nin ikinci çeyreğinde 21 milyar TL tutan tutarında çekirdek sermayeyle destek sağladık. 2020'nin üçüncü çeyreğine geldiğimizde, yine Türkiye Sigorta ve Türkiye Hayat Emekliliğin artık lansmanını gerçekleştirdik ve yine Milli Piyango'da Sisal Şans hizmet vermeye başladı. 2020'nin son çeyreğinde ise Türkiye Varlık Fonunun Turkcell'deki hâkim ortaklığı, genel kurulda diğer hissedarların da oylarıyla onaylanmış oldu. Yine, Katar Yatırım Otoritesinin yüzde 10 pay ile Borsa İstanbul'a ortak olarak dâhil olma süreci tamamlandı. Yine, 2021 yılındaki bazı faaliyetlerimize de gelmek istediğimizde, özellikle ilk çeyrekte, Mart 2019'ta kullanılan sendikasyon kredisinin 1,25 milyar euro tutar ve iki yıl vadeli olarak yenilenmesi sağlandı. Yine, ikinci çeyrekte Türkiye Şeker Fabrikaları ve Türk Şeker Tarım şirketleri portföyümüze katılmış oldu.

Üçüncü çeyrekte Türkiye Varlık Fonu 2020 yılı bağımsız denetim süreci tamamlandı ve finansal raporlar açıklandı ve son çeyrekte de malumunuz olduğu üzere, Fitch Ratings'ten kredi notu alındı. Mevcut kredi notu olan BB- muhafaza edilmiş oldu. Sizlerin zaten çok iyi bildiği portföyümüze hatırlatmak amacıyla bir kez daha sunumumuzda yer vermek istedik. Her şirketin altında yazan yüzdelik oran Türkiye Varlık Fonunun o şirketteki hisse oranını temsil etmektedir. Koyu mavi işaretli şirketler 2020 öncesinde açık mavi olanlarsa 2020 sonrasında Türkiye Varlık Fonu portföyüne eklenen şirketleri temsil etmektedir. 2021 yılında portföyümüze dahil olan şirketleri ise yeşil renkle ifade ettik. Genel resme baktığımızda, 2016 yılında kuruluşundan bu yana, Türkiye Varlık Fonunun 7 farklı sektörden 28 şirket, 2 lisans ve 46 taşınmazdan oluşan bir varlık portföyüne ulaştığını görmekteyiz.

2019 ve 2020 finansal tablolarının özetine geldiğimizde de 2020 yılı sonu itibarıyla aktif toplamının geçen yıla göre yaklaşık olarak 719 milyar TL artışla 2,2 trilyon Türk lirasına çıktığını görmekteyiz. Varlıklarda her iki yıl içinde yaklaşık yüzde 40'ı kısa vadeli, yüzde 60'ı ise uzun vadeli olmak üzere dengeli bir dağılım söz konusu. Konsolide öz kaynaklar ise yine geçen yıla göre 53 milyar TL'lik bir artışla 287 milyar TL oldu. Turkcell satın almasıyla kontrol gücü olmayan paylara ait kısım yüzde 15'ten yüzde 20'ye yükselmiş oldu. Pandemi dönemi olmasına rağmen, konsolide hasılat 317 milyar TL'den 322 milyar TL'ye yükseldi, aynı dönemde konsolide kâr ise 8,9 milyar TL'den 10,3 milyar TL'ye yükselmiş oldu, toplam brüt kâr marjımız ise yüzde 15'ten yüzde 17'ye yükselmiş oldu.

Yine, Türkiye Varlık Fonunun konsolide hasılatının detayına bakıldığında ise finans sektörü hasılatının 18,7 milyar TL artış kaydettiğini görüyoruz. Yine, brüt kâr marjının yüzde 3 artışla yüzde 22 seviyesine çıktığını, bankacılık sektörünün kârlılığının bu anlamda arttığını söyleyebiliriz.

Pandemi döneminin olumsuz etkileri sebebiyle finans sektörü harici hasılatla düşüş görülmekte, buna karşın, brüt kâr marjında ise yüzde 1'lik bir iyileşme olduğunu gözlemlemekteyiz. 2020 yılında birçok ülkenin seyahat ve karantina kısıtlamaları nedeniyle ulaştırma ve lojistik sektöründe biliyorsunuz, dünyadaki tüm şirketler büyük sıkıntılar yaşadı fakat 2021 yılında seyahat kısıtlamalarının azalması ve normalleşme sürecinin de global düzeyde başlamasıyla Türk Hava Yollarının özellikle ilk dokuz ay hasılatı bir önceki yıla göre 28 milyar TL artmış oldu. Diğer yandan, enerji ve madencilik ile telefon ve teknoloji sektöründeki hasılatımızda da yaklaşık 10 milyar TL'lik bir artış söz konusu. Özellikle Turkcell alımının brüt kâr marjına olumlu etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerim; malumunuz özellikle ülkemizin ekonomik kalkınmasına ve istikrarına katkıda bulunmak Türkiye Varlık Fonunun en önemli kuruluş amaçları arasında yer almakta. İşte bu amaçla, özellikle bu toplantımızın konusu olan 2020 yılı faaliyetlerimizden bazı detayların altını sadece çizmek istiyorum. Covid-19 salgını ve küresel piyasalardaki dalgalanmalardan en çok etkilenen sektörlerden birisi de malumunuz bankacılık ve finansal hizmetler sektörüydü. Bu çerçevede portföyümüzde yer alan kamu bankalarını daha güçlü hâle getirmek amacıyla Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası ve Türkiye Vakıflar Bankasına, Mayıs 2020'de toplamda 21 milyar TL çekirdek sermaye arttırımında bulunuldu. Bu sayede finansal ve ekonomik istikrarın sağlanmasında kritik rol üstlenen kamu bankalarının olası risklere karşı finansal yapılarının güçlendirilmesi ve sermaye yeterlilik rasyolarının iyileştirilmesine destek olundu.

Yine, Borsa İstanbul, malumunuz, köklü geçmişi ve teknolojik altyapısıyla gelişmekte olan piyasa borsaları arasında önde gelen işlem platformları arasında yer almakta. Borsa İstanbul, gerek bölgedeki lider konumu gerekse güçlü finansal performansı ile birçok finansal ve stratejik kurumsal yatırımcının da global düzeyde ilgisini çekmekte. Yakın geçmişte Nasdaq ve Avrupa Yatırım Kalkınma Bankası EBRD biliyorsunuz, Borsa İstanbul'da azınlık hissedarı olarak yer almıştı fakat kendi yatırım plan ve politikaları çerçevesinde hisselerini belirli bir süre sonrasında Türkiye Varlık Fonuna devretmişlerdi. Benzer şekilde, portföy şirketlerinin kurumsal yönetim ilkelerinin geliştirilmesine odaklanan Türkiye Varlık Fonu, Borsa İstanbul'da daha önce yabancı ortak tarafından sahibi olduğu yüzde 10 oranındaki hissesini başka bir uluslararası önemli kurumsal yatırımcı olan Katar Yatırım Otoritesine 200 milyon dolar karşılığında devretti. Bu transferi de EBRD Avrupa Yatırım ve Kalkınma Bankasından hisse geri alım işlemine göre dolar bazında yüzde 63, TL bazında da yüzde 117 ilave primle gerçekleştirmiş oldu. Burada amaçlanan, tabii gelişmiş pazarlarda yer alan büyük borsalarda olduğu gibi yabancı ortağın öncelikle stratejik katkısının sağlanması. Bu tarz ortaklıklar borsaların özellikle kurumsal yönetimlerinin geliştirilmesi için çok önemli. Katar Yatırım Otoritesi de uluslararası finansal piyasalarda öne çıkan finansal yatırımcılardan biri ve Londra Borsasında da yaklaşık yüzde 7,59 oranında bir hissesi var. Bu açıdan da Borsa İstanbul'da stratejik amaçlara uygun bir ortak olduğunu söylemek mümkün diye düşünüyoruz.

Yine, Turkcell hisse satın alımı 2020 yılının önemli gelişmelerinden bir tanesiydi. Türkiye'nin lider dijital operatörü olan Turkcell hem Borsa İstanbul hem New York Borsasında işlem gören ilk Türk şirketi malumunuz. Ne var ki şirketin karmaşık ortaklık yapısının da etkisiyle bir türlü çözülemeyen ortaklık sorunları vardı ve bu, şirketin gerçek potansiyeline ulaşmasının önünde ciddi bir engel teşkil etmekteydi. Bu sorunların Türkiye'nin göz bebeği bir şirketin önünü daha fazla tıkamaması ve stratejik öneme sahip bu sektörde yatırımların hızlandırılması adına Türkiye Varlık Fonu devreye girdi ve akil

hissedar olmuş oldu. Bu yatırım, Türkiye Varlık Fonunun hem özel sektörde faaliyet gösteren hem de yurt dışı borsalarda işlem gören bir şirkete yaptığı ilk yatırım ve Türkiye'nin rekabetçi şirketlerini destekleme stratejimizin de önemli bir parçası. Türkiye Varlık Fonunun fark yarattığı bir örnek olduğunu düşünüyoruz çünkü özellikle sayın vekillerimizin geçen seneki tutanaklarda da “Varlık Fonunun gerçekten kuruluş amacı ve oluşturduğu fark nedir, ne yapıyor bu Fon?” diye sorduklarında bizce örnek olarak anlatılabilecek vakalardan biri olarak ön plana çıkmıştır diye düşünüyoruz.

Sizin de bildiğiniz gibi Turkcell'in oldukça karmaşık bir ortaklık yapısı vardı ve bu sayfanın sol tarafında özellikle görebileceğiniz gibi gerek çiziminin gerekse anlatımının zor olduğu karmaşık bir ortaklık yapısıyla yönetim anlamında ciddi zaafılar yaşamaktaydı, bunun da şirkete negatif anlamda özellikle katma değer yaratmada etkileri olmaktaydı. Neyse ki Turkcell, yeni modelde, Varlık Fonunun dahil olmasından sonra sağ taraftaki gibi daha yalın, anlaşılabilir ve işin açıkçası yönetilebilir bir ortaklık yapısına kavuştu. Bu satın alma, hissedarlar arasında uzun zamandır süregelen ve firmanın piyasa değeri ile performansına olumsuz yönde etki eden anlaşmazlıkların çözümü yönünde önemli bir adım oldu. Ayrıca, Turkcell'in ortaklık ve yönetim kurulu yapısı da sadeleşerek daha istikrarlı ve şeffaf hâle gelmiş oldu.

Yine, Türkiye kamu sigorta ve emeklilik şirketlerinin birleştirilmesi de 2020 yılında Varlık Fonumuz tarafından gerçekleştirilen önemli faaliyetlerden bir tanesiydi. Türkiye’de banka dışı finansal sektörün geliştirilerek bu alanda daha fazla derinlik kazandırılması ve bu çerçevede ülke tasarruflarının artırılması amacıyla sigorta ve emeklilik sektörlerinin yapılandırılması konusunda atılan adımlarda Türkiye Varlık Fonu öncü bir rol oynadı. Burada kamu sigorta ve emeklilik şirketlerinin birleşiminden önceki ve sonrasındaki yapısını görmektesiniz. Bu çalışmalar 2019 yılı sonunda başladı ve ilk olarak, kamu sigorta şirketleri olan Ziraat Sigorta, Halk Sigorta ve Güneş Sigorta birleştirilerek 31 Ağustos 2020 tarihinde “Türkiye Sigorta” çatısı altında bir şirket, tek şirket hâline getirilmiş oldu. 1 Eylül 2020’de ise kamu emeklilik şirketleri olan Ziraat Emeklilik, Halk Emeklilik ve Vakıf Emeklilik hayat sigortacılığı ve bireysel emeklilik branşlarında hizmet vermek üzere “Türkiye Hayat Emeklilik” markası altında birleştirildi. Bu birleşmedeki amacımız neydi? Malumunuz, küresel bir anlayışla, hem yerel hem de bölgesel anlamda sektör liderliği ana hedefiyle çıkılan bu yolda kamu sigorta ve bireysel emeklilik şirketlerinin faaliyetlerinin tek bir çatı altında sürdürülmesi, ölçek ekonomisinin oluşturulması, sağlanacak verimlilikle maliyetlerin düşürülmesi ve bankacılık dışı finansal sektörün payının yükseltilmesi, aynı zamanda Türkiye’den bölgesel bir lider sigorta şirketi çıkmasına katkı sağlanması başlıca amaçlarımız arasında yer almaktaydı. Bu hedeflerimizin de inşallah tek tek gerçekleştirildiğini göreceğimizi umuyoruz.

Yine, şans oyunları lisansından kısaca bahsetmek istiyorum. Bilindiği gibi, karşılığı nakit olmak üzere oynatılan şans oyunlarının lisans hakkı 2017 yılından itibaren Türkiye Varlık Fonuna devredilmişti. Bu hak çerçevesinde, 2019 yılında bir ihale gerçekleştirildi ve en yüksek teklifi vermiş bulunan Sisal Şans Anonim Şirketiyle sözleşme imzalandı. On yıl süreyle, Türkiye Varlık Fonunun onay verdiği şans oyunlarını düzenlemesine ilişkin iş ve hizmetleri yerine getirmek üzere Sisal Şans şirketi yetkilendirildi. Bu sözleşme, lisansın alt yükleniciye devredilmeden sadece operasyonların yapıldığı bir modelde işletilecek şekilde tasarlandı. Sisal Şansın hizmete başladığı ilk beş aylık dönemdeki hasılat, önceki yılın aynı dönemine göre 1 milyar 503 milyon TL’den 2 milyar 985 milyon TL’ye çıktı. Yine, kamuya aktarılan pay, buna paralel olarak, 734 milyon TL’den 1 milyar 78 milyon TL’ye ulaşmış oldu. Bu model, aynı zamanda dağıtılan ikramiye tutarlarına da yansdı. Buna göre 2019’un son beş ayında 900 milyon TL ikramiye dağıtılmışken 2020’de bu rakam 1 milyar 347 milyon TL’ye çıkmış oldu.

İstanbul Finans Merkezi, yine, bizim önemli bir projemiz. Çok kıymetli vekillerim, sizlerin dikkatine sunmak istediğimiz bir diğer konu da Türkiye Varlık Fonunun Eylül 2019'da ana yatırımcı olarak dahil olduğu İstanbul Finans Merkezi projesi. Türkiye Varlık Fonu bu projeye Türkiye finansal piyasalarının derinleşmesine katkıda bulunmak ve ülkemizin küresel finansal piyasalardan daha fazla pay almasını sağlamak misyonlarıyla dahil oldu. İstanbul Finans Merkezi, yurt içinden ve yurt dışından birçok finans kuruluşunu ve bu kuruluşlara hizmet sunan şirketleri de bir araya getirecek. Finansal hizmet ihracatını arttırmaya yönelik tasarlanan teşviklerle uluslararası seçkin finans şirketlerinin İstanbul Finans Merkezinde yer alması sağlanacak. Bu da Türkiye'nin küresel finans piyasasındaki payını arttıracak. İstanbul Finans Merkezi ekosisteminde yer alacak finansın farklı alt dallarındaki şirketlerin faaliyetleri sonucunda Türkiye ekonomisine gelir, katma değer ve istihdam katkıları oluşacak. Özellikle Katılım Finans, Sukuk ve Fintek gibi dünyada etkisini giderek artırmakta olan sektörlerin payının da İstanbul Finans Merkezi Projesi'yle Türkiye'de de artmasını ve daha da fazla değer yaratmasını beklemekteyiz.

Türkiye Varlık Fonu olarak projede yüzde 50'den fazla bir paya sahibiz ve projenin ana yatırımcısı konumundayız. Bu şartlarda, hedeflediği gibi, bu yıl içinde inşaatın tamamlanmasını ve projenin faaliyete geçmesini, projenin hedeflerine uygun yasal mevzuatın oluşturulmasını ve uluslararası finans ekosisteminin kurulması alanlarına öncülük edilmesini hedefliyoruz. Bu kapsamda da İstanbul finans merkezi kanununun yasalaşması çalışmalarının devam etmesi ve 2022 yılı içerisinde hatta önümüzdeki birkaç ay içerisinde tamamlanmasını umut ediyoruz.

Proje, yine, hedeflediğimiz gibi, bu yıl içinde faaliyete başladıktan sonra da Türkiye Varlık Fonu tarafından bizim buranın yönetimi için kurduğumuz İFM AŞ şirketi tarafından yönetilmeye devam edecek.

Burada projeye ilişkin sürdürülebilirlik yaklaşımımızdan da kısaca bahsetmek istiyorum: Proje tamamlandığında, leed and the volume for build gold denilen Leed for Neighborhood Development sertifikası alan ilk proje olması hedeflenmekte. Ayrıca, inşaat sırasında da ortaya çıkan atıkların en az yüzde 50'sinin geri dönüşümü, güneş panelleri sayesinde elektrik tüketiminin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edin, tamamlayın.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT - ... yenilenebilir enerjiden karşılanması, su tasarrufu, atık yönetimi, enerji verimliliği ve elektrikli araç şarj istasyonu hizmetleri gibi uygulamalar aracılığıyla projenin karbon emisyonu azaltımına, iklim değişikliğiyle mücadele ve yeşil dönüşüme de katkı sağlamasını hedefliyoruz.

Projenin 2019 yılında Türkiye Varlık Fonu tarafından devralınması, tam da pandemi döneminin hemen öncesine denk düşüyor. Dolayısıyla, yapılan tüm alanların pandeminin gerektirdiği şart ve gereklilikleri göz önünde bulundurarak dizayn edildiğini de eklemek isterim.

Son olarak, bu konuyla alakalı, güncel bir gelişmeyi de paylaşmak isterim. İstanbul Finans Merkezi, Emlak Katılım Varlık Kiralama Şirketinin aracılığıyla üstlendiği Türkiye'nin ilk eser sözleşmesine dayalı yeşil kira sertifikası yani ilk yeşil sukukla kapılarını yatırımcılarına açmış oldu. İhraç edilen kira sertifikası yatırımcılardan yoğun ilgi gördü ve başarıyla tamamlandı. Yeşil kira sertifikası ihracından sağlanan fonla İstanbul'un finans merkezinde yeşil sertifikalı binalar desteklenecek.

Türkiye'de ilk kez sunulan ilk eser sözleşmesine dayalı yeşil kira sertifikası, katılım finans sektöründe ürün çeşitliliğinin ve derinliğinin sağlanması hedeflerinin ilk adımlarından biri olarak hayata geçirilmiş oldu. Her ne kadar 2021 yılının konusu olsa da TÜRKŞEKER'in Türkiye Varlık

Fonuna devri 2021. Bahsetmeye değer bir proje olduğunu düşündüğümüz için sizlere sözlü olarak da ben aktarmak istedim. TÜRKŞEKER, malumunuz, 29 Nisan 2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı kararıyla özelleştirme kapsam programından çıkarıldı ve Türkiye Varlık Fonuna devredildi.

TÜRKŞEKER, tarım sektörü ve şeker çiftçileri için yüksek önemi haiz bir kurum. Bizlerin görevi ise ülkemizin önemli varlıklarından biri olan TÜRKŞEKER'e nasıl değer katacağımızı belirlemek ve bu amaçla gerekli aksiyonları hayata geçirmek. Bu kapsamda, operasyonel iyileştirme alanlarının belirlenmesi ve kısa, orta, uzun vadeli aksiyon planlarının oluşturması için ulusal ve uluslararası bazı danışmanlarla çalışmaya başladık.

Tüm alanlarda Türkiye için katedecek çok daha fazla mesafemiz olduğuna inanıyoruz. İnşallah, gelecek senelerde de Türkiye Varlık Fonumuzun başarılarının bu toplantıların gündemi olmasını umut ediyoruz.

Bitirmeden önce, huzurlarınızda, sayın çalışma arkadaşlarıma da bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Konuşmamı ve sunumu burada tamamlıyor, sizlere teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Ermut.

Böylece sunum tamamlanmış oldu.

Değerli arkadaşlar, şimdi, sırayla milletvekillerimizin söz taleplerini karşılayacağım. Onar dakika söz vereceğim ama grup sözcülerimize başkalarına örnek olmamak kaydıyla daha müsahahalı davranacağımı ifade etmek istiyorum.

Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan başlatacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bize yirmi dakika mı vereceksiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On dakika ama siz biraz aşabilirsiniz, eminim, en kısa sürede görüşlerinizi ifade edersiniz.

Buyurun Sayın Şener.

VI.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) DİĞER İŞLER

1.- 6741 Sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Uyarınca, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ile Türkiye Varlık Fonunun 2020 Yılı Mali Tabloları ve Faaliyetler ile İlgili Denetim Raporlarının Sunulduğuna Dair Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1729)

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Türkiye Varlık Fonunun değerli mensupları, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2016 yılında Türkiye Varlık Fonu kurulduktan sonra temel hedefleriyle, amaçlarıyla bağlantılı olarak değerlendirdiğimizde, bugüne kadar, Türkiye’de hiçbir şey iyi gitmemiştir yani öyle bir fon ki bu, varlığıyla sanki sorun üretmiş veya kurulduktan sonra Türkiye’deki konjonktür sorunların içerisine gömülmüş, böyle değerlendirmek lazım.

Bakın, Türkiye’de devlete ait bütün büyük işletmeler bu Varlık Fonunun portföyü içerisine alınmıştır. Bunlar içerisinde banka var, Türk Hava Yolları var, çay işletmelerinden PTT’ye varıncaya kadar, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına, Borsa İstanbul’a hatta şeker sektörüne, telekomünikasyon sektörüne varıncaya kadar çok büyük firmalar, kuruluşlar bu fonun portföyüne alınmıştır ama bu

portföyüne giren kuruluşların bile bilançolarına, hesaplarına baktığımızda, yıllardır hiç zarar etmeyen kuruluşların Fon bünyesine girdikten sonra zarar etmeye başladıkları görülmüştür. ÇAYKUR'un, PTT'nin bile zarar ettiği bir yapının nasıl bir yapı olduğunu düşünmek lazım.

Diğer taraftan, kamu bankalarının sermaye yapılarında koruma sağlamak veya biraz düzelmiş intiba vermek için de Merkez Bankası kaynaklarının imdada yetiştirildiği de açıktır ama asıl, burada, denetim raporunda geçen kuruluşlar, bildiğiniz gibi, bu Türkiye Varlık Fonu ve bunun alt şirketleri ve bağlı ortaklıklarıdır. Bu alt şirketler ve bağlı ortaklıklarla ilgili değerlendirme yaptığımızda da çok büyük kamusal avantajların sağlandığını ve buna rağmen, ekonomiye ne katkı sağladığının net olarak görülemeyeceği bir gelişme izliyoruz. Bu Türkiye Varlık Fonuyla ilgili olarak sadece takıldığım için bir şey soracağım: Türkiye Varlık Fonu'nun 31 Aralık itibarıyla finansal tablosunda, varlıklar 123 milyon, kaynaklar da 123 milyon küsur gösterilmektedir yani çok büyük bir yapı değil, büyük bir finansal kuruluş değil varlık fonu itibarıyla baktığımızda ve kâr durumuna baktığımızda da 14 milyon kâr gözüküyor. Bu kâr-zarar tablosunda ayrıntıları görmediğimiz için, dikkatimi çekti, 100 civarında personel çalışıyor, bu personel giderleri kâr-zararı etkileyen bir kalem olarak yer alıyor mu, almıyor mu, bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Bu arada soruları not edelim, topluca cevap vermeniz için müzakerelerin sonunda size söz vereceğim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Bakın, değerli arkadaşlar, Türkiye Varlık Fonu, kendisi, Fon tarafından kurulacak ve kurulan şirketler ve alt fonlar o kadar ayrıcalıklı olarak düzenlenmiş ki bu kadar büyük ayrıcalıklar, yükümlülüklerden istisnalar hatta başında Cumhurbaşkanı olduğu için kamu gücünü kullanan bir yapıyı ortaya çıkarsaydınız, Türkiye'de varlığını her zaman hissederdiniz ama varlığı, ekonomik problemler karşısında hissedilmeyen bir varlık fonu var.

Bakın, Türkiye Varlık Fonu, kurulan şirketler, alt fonların sahip olduğu muafiyet ve istisnaları bilginize sunmak istiyorum: Gelir ve kurumlar vergisinden muaf, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak vergi kesintilerinden de muaf, sadece vergiden muaf değil vergi kesintilerinden de muaf. Başka? Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan vergi, harç, katılma payı ile tasdik ücretlerinden de muaf. Başka? Emlak vergisinden muaf. Başka? Tapu ve kadastro döner sermaye bedellerinden muafiyet, satın alınan ve satılan taşınmazlarla ilgili olarak tapu ve kadastro döner sermaye bedellerinden muaf, teminat yatırma mükellefiyetinden muaf, değerli arkadaşlar, her türlü dava ve icra işlemlerinde teminat yatırma mükellefiyeti yok bu Fonun. Başka? Damga vergisinden muaf, Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonların kuruluş, tescil ve ilan işlemleri dâhil olmak üzere, tüm işlemlere ait, tüm kâğıtlarda damga vergisi muafiyeti var. Başka? Harçlardan muafiyet var, harçlardan, Varlık Fonu tarafından kurulacak şirket ve alt fonlarının kuruluş, tescil, ilan işlemleri dâhil olmak üzere, tüm işlemlere ait kâğıtlarda harçlardan muafiyet var. Başka? Banka ve sigorta muameleleri vergisinden muafiyet var. Başka? Kaynak Kullanımını Destekleme Fonundan muafiyet var, tüketici kredilerinde bir ara, yüzde 15, diğerlerinde vadeli ithalatta yüzde 6 olan bu Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan muafiyet var. Başka? Kamu iktisadi teşebbüsleri de dâhil, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan veya özel kanunla kurulan kamu kurum, kuruluş ve ortaklıklarına uygulanan mevzuat, uygulama ve kısıtlamalardan da muafiyet var, bakın, mevzuattan, uygulamadan, kısıtlamalardan, hepsinden muaf. Başka? Türkiye Varlık Fonu tarafından kurulacak varlık kiralama şirketlerine ayrıca muafiyet veriliyor, varlık kiralama şirketleri ihraç etmiş oldukları menkul kıymetlere ilişkin ihraççıların tabi olduğu Borsa İstanbul Anonim Şirketine ödemesi gereken kayıt ücreti ve kotasyon ücretlerinden muaf. Başka? Önemli bir muafiyet, Sayıştay Kanunu'ndan muaf, Sayıştay Kanunu'na tabi değil, şu maddesine, bu maddesine değil, Sayıştay Kanunu'yla ilgili

bütün maddelerin dışında oluşturulmuş ve bu Fonun oluşturacağı şirketler, alt fonlar aynı muafiyetlere tabi. Başka? Sermaye Piyasası Kanunu ile bu kanun uyarınca yürürlüğe giren ikincil mevzuattan da muaf, Sermaye Piyasası Kanunu'ndan da muaf, Sermaye Piyasası Kurulunun düzenlediği bütün ikincil mevzuattan da muafiyeti var. Başka? 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'den muaf. Başka? 399 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname'den de muaf. Başka? Bakın, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'ndan muafiyet var, personel nasıl oluyor, neye tabi tutuluyor, hiç belli değil. Ayrıca, 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarını Düzenlemeyle İlgili Kanun Hükmünde Kararname'den de muaf. Başka? 190 sayılı Genel Kadastro ve Usulü Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'den muafiyet, kadastroyla ilgili muafiyet geliyor. Başka? 527 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri Hakkında Düzenlenen Kanun Hükmünde Kararname'den de muaf. Başka? Harcırah Kanunu'ndan muaf. Başka? Kamu iktisadi teşebbüsleri ile fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesinin düzenlenmesi hakkındaki kanundan muaf yani bu alt kuruluşlar, fonlar, vesaireler, böyle, buraya sunulup oylanmadan, sadece Cumhurbaşkanının kendisinin belirlediği isimlerle yapılan denetimi denetim saymak mümkün değil arkadaşlar. Başka? Kamu İhale Kanunu'ndan muaf, Kamu İhale Kanunu'nun şu maddesinden, bu maddesinden değil, bütün maddelerinden muaf. Bu neyin nesidir ya! Böyle bir şey ömrünüzde gördünüz mü! Başka? 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'ndan da muaf, bunu da pekiştirmişler. Başka? 8/9/1983 tarihli, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'ndan da muaf.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Şener, süreniz doldu, birkaç cümleyle toparlarsanız...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) - Birkaç cümleyle tamamlayamayız Sayın Başkan. Daha muafiyetlerin yarısına gelmedim. Bilsin Komisyonumuz ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Grup adına konuşuyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Grup adına mı konuşuyorsunuz? O zaman, devam edin, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Başka? 237 sayılı Taşıt Kanunu'ndan muaf, kamu fonu, kamu parası kullanıyor, Taşıt Kanunu'ndan muaf, hiçbir sınırlamaya tabi değil. Kadastrodan taşıta kadar her şeyi düşünmüşler. Başka? 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu'ndan muaf, bak, bak yani Kamu Konutları Kanunu'nu da ihmal etmemişler. Başka? 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'dan da muaf. Başka? 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun'dan da muaf. Ya, bunlar piyasada diğer firmalarla, özel şirketlerle eşit rekabet koşulları içerisinde çalışıyorsa nasıl Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanunu'ndan muaf olabilir? KİT'ler kurulurken bile... İlk KİT'lerle ilgili kanun 1928 tarihlidir, ilk KİT'lerle ilgili düzenlenen kanunda bile piyasa yapısını bozacak herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Böyle bir rezillik olur mu ya! Başka? 4046 sayılı özelleştirme uygulamaları hakkındaki kanun hükümlerinden de muaf. Başka? 6362 Sayılı Kanun'un 23'üncü ve 27'nci maddeleriyle bu kanun kapsamında yürürlüğe konulan ikincil mevzuattan da muaf. 23'üncü madde neymiş? Halka açık ortaklıkların birleşme, bölünme, tür değiştirme, imtiyaz önermesi gibi SPK onayına tabi işlemlerden muaf demek istiyor. 27'nci madde neyi ifade ediyor? Ortaklıktan çıkarma ve satma hakkıyla ilgili olarak muafiyet tanıyor. "İstedigimi alırım, istediğimi satarım, istediğimi koyarım, istediğimi çıkarırım, kanuna da aykırı olmaz bu." diyor. Diğer taraftan, Türk Ticaret Kanunu'nun 102'nci maddesinden de muaf, Allah Allah, piyasada iş yapıyor, Türk Ticaret Kanunu'na da sokmuş muafiyeti ve Yönetim Kurulu Başkanı Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanı kararnameleriyle de düzenleme yapma yetkisi var.

Değerli arkadaşlar, bu anlaşılır gibi değil. Ben, burada bulamadım, bu fonların, alt fonların, kurulan şirketlerin konsolide toplam bilançosunda ne gözüktüyor, ne kadar varlığı vardır, ne kadar kârı vardır, merak ediyorum, ama şunu söyleyeyim: Eğer bu kadar imtiyaz, bu kadar yükümlülüklerden muafiyet ve ayrıcalık 5 bin lira sermayeyle kurulan bir şirkete verilseydi 2016'dan bugüne kadar, altı yıl içerisinde Türkiye'nin değil dünyanın zangır zangır titrediği bir kuruluş ortaya çıkardı. Siz bu kadar imtiyazla muafiyetle ne yaptınız Allah aşkına ya? Ne var ortada? Ne var ortada?

Şimdi, Başkan yine “Uzattın.” diyecek ama yani fonların ana amaçlarıyla hedefleriyle ilgili neyi gerçekleştirdiniz? “Bütçeyi ve ekonomiyi dalgalanmaların etkisinden, şoklardan korumak.” Mesela, istikrar fonlarının ana görevi budur dünyada, siz Türkiye'yi hangi şoklardan veya ekonomik dalgalanmalardan korudunuz? Var mı böyle bir şey? Yok, Fon kurulduğundan beri Türkiye zangır zangır titriyor.

Başka, bakıyorum, “Tasarruf fonlarının geliri yatırıma dönüştürecek, refah gelecek kuşaklara aktarılacak.” Yani gelecek kuşaklara refah aktarmak değil, iktidar izlediği politikalarla sürekli olarak gelecek kuşakların daha elde etmediği gelirlere el koyuyor, onu bugünden harcıyor. Fon ne yapmış bu konuda? Rezerv yatırım fonları var dünyada. Döviz rezervi fazlalarını yönetme, kârlılığını artırma. Ülke döviz sıkıntısı çekiyor, kur her gün fırlıyor. Fon niye var o zaman, Fon niye var?

Başka, kalkınma fonları var, Ülkenin altyapı yatırımlarına, sosyoekonomik projelerine, sanayileşme politikalarına finansman sağlıyor. Fon ne yapmış bu konuda? Emeklilik ihtiyat fonları... Şu bireysel emeklilik fonlarının devlet katkısını acaba Türkiye Varlık Fonu mı karşılıyor yoksa bütçeden mi karşılanıyor, merak ediyorum. Ne işe yaradı emeklilikle ilgili bu Fon? Veya fonların dünyada makroekonomik hedefleri var arkadaşlar. “Sermaye birikimini sağlamak.” En önemli hedeflerinden biri. Burada, Fon sermaye birikimini sağlamakla ilgili ne yapmış? Ülkenin, Türkiye'nin genelde sermaye birikiminde toplam ne artış ortaya çıkarmış? Veya “Ekonomik istikrarı sağlamak.” Fon ortaya çıktığından beri ekonomik istikrar diye bir şey kalmamış, ortaya ne çıkmış? Veya “İktisadi kalkınmaya destek olmak.” diyoruz, bununla ilgili ne var ortada? Bununla da ilgili hiçbir şey yok.

Sayın Genel Müdür sunarken Santiago ilkelerinden bahsetti, birkaç ilke almış “Bak, bu ilkelerimize uyuyor.” Söylediği ilkelere uymuyor da Santiago İlkeleri onlardan ibaret değil. Mesela, diyor ki: “İyi tanımlanmış bir misyon.” Neymiş Türkiye Varlık Fonu'nun misyonu da o misyonla ilgili ne yapmış, bana bir söyleyin. Böyle belirlenmiş misyonu ve vizyonu da bulunmuyor üstelik. Diğer taraftan “Açık biçimde tanımlı işlem kuralları.” Nerede, hangi işlemi açık tanımlanmış, hangisi şeffaf, şeffaflık var mı? Santiago İlkelerinin en temel prensiplerinden biri bu. “Bağımsızlık”, Santiago İlkelerinin en temel belirlediği kavramlardan biri bağımsızlık. Fonun başı kime karşı, sahibine karşı bağımsız. Ya, Cumhurbaşkanı Fonun Yönetim Kurulu Başkanı, bütün üyeleri atıyor, bütün politikalarına karışıyor, nasıl bağımsızlık bu? Bağımsızlığı yoksa zaten bu uluslararası tanımda ve bu ilkelere göre bu Fon, fon değildir, varlık fonu değildir. Adı Varlık Fonu, kendisi varlık fonu değil. Başka, “Bağımsız denetçi uygulaması.” diyor. Nerede bağımsız denetçi, bu getirdiğiniz raporda bağımsız denetçi mi var Allah aşkına? Cumhurbaşkanının iradesi dışında, Fonun başındaki kişinin iradesi dışında tek bir kişi belirlenmiş midir? Mümkün değil. Dostlar alışverişte görsün, dost ahabap işi bir denetim yapılmış, o denetim getirilmiş buraya rapor diye sunulmuş. Bağımsız denetçi uygulaması yoksa bu, uluslararası ilkelere göre bir fon değildir, varlık fonu değildir. “Dışarıdan hizmet alımında belirlenmiş kuralları olacak. Fon sahibine rağmen faaliyetlerinde bağımsızlık olacak.” Bakın, “Fon sahibine rağmen faaliyetlerinde bağımsız olacak.” Cumhurbaşkanına karşı bağımsız mı bu? Cumhurbaşkanına karşı bağımsız olabilmesi için bu Fonun bütün belirleyicisinin bu Meclis olması lazım veya bir başka mekanizma geliştirilmesi lazım. Kamusal şeffaflık olması lazım, yok; açık belirlenmiş yatırım kuralları

olması lazım, o yok; etkin risk yönetimi olması lazım, var mı? Yok. Demek ki sizin saydığınızdan ibaret değilmiş ilkeler, ben de bütün ilkeleri saymadım, sadece bazılarını saydım. Cımbızlama, 30'a yakın ilkenin içerisinde birkaç tanesini çekerek...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tamamlarsanız seviniriz, yirmi dakikaya yaklaşıyor.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – ...Fonun durumu budur demek mümkün değildir. Onun için, ben, usul tartışmasında da arkadaşlarımın belirttiği gibi bunu bir yasama denetimi olarak da görmüyorum, sadece sınırlı bilgi verilen, bilgi sunulmuş olan bir toplantı olarak değerlendirdiğimi belirtmek istiyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, başka gruplardan söz talebi olmadığı için Cumhuriyet Halk Partisiyle devam edeceğim.

Sayın Bülent Kuşoğlu, buyurunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi öncelikle Sayın Bakanın bıraktığı yerden devam edeyim ben de, tekrarlamayayım ama yapılan denetim de yerindelik denetimi değil yani yapılan işlerin ne derece doğru olduğuyla ilgili bir denetim değil. Denetçi arkadaşımızın da, Murat Selim Bey'in de belirttiği gibi, bağımsız denetimin denetimi yapılmış vaziyette ancak o noktada sormak istediğim konular var.

Şimdi, geçen yıl da kurumlardan biriyle ilgili olarak, Fona bağlı kurumlardan biriyle ilgili olarak denetim görüşü verilmemişti, o konuyla ilgili maalesef hiç görüş belirtilmemişti, aslında belirtilmesi lazım, geçen yıl da talep etmiştik o konu ne oldu diye. Ancak bu sene Fon raporunda bağımsız denetim görüşünü özetlemiş denetçi arkadaşlarımız ve şu tespitleri var -çok önemli Sayın Başkanım- Ziraat Bankasıyla ilgili olarak diyor ki: “3 milyar 505 milyon lira tutarındaki serbest karşılığın anılan standarda uygun olmaması.” Ben kısa geçiyorum, karşılıklar, koşullu borçlular ve koşullu varlıklar gereklilikleri dışında ayrılan 3,5 milyar liralık karşılığın standarda uygun olmaması. Şimdi bununla ilgili açıklama istiyorum özellikle, siz istediniz mi denetçiler olarak bu konuyla ilgili bilmiyorum ama hazır Genel Müdürümüz buradayken, ondan da açıklama istiyorum. Sizin isteyip istemediğinizi de öğrenmek istiyorum.

Halk Bankasıyla ilgili olarak TFRS 9'a aykırı değer azalış fonunun iptal edilmesi söz konusu. 3'üncü madde, konsolide finansal tablolarda, Türkiye Varlık Fonu'nun 31 Aralık 2019 tarihli finansal tablolarında faiz oranlarının farklı olmasıyla ilgili düzeltmelerin yapılmamış olması eleştirisi var. Bununla ilgili bilgi vermenizi rica ediyorum Sayın Genel Müdür. Yine, 4'üncü olarak, 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla Varlık Fonunun Turkish Energy Company'in bağımsız denetimden geçmemiş olması söz konusu, bununla ilgili de tabii herhangi bir kanıt elde edilememiş. Bununla ilgili de bilgi vermenizi rica ediyorum. Nedir buradaki gizlilik yani sonuçta ticaret yapan bir firma, diğerlerinden, bankalardan ne farkı var, neden herhangi bir denetim yapılmadı? BOTAŞ'la ilgili olarak geçenlerde buradan bir kanun geçirdik ama yine “2 milyar 450 milyon lira tutarında ilişkili olmayan taraflardan uzun vadeli diğer alacaklarına ilişkin gizlilik unsuru taşıması sebebiyle -yine “gizlilik unsuru”- yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmemiş olması.” Bu, önemli bir tespittir bağımsız denetim açısından. Yine bu (b) şikkında da 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla birim maliyetlerinin denetime ilişkin alternatif prosedürlerle tatmin edici bir kanaate ulaşılmamış olması önemli bir tespit. Bununla ilgili de bilgi bekliyorum.

ÇAYKUR’la ilgili olarak, yine, 3 milyar 325 milyon lira tutarında yer alan satışların maliyetine ilişkin herhangi bir düzeltme yapılmamasının gerekli olup olmadığının tespit edilememiş olması söz konusu. Bununla ilgili de bir açıklama yapmanızı rica ederim.

PTT’yle ilgili olarak da 7’nci maddede önemli meblağlar var. Buradaki hasılat tutarlarına ilişkin olarak ticari alacaklar, ticari borçlar ve hasılat tutarlarına ilişkin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilememiş olması PTT’yle ilgili olarak açıklanmaya muhtaç. Bunu bekliyorum.

Onun haricinde, 8’inci maddede Turkcell’le ilgili olarak yapılan tespitler var ve burada, görüşü etkilemeyen ama finansal tablo okuyucularının dikkatlerine sunulan Amerika Birleşik Devletleri New York Bölge Mahkemesi nezdinde İran yaptırımlarının ihlal edilmesiyle ilgili Varlık Fonunun bağlı ortaklığı Halk Bankasına açılan ceza ve hukuk davalarıyla ilgili karşılık ayrılmamış olması hususu denetçiler tarafından da not edilen hususlardan bir tanesi. Bu önemli bir konu, bununla ilgili de açıklama yapmanız lazım. Halk Bankası bu önemli zafiyetle ilgili karşılık ayırmamış. PwC’nin raporunda da yer alıyor bu konu.

Evet, bunlarla ilgili Sayın Genel Müdürüm açıklamalar bekliyorum.

Onun haricinde, başka tespitlerim de vardı. Neyle ne kadar borçlanma söz konusu oldu? Aslında, Sayın Başkanım, demin, siz toplantının başında belirtiniz, bir şekle, formata bürünmesi lazım bu çalışmanın. Özellikle, biz denetçilerden bundan sonraki dönem bir özet bekliyoruz, bir önceki dönemle içinde bulunulan dönemin yıl sonu itibarıyla karşılaştırılması; borçlar, öz sermaye ve bir yönetici özeti şeklinde. Burada herkes finansal tabloları okuyabilecek durumda değil, bir yönetici özeti çıkarabilirsiniz iyi olur. Özellikle öz kaynaklar-öz sermaye mukayesesi önemli, onu da yapabilirsiniz memnun oluruz.

Şimdi, normalde bir “due diligence” raporu yapılsaydı ki bu şekilde yazılan bir raporla herhangi bir alım satım yapmazdınız Sayın Genel Müdürüm. Bu rapor çok yetersiz kalmış olur. Onun, için açıklama yapmanız lazım, bizim bilgilenebilmemiz için bu konuyla ilgili açıklama yapılması lazım. Ancak Sayın Başkanım, Sayın Genel Müdür; siz baştan söylediniz, doğrudu, buradaki denetim siyasi bir denetimdir ancak karşımızda da siyasi kişiler yok, yönetim kurulu yok, onun için yönetim kurulunun da burada olması lazımdı. Yani bu konuda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yönetim kuruluna üye.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Tek olarak ama o da icra yani genel müdür olarak icra heyeti üyesi olarak farklı bir konumda, diğer yönetim kurulu üyeleri gibi değil. Yönetim kurulu üyelerinin burada olması gerekirdi. Çünkü görüşmemizde de söylendi, geçen yıl da söylendi “Varlık Fonu artık bir varlık fonu değil, yatırım fonuna dönüşmüştür.” denildi. Yatırım fonuna dönüşmüştür ama hangi yatırımları yapıyor diye bakıyoruz, nasıl yapacak bu yatırımları, bu mevzuatla mı yapacak? Biraz önce Sayın Bakanım açıkladı bütün muafiyetleri yani bir yatırım fonu söz konusuysa bunun her şeyden önce rekabet hukukuna uygun olarak yatırım yapması lazım. Böyle bu kadar ayrıcalıklı bir yatırımcı olamaz yani bu kadar ayrıcalıklı bir yatırımcı dünyada da rekabetçi olamaz bu alışkanlığıyla, yurt içindeki bu alışkanlığıyla. Şimdi, 6741 Sayılı Kanun’a bakın, diyor ki: “Bu kanunun amacı, sermaye piyasalarında araç çeşitliliği ve derinliğine katkı sağlamak, yurt içinde kamuya ait olan varlıkları ekonomiye kazandırmak.” Yurt içinde kamuya ait olan varlıkları ekonomiye kazandırmak, bu var. “Dış kaynak temin etmek...” Ne kadar dış kaynak temin ettik; kaçtan, kaç maliyetle temin ettik? Bunları görmemiz lazım. Sayın Genel Müdürüm, siz sunumunuzda bir şirket kuruluşundan bahsettiniz, sigorta şirketi. Varlık Fonunun -herhâlde unutuldu- şirket kurma yetkisi yok, Varlık Fonu bir şirket kuramaz. Mevcut şirketlere ortak olabilir ama şirket kuramazsınız. Bu şirket kurma işi, bakın, yetkiler

arasında da sayılmamış, sadece denetimde geçiyor. Denetim maddesinde “Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler.” diyor, denetimde geçiyor ama böyle bir yetkisi yok. Eğer ifade ettiğiniz gibi şirket kurduysanız bu, kanuna aykırı yapmış olduğunuz bir işlemdir.

Bir de Sayın Başkanım, Varlık Fonunun borçları hazine hesaplarında görülebiliyor mu? Bunu bilmemiz lazım. Bu konuyla ilgili Hazineden bir arkadaşımız varsa öğrenmek isteriz bunu da.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Genel Müdür de not etsin, cevabını soralım.

Bu arada süreniz doldu, toparlarsanız sevinirim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Toparlayayım da Hazineden kimse çağırılmadı mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hazineden kimse var mı arkadaşlar?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Varlık Fonunun borçları hazine hesaplarına dâhil edilmiyor mu? Sonuçta, bu kamu borcu, onu sormak istedim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Genel Müdürüm cevap verirken sorulara bunu da cevaplasın.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Genel Müdür bilmez de onun için bir hazineci varsa onu hazinecilere sorarız diye...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sorarlar herhâlde, bürokrasisi de var arkasında, bir şekilde netleştirirler, Finanstan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı da burada, bu soruya cevap verebilirler diye düşünüyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Peki, verirlerse memnun oluruz.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Durmuş Yılmaz, buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdür, sunumunuz için teşekkür ediyorum. Uluslararası standartları esas alan, iyi yönetişimi esas alan bir sunum yaptınız fakat bu iyi yönetişimin içi maalesef dolmadı, doldurulamadı ve bu gidişle de doldurulamayacak. Elimizde bir kamu birimi var, bu kamu birimine -biraz önce Sayın Bakanın saydığı gibi- akla gelebilecek her türlü ayrıcalık verilmiş fakat bu ayrıcalığın sonunda bu kamu mallarını bünyesine alıp yönetme yetkisini almış olan şirketin ülke ekonomisine ne kattığı konusunda herhangi bir analiz yok, bir sonuç yok, bir bildirim yok. Denetimle ilgili olarak, evet, şu anda portföyde bulunan şirketlerin yüzde 88'i, sunumunuzda söylediniz, denetleniyor ve Sayıştay tarafından denetleniyor. Bunun tamamı acaba bir kerede sonuç olarak, son olarak Sayıştay tarafından denetlense Türkiye ne kaybeder, gerçekten ne kaybeder? Ve oradan bir ekonomik analiz yapılsa, çıksa ve bize Varlık Fonu olmasaydı Türkiye’de şu ekonomik değişken şöyle şöyle gelişecekti, Varlık Fonu olduğu için de böyle böyle gelişti denilseydi ve biz de bunun katkısının ne olduğunu anlasaydık kötü mü olacaktı? Bence çok daha iyi olacaktı ama maalesef, bu kapalı bir devre denetim, şeklen uluslararası standarda uygun ama ruhu olarak amaçlanan sonuca ve hedefe götüren bir denetim değil.

Şimdi, eğer Varlık Fonu olmasaydı bu kadar ayrıcalığa rağmen, bu kadar piyasa bozuculuğa rağmen, Türkiye, şu anda bulunduğu noktadan daha mı kötü olacaktı? Döviz piyasalarıyla ilgili gelişmeler şu andakinden daha mı kötü olacaktı? Kamu maliyesi daha mı kötü olacaktı? Efendim, büyümeyle ilgili rakamlar daha mı kötü olacaktı yoksa soruyu şöyle de sorabiliriz: Eğer Varlık Fonu

olmasaydı, bütün bu şirketler Varlık Fonunun içerisinde olmasaydı bugün geldiğimiz noktadan daha kötü bir noktada mı olacaktık? Dolayısıyla geldiğimiz noktaya Varlık Fonu sayesinde mi geldik? Efendim, döviz kuruyla ilgili gelişmelerin buraya gelmesinde olumlu katkı Varlık Fonuyla mı oldu? Kamu maliyesindeki olumluluklar bu sayede mi oldu? Yani bu konularda niye bir analiz yapılıp da kamuoyuyla paylaşılmıyor? Diyorsunuz ki: “Santiago Prensipleri ve uyum, şeffaflık.” Gerçekten şeffaf mısınız? Yani şu bile, bu raporlar bile niçin kamuoyuyla paylaşılmıyor? Ne mahsuru var bunu kamuoyuyla paylaşmanın? “Web” sitenize koyun, yurttaşlar bunu görsün çünkü yurttaşların alın teri, emeği olan şirketler yönetim için size verildi, siz de bunları yönetiyorsunuz ve onun sonucunda da ne tür katma değer yaptığınızı bu yurttaşların bilmesinin ne mahsuru var, ne engeli var bunun? Dolayısıyla burada şeffaflık yok, hesap verebilirlik de yok çünkü hesap verebilmeniz için biraz önce söylediğim analizleri yapmanız gerekiyor. “Varlık Fonunu biz birleştirdik, büyük bir birim ortaya çıkardık, bunun sayesinde şunları şunları yaptık. Eğer Varlık Fonu olmasaydı Türkiye’nin 623 puana kadar giden risk primi belki bin olacaktı, 1.500 olacaktı ama Varlık Fonu sayesinde biz bunu burada tuttuk, hatta daha da aşağıya getirebiliriz.” diyebilmeniz lazım. Ama bunun, bu kadar “entity”i, bu kadar varlığı bir araya toplayıp bunu yönetmenin sonuçta Türk ekonomisine, Türk milletine yaptığı katkı nedir, katma değeri nedir bunun? Şu anda böyle bir katma değer ortalıkta maalesef yok.

Onun dışında, sizin paylaştığınız tablolardan bizim yaptığımız hesaba göre şöyle bir durum ortaya çıkıyor: Türkiye Varlık Fonunun Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının 84 milyar 971 milyon TL rezervine ortak olduğu görülüyor. O tablo da şurada, tabloda diyor ki: “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası rezervi, 31 Aralık 2020.” Şu bordo olan kısım bir önceki raporda yanlış olup da yani 2019 yılında verilen rakamların sonradan 2020 yılında düzeltilmesiyle ilgiliymiş. Orada, bir önceki yılda, 2019’da 46 milyarlık Merkez Bankası rezervinden sonra -burada da rakamların cinsi yok, yazılmıyor, dolar mı TL mi belli değil ama büyük bir ihtimalle TL- 84 milyar TL. Dolayısıyla bu Merkez Bankası rezerviyle bu Varlık Fonunun ilişkisi nedir?

Onun dışında, Türkiye Varlık Fonunun 1 trilyonun 586 milyar 104 milyon TL kısa vadeli borcu bulunmaktadır. Yine, bu raporlardan... Türkiye Varlık Fonu 2020 yılında 635 milyar 156 milyon TL daha kısa vadeli borçlanmıştır. Ortalama USD kuru üzerinden, dolar kuru üzerinden 65 milyar dolar daha kısa vadeli borçlanılmıştır. Türkiye Varlık Fonunun toplam 1 trilyon 882 milyar 798 milyon TL borcu bulunmaktadır. Kurulduğu 2017 yılından 2020 senesi sonuna kadar, ortalama kur üzerinden bir hesap yapacak olursak 350 milyar dolar gibi bir borçlanma yaptığı ortaya çıkmaktadır. Eğer bunlar yanlışsa lütfen bunları söyleyin. Biz bunları sizin bize sunduğunuz raporlardan çıkardık.

Öbür taraftan, giderlerinizle ilgili olarak da şeffaf değilsiniz. Personelle ilgili çok fazla bilgi vermiyorsunuz. Denetleme raporunda da bu konuda “Gerek yoktur.” diye bir cümle var, bir paragraf var gördüğüm kadarıyla. Mesela, kurulduğu 2017 yılında 9 personeli varken 2018 yılında personel sayısı 21’e, 2019 yılında personel sayısı 59’a, 2020 yılında da personel sayısı 106’ya çıkmıştır. Çalışanlara sağlanan fayda kapsamında kısa vadeli 1 milyar 723 milyon TL karşılık ayrılmış, kişi başı ortalama 16,3 milyon TL ediyor. Yine, Türkiye Varlık Fonunun çalışanlarına sağlanan fayda kapsamında uzun vadeli 6 milyar 226 milyon TL karşılık ayrılmış, kişi başı ortalama 58,7 milyon TL yapıyor. Bunların anlamı nedir? Yanlış mı düşünüyoruz? Lütfen bizi düzeltin.

Onun dışında, yine, denetleme raporundan görüyoruz ki bütün bu olan bitene rağmen yine de bazı eksiklikler var, bazı eksiklikler tamamlanmamış. Yine denetleme raporundan ortaya çıkan bulgulardan şunları görüyoruz: “Turkish Energy Company’ye ait finansal tabloların gizlilik gerekçesiyle bağımsız denetimden geçirilmemesi. BOTAŞ’ın 2 milyar 450 milyon TL tutarındaki uzun vadeli alacaklarıyla ilgili olarak gizlilik nedeniyle yeterli denetim kanıtı elde edilememesi. 2020 yılında 65 milyar 835 milyon TL

satışları ve 4 milyar 528 milyon TL stoku bulunan BOTAŞ'ın fiziki stok sayılı gözlemlenmemiş ve stok alım fiyatlarının gizlilik unsuru taşıması nedeniyle birim maliyetlerine ilişkin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilemediği söylenmiş. ÇAYKUR'un 31 Aralık 2019 tarihi itibarıyla konsolide finansal tablolarında yer alan 3 milyar 548 milyon TL tutarındaki açılış stok miktarına ilişkin yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilememiş olması nedeniyle 31 Aralık 2020 konsolide finansal tablolarında 3 milyar 325 milyon TL tutarında yer alan satışların maliyetine ilişkin herhangi bir düzeltme yapılmasının gerekli olup olmadığı tespit edilememiştir. PTT'nin bilançosundaki 206 milyon TL ticari alacak, 3 milyar 839 milyon TL ticari borç ve 1 milyar 267 milyon TL hasılat tutarıyla ilgili yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilememiştir.” Bu bulgular var.

Sonuç olarak -laflı uzatmayayım- şunu söylemek istiyorum: Türkiye Varlık Fonu kurulmasaydı, hazinede birlik prensibi devam ettirilseydi ve şu anda Varlık Fonunun portföyünde bulunan şirketler faaliyetlerine devam etseydi ve de oradan elde ettikleri gelirleri veya zararları mahsupla veya hazineye devretmek suretiyle geleceğimiz nokta bugünkü geldiğimiz noktadan çok daha mı iyi olacaktı, çok daha mı kötü olacaktı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Yılmaz, buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bitiriyorum.

Sonuç itibarıyla tekrar şu soruyu soruyorum: Hazinede birlik prensibini bozarak kurulan bu Türkiye Varlık Fonunun Türk ekonomisine katkısı, katma değeri nedir ve ne olmuştur? Hadi, 2016'da kuruldu, bir yıl yapılanmayla, efendim, kurulmayla vesaireyle geçti; hadi, ikinci sene için de yeniden düzenleme vesaire diyelim ama son üç yılda gerçekten, bu kadar faaliyetten sonra elde edilen katma değer nedir? Bunu kamuoyuyla paylaşır mısınız? Dolayısıyla da buraya gelip bize “şeffaflık” ve “hesap verebilirlik” deyip de Türk milletini şu sunduğunuz raporlardan mahrum etmenin hiçbir akli ve hukuki dayanağı yoktur.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Yılmaz.

Sayın Girgin, buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Hepinize yeni yılda sağlık, afiyetler diliyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün, burada bir Varlık Fonunu değil, ipotek fonunu konuşuyoruz. Neden ipotek fonu, buna geleceğim. Ayrıca, bu ipotek fonunun bir borç batağına dönüştüğü koşullardayız, buna da değineceğim. Ancak en başta, ortadaki denetleme tiyatrosundan bahsetmek gerekiyor. Kamu adına denetleme yetkisine sahip olan Meclis, Varlık Fonu Sayıştay kapsamında olmadığı için fiilen denetim açısından yetkisiz kılınmış durumda. Biz bu ipotek fonuna “paralel hazine” “denetlenemeyen, denetlenmeyen hazine” “yetkisi çok, sorumluluğu yok fon” demiştik daha önce, süreç, ne yazık ki bizi doğrulayacak şekilde gelişmekte. Garabete bakın ki Varlık Fonunun denetimini bağımsız denetleme kuruluşu yapıyor ancak bu denetimin doğru yapıp yapılmadığını partili Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın atadığı Devlet Denetleme Kurulu üyeleri yapıyor. “Ne var bunda?” da denilebilir “İyi işte, bağımsız şirketleri Devlet Denetleme Kurulumuz denetlesin.” diyebilirsiniz ancak Varlık Fonunun Başkanı partili Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan yani kendisini denetleyecek kişileri atıyor Sayın Erdoğan. Ne yazık ki buradaki göstermelik denetimin temelinde bu var, o yüzden “tiyatro” deniyor buna.

Peki, neden Varlık Fonu değil de ipotek fonu? Türkiye bütçe fazlası veren bir ülke olsa bir varlık fonundan bahsedebilirdik. Ne yazık ki ülkemiz bütçe açığı veriyor. Peki, bu koşullarda kurulan bir Fon ne yapar? Kamu kurumlarını kendine alır, ipotek eder, teminat gösterir ve ipotek ettiği bu kamu kurumları üzerinden borçlanır yani kurulan fon, bir kaynağı yatırıma dönüştürme fonu değildir; kurulan fon, kendi üzerine aldığı kamu kaynaklarını ipotek ederek yani bizim geleceğimizi ipotek ederek yeniden borçlanma mekanizmasıdır; bu bir borçlanma fonudur, bir varlık fonu değildir. Bu Fonun işleyiş mantığının omurgasını, değerli varlıklarımızı teminat göstererek geleceği ipotek etmek oluşturmaktadır. Kısacası, halkın malı, ülkenin geliri bütçeden çıkartılıyor ve sarayın şirketine devrediliyor, Türkçesi budur. Sırtını güce dayayanlar kamu kaynaklarını bin bir metotla yağmalıyor, onlar için kurallar değişiyor, yasalar çıkıyor ya da çiğneniyor. Sayıştay denetimi dışında bir anonim şirket olarak kurgulanan Türkiye Varlık Fonu hikâyesi de bu büyük resmin sadece bir parçası.

Değerli milletvekilleri, maden, enerji, finans, teknoloji, tarım, ulaştırma alanlarındaki kamu işletmeleri gözden geçirildi; elverişli görülenler, eşi benzeri olmayan garip bir şirket çatısının altında toplandı. Anahtarı da ulusal ve uluslararası tekellerin hizmetine kusur etmeyen ülkenin yöneticilerine teslim edildi. Türkiye Varlık Fonu, aynı zamanda, devletin karakutusu işlevini de görmektedir. Türkiye Varlık Fonu portföyü 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla 26 şirket, 46 gayrimenkul ve biri at yarışı, diğeri şans oyunu -Millî Piyango- olmak üzere 2 oyun lisansından oluşuyor. Bu şirketler finans, telekomünikasyon, teknoloji, ulaşım, madencilik ve gıda gibi sektörlerde faaliyet gösteriyor. Varlık Fonunun, portföyünde yer alan 26 şirketten TÜRK TELEKOM, Vakıfbank ve Kayseri Şeker Fabrikası AŞ hariç 23'ü üzerinde kontrolü bulunuyor.

Burada, ayrıca TÜRK TELEKOM'a özellikle değinmek istiyorum. TÜRK TELEKOM, 2005 yılında onu alan OGER grubuna, cebinden beş kuruş çıkarmadan özelleştirme yoluyla verilmişti. OGER, TÜRK TELEKOM'u ipotek ederek bankalarımızdan aldığı krediyle şirkete 2026 yılına kadar sahip olmuştu. TÜRK TELEKOM'un kontrolü yüzde 55 hisseyle OGER grubuna geçtikten sonra TÜRK TELEKOM, ilginç bir biçimde çok yüksek oranlarda kâr payı dağıtmaya başladı. Teknolojik gelişme nedeniyle sürekli altyapı yatırımları yapması zorunlu olan bir şirketin kârını yatırımlarının finansmanında kullanmak yerine ortaklarına dağıtması aslında OGER grubunun niyetinin ne olduğunu da gösteriyordu. Ayrıca, OGER grubu bankalara olan borcunu da ödemiyoymuş. Bu bankalar bir araya gelip kredi borcu karşılığında OGER grubunda bulunan yüzde 55 oranındaki hisseyi devralmış. Basına yansıyan haberlere göre Türkiye Varlık Fonu Anonim Şirketi bu hisseleri kredi kullandırmış olan bankalardan satın almak için görüşmeler yapıyormuş. Öncelikle, bu doğru mudur? 2026 yılında imtiyaz sözleşmesi dolacak ve altyapısının tamamı yeniden devlete dönecek olan TÜRK TELEKOM'un yüzde 55 hissesi karşılığında Varlık Fonu ne kadar bir bedel ödeyecektir? Fonun bu işlemi yapmasındaki kamusal yarar nedir? TELEKOM'un Ekim 2021 tarihi itibarıyla toplam piyasa değeri yaklaşık 2,9 milyar dolar, bankalara ait olan yüzde 55 hissenin piyasa değeri yaklaşık 1,6 milyar dolar ancak OGER'in bankalara borcu 4,75 milyar dolar. Fon bu hisseleri alırsa bankaların zararını karşılamak adına yüksek bir meblağ mı verecektir? Hariri ailesinin borcunu ödemek için Türkiye'nin kamu kaynakları mı yağmalanmaktadır?

Değerli milletvekilleri, Varlık Fonunun 2020 denetimi Fonun sadece borçlu olduğunu değil, bu borcun giderek arttığını da göstermektedir. 2020 Yılı Denetim Raporu'na göre Fonun borcu bir yılda 635 milyar lira arttı, borçların toplamı 2020'de 1 trilyon 586 milyar 104 milyon lira oldu. Bir yıllık ticari zarar ise tam 103 milyon lira oldu. Varlık Fonuna geçen şirket zarar ediyor.

Şimdi sormak lazım. Örneğin, ÇAYKUR zarar etmiş, çayı mı ucuz içtik? BOTAŞ zarar etmiş, doğal gazı mı ucuz tükettik? TEDAŞ zarar etmiş, elektriği mi bedava kullandık? Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları zarar etmiş, trenlere bedava mı bindik? PTT zarar etmiş, pulsuz mektup mu gönderdik? Et ve Süt Kurumu zarar etmiş, sanki 10 liraya et yedik. Bu kurumlar zarar etmedi, hortumlanarak dibi boşaltılıp halkın zarar hanesine özellikle yazdırıldı. Bunun maliyeti de vatandaşın cebinden elektriğe, doğal gaza, suya, ekmeğe zam olarak çekip alınıyor.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz ekonomisinde limanlar ekonomik canlanmanın merkezi ve ulaşımın ana damarlarından biri. Şu an Genel Kurulda görüşülen yasa teklifiyle, bu kadar hayati bir işleve sahip olan limanlarımızın işletme hakkı ihalesiz olarak, yangından mal kaçırır gibi devrediliyor ve uzatılıyor. Buna göre Türkiye Denizcilik İşletmeleri Anonim Şirketine ait 18 liman ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryollarına ait olan 5 limanın sözleşme süreleri yargı kararlarına da aykırı bir şekilde kırk dokuz yıla uzatılacak. Daha süreleri bitmeden ve tekrar ihaleye çıkarılmadan limanların sürelerinin uzatılmasının amacı nedir? Kimlerin talebidir? Kimler lehine sanayi, ticaret ve milli güvenlikten tavizler verilmektedir? Örneğin, seçim bölgem Muğla Marmaris'teki liman 2000 yılında otuz yıllığına verilmişti, şimdi bu süreye ihalesiz on dokuz yıl daha ekleniyor. Şu an, Türkiye Denizcilik İşletmelerinin yüzde 49'u ve İzmir Alsancak Limanı'nın tamamı Varlık Fonunda. Varlık Fonunun Arap sermayesiyle liman ve lojistik yatırımları yapmayı hedeflediğini de biliyoruz. Bu vesileyle "Limanlarımızı peşkeş çekerek yeni kaynak yaratma anlayışından derhâl vazgeçilmeli." çağrımızı bir kez daha tekrarlamak istiyorum. Bu anlayış, sanayiye, ticarete ket vurduğu kadar büyük bir milli güvenlik sorunudur. Meclisteki liman kanun teklifini tekrar geri çekmeye çağırıyorum.

Son olarak, Denetim Raporu'nun 67 ve 68'inci sayfalarında "Finansal Borçlanmalar" başlığında borçlanmalar belirtilmiş ama borçlanmaların maliyeti belirtilmemiş. Bu konuda da bir açıklama rica ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER - Teşekkür ederim Sayın Girgin.

Sayın Çetin Osman Budak, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Tabii, birçok konu değerli hatipler tarafından, arkadaşlarımız tarafından soruldu. Biraz önce de Süleyman Vekilimizin söylediği limanlar meselesi var. Ben de burada, Varlık Fonunun geçtiğimiz günlerde limanlarla ilgili yaptığı bir anlaşma üzerinde duracağım.

24 Aralıkta, siz, Abu Dabi Kalkınma Holdingi ve Abu Dabi Liman Şirketiyle mutabakat muhtıraları imzaladınız. Anlaşmaya dair sadece "Abu Dabi Liman Şirketiyle imzalanan muhtıra liman ve lojistik yatırımlarını içeriyor." bilgisi kamuoyuyla paylaşıldı. Ne tesadüftür ki bugün de Mecliste, 1'inci madde olarak gelen -iki defa ertelenmiş, en sonunda Meclise gelmiş- limanların sürelerinin kırk dokuz yıllığına uzatılması meselesi tartışılıyor, biraz sonra da sanıyorum bu 1'inci madde konuşulacak.

Abu Dabi Liman Şirketinin farklı ülkelerle limanlara yönelik imzaladığı mutabakat muhtıralarında hangi limanlara hangi yatırımların yapılacağı kamuoyuna açıklanıyor ama siz açıklamadınız. Mesela, 20 Eylül 2021'de Abu Dabi Liman Şirketi Irak Hükümeti'yle mutabakat muhtırası imzalıyor, anlaşmanın konusu El-Fav Limanı'nın geliştirilmesiyle ilgili. 10 Kasım 2021'de Mısır Hükümet'iyle, Kızıldeniz'deki Safaga Limanı'nın geliştirilmesine yönelik bir muhtıra imzalanıyor. 20 Aralık 2021'de Ürdün'le imzalanan anlaşmanın konusu Marsa Zayed Limanı'nın geliştirilmesi. Bu şirket hangi ülkeyle mutabakat muhtırası imzalamışsa iş birliği yapılacak limanın hangisi olduğu belli; Mısır'da belli,

Irak'ta belli, Ürdün'de belli ama Türkiye'de belli değil; bu, kabul edilebilir değil. Biz kamuoyuna açık kaynaklardan yapılan bu anlaşmanın detaylarına ulaşmak istedik, ulaşamadık. “Birleşik Arap Emirlikleri'nin resmî haber ajansında bir bilgi bulabilir miyiz?” diye resmî haber ajansına girdik, taradık, maalesef yok. Sebebi ne biliyor musunuz? 2020 Nisan ayında, mahkeme kararıyla, 7. Sulh Ceza Hakimliği kararıyla siteye ulaşım engellenmiş. Gerekçe: “Darbeye destek oldu Birleşik Arap Emirlikleri.” ve hâlâ erişim engeli var. Buradan da uyaralım: Ya, en azından anlaştınız. Bakın, anlaşmalar imzalıyorsunuz. Bu erişim engelini kaldırın da biz Türkiye kaynaklarından bu bilgilere ulaşamıyoruz, hiç olmazsa Abu Dabi'deki bu resmî haber kanalından bu bilgilere ulaşmaya gayret edelim.

Vallahi, iktidarın bu çok kıvrak hamlelerine yargı da şaşıp kalıyordur muhtemelen yani mutlaka kaldırılması gereken bir karar var, bu kararın kaldırılması da söz konusu olabilir. Ana soru bu: Arap Emirlikleri her ne kadar ABD'yle çok iyi ilişkileri olmasına rağmen... Bir örnek de burada vereyim: Amerika Birleşik Devletleri'nin biliyorsunuz, Çin'le ticaret savaşları kızıştı, bütün dünya da bu savaşa dâhil oldu ayrı taraflar olarak fakat Çinli şirketler Abu Dabi'de bir liman işletmesiyle ilgili bir girişimde bulunuyor. Amerika basınında bu limanın askerî amaçlarla kullanılacağına dair haberler yayınlanınca Amerika Birleşik Devletleri çok sert tepki gösteriyor ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin bu inşaatı bir an önce durdurması için baskı yapmaya başlıyor. 10 Aralıkta Birleşik Arap Emirlikleri her ne kadar ABD'nin iddialarının gerçek dışı olduğunu iddia etse de liman inşaatının durdurulduğunu açıklıyor ve Amerika Birleşik Devletleri'yle yaptıkları 23 milyar dolarlık silah alım anlaşmasını askıya aldıklarını kamuoyuyla paylaşıyor. Bakın, dünyanın bir ucundan, Amerika Birleşik Devletleri kendi çıkarlarını korumak için Çin'le Abu Dabi Hükümetinin yaptığı anlaşmayı bozmak için müdahalede bulunuyor, biz limanlarla ilgili anlaşma yapıyoruz. Bu limanlar hangi limanlar? Varlık Fonunun elinde 8 tane liman var. Bu limanların hepsi üzerinden bir anlaşma yapıldı mı? Bilmiyoruz. Bir mutabakat yaptınız, bir anlaşma yaptınız; anlaşma detaylarını istiyoruz, alamıyoruz. Bu 8 liman üzerinden mi, yoksa Devlet Demiryollarının ve Denizcilik İşletmelerinin 23 limanı ile irtibatlı bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Budak...

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – Son cümlemi söyleyebilir miyim?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Buyurun.

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – Teşekkür ediyorum.

Bu 23 limanın, bugün Mecliste konuşulan 23 limanın içinde Antalya Limanı da -üstelik de Katar'a verilen kullanımı kırk dokuz yıla uzatılmış liman da- bu sizin mutabakatınızın içinde var mı? Bunu kamuoyu çok merak ediyor. Burada yapılan işlemin aslında halktan kaçırılması bir anlamda ülkenin en değerli kaynaklarının peşkeş çekilmesi anlamına geliyor. Biz bunu kamuoyu adına sizlere soruyoruz, sizlerden de bilgi istiyoruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Budak.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi, öncelikle denetçi arkadaşın söyledikleriyle ilgili birkaç kelime... Aslında usulü de tartışmamız gerekiyor. Şimdi, kanunun 6'ncı maddesinin (3)'üncü fıkrası “Şirket, Şirket tarafından kurulacak diğer şirketler, Türkiye Varlık Fonu ve Türkiye Varlık Fonu bünyesinde kurulacak alt fonların bir önceki yıla ait mali tabloları ile faaliyetleri, her yıl ekim

ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, birinci ve ikinci fıkralar kapsamında hazırlanan ve Cumhurbaşkanlığı tarafından gönderilen denetim raporları üzerinden görüşülerek denetlenir.” diyor. Bu kanun çıkarken de burada bulunan arkadaşların çoğu vardı. Bu kanun “Bu, Plan ve Bütçe Komisyonunda sadece görüşülür, ibra edilmez, bunlara gerek yoktur.” falan diye bir şey demiyor, bu, bu şekilde anlaşılmıştır.

Sayın Başkan, Genel Müdür sunuşta dedi ki: “Bizim bütün bu kuruluşların yüzde 88’i Sayıştay denetiminden geçiyor.” Önümüzdeki günlerde, aylarda, yıllarda “Varlık Fonu içinde bulunan şirketlerin Sayıştay denetimine gerek yoktur.” diye bir kanun da çıkarılır diye korkarım çünkü kamu kaynaklarının yüzde 12’si Sayıştay denetiminin dışına çıkarılabiliyor, çıkarabilirsiniz.

Şimdi, sayın denetçi –biz buradan şöyle bir şey anlıyoruz- dedi ki: “Söz konusu şirketlerin bağımsız denetim kuruluşu tarafından yapılmış olan denetiminin KGK tarafından düzenlenen bağımsız denetim standartlarına uygunluğu, inceleme ve tespiti...’ Biz bunu anladık.” Bunu da nereden anlıyorlar, geçen sene de bunu tartıştık. Niye bunu anladınız siz bu çerçevede? Yani “Denetleyin.” deniyor size, demiyor ki “Sadece bağımsız denetim standartlarına uygun olup olmadığına bakın.” Bize de öyle demiyor “2 rapor üzerinden denetleyin.” diyor, demek ki eksik yapıyoruz bunu. Söz konusu denetimin neden Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu denetçileri tarafından domine edildiği ve onların manşetiyle buraya geldiğini anlamış değilim, kanunda böyle bir şey demiyor. Üstelik de denetimin bağımsızlığı ve etik açısından da çok sorunlu bir durumla karşı karşıyayız. Cumhurbaşkanı bütün bu kurulu atıyor, Cumhurbaşkanı bu kurul denetliyor; burada bir tuhafılık var. Ayrıca, Devlet Denetleme Kurulunda başka tuhafıklar da var. Bu Devlet Denetleme Kurulunun Başkanı Yunus Arıncı aynı zamanda Türkiye Varlık Fonu portföyünde bulunan Borsa İstanbul da Yönetim Kurulunda Başkan Vekili. Nasıl oluyor bu? Kendi şirketini kendisi denetleyecek. Bunlar etik değil değerli arkadaşlar, bunlar doğru şeyler değil. Türkiye sizin döneminizde böyle şeyler yaşıyor maalesef, üzülerken ifade ediyorum.

Bakın, değerli arkadaşlar, siz de ifade ettiniz ve itiraf ettiniz: Milyarlarca dolarlık kamu kaynağı üzerinde oyun oynayan, yöneten bu kadar geniş, büyük bir fonda ocak ayında başlayıp ağustos ayında bitecek bir denetleme burada konsolide edilecek ve buraya rapor gelecek. Mümkün olmuyor, hiçbir zaman mümkün olmadı; geçen sene de olmadı, bu sene de olmadı. Bu yanlış, teknik olarak da yanlış bir iş yapıyorsunuz. Dolayısıyla oyun bu şekilde kuruluyor, özellikle de kuruluyor. Nasıl bizim burada on dakika söz hakkımız var, on dakikada neyi denetleyeceğiz, ne söyleyeceğiz? Bunun gibi bir şeyle karşı karşıyayız değerli arkadaşlarım.

Şimdi, tabii, bir fon var, Cumhurbaşkanı atıyor bunun Yönetim Kurulu üyelerini ve kendisini atıyor; bu çok tuhaf bir şey değerli arkadaşlarım.

Şimdi, başka bir önemli konu da bu denetçilerin kendi görev alanlarını sınırlamaları. Böyle bir hakları yoktur, bunu bir daha, tekrar tekrar ifade ediyorum. Geçen sene de bu konuyu konuştuk, tartıştık. Eksik bir denetim yapıyorsunuz, hatta denetimi yapmadan, size verilen görevi yapmadan buraya geliyorsunuz.

Sonra, raporda baştan sona –geçen sene de öyleydi, ezberledik biz bunları- bir sürü kanun maddeleri, yönetmelikler, tebliğler, denetçilerin kimlikleri, neredeyse çok özel durumları bile anlatılacak; bunların hiçbir şeyi yok.

Değerli arkadaşlarım, Fona bağlı alt fonlar var, Fona bağlı şirketler var. Bu Fona bağlı şirketler çok enteresan arkadaşlarım. Elektrik üretim, sanayi ve ticaret, maden sanayisi ve ticareti, rafineri ve petrokimya sanayisi ve ticareti, enerji sanayisi ve ticareti, gayrimenkul inşaatı ve yönetimi, bilgi teknolojileri, iletişim, yönetim, yatırım ve finansal yatırımlar; bunlarla ilgili Türkiye’de KİT olan

bir sürü kurum var. KİT'leri satıyorsunuz. Şimdi, elektrik üretimiyle ilgili şirketi böldüler ve sattılar, şimdi de diğer kalanları da satma hazırlığı içinde yapıyorlarsa... Açık bir şekilde söylüyorlar. Bunlar yapıldıktan sonra niye ayrı KİT'ler kuruluyor? Yani bunları anlatacak ve bizi ikna edecek bir şey söylemeniz gerekiyor.

Afşin'de zaten linyit kömürüne dayalı santraller var, niye Varlık Fonu tekrar bunları kuruyor? Peki, bunların bize anlatmış olduğu: "Küresel rekabete uygun ülkelerden biri ve en iyi durumda olan ülkelerden biri yapacağız bu fon vasıtasıyla. Efendim, büyümeye şu kadar katkıda bulunacağız. Yatırım, üretim, ihracat ve istihdama... Ülke kaynaklarının en iyi şekilde kullanılmasını..." falan. Yani bunu anlamıyorum, tekrar KİT'lere mi dönüyoruz, yeni KİT'ler mi kuracaksınız? Niye? Mevcut KİT'lere ne oldu? Bu soruların hiçbirisinin hiçbir şekilde cevabı yok maalesef değerli arkadaşlarım.

Sayın Durmuş Yılmaz üzerinde durdu değerli arkadaşlarım, bağımsız denetçilerin raporları neredeyse bizim çok eleştirdiğimiz Sayıştay raporlarına döndü. Sayıştay raporlarında öyle bulgular var ki "Denetimin Görüşünü Etkilemeyen Bulgular" diye. Kardeşim, -deve dişi gibi- önemli kamu kaynaklarının en azından israf edildiğine, yanlış kullanıldığına, görevin kötüye kullanıldığına dair işaretleri olan, deve dişi gibi bulgular görüşümüzü etkilemedi diye. Aynı şekilde, şimdi, bağımsız denetçiler bize yazmışlar, diyorlar ki -Sayın Durmuş Yılmaz bir kısmını okudu, söyledi- "Bu konuda ulaşamadık belgeye, gizli olduğunu söylediler ve ulaşamadık." deniliyor yani. "BOTAŞ'la ilgili bir şeye ulaşamadık." deniliyor. Nedir bunlar yani?

ÇAYKUR'la ilgili... Bak, ÇAYKUR'da geçen senelerde -yani zarar eden bir şirkete dönüştü ve Varlık Fonuna geçtikten sonra katlanarak zarar ediyor- en çok tartışılan konulardan bir tanesi de stokunda bulunan önceki yılların çaylarını önceki yılların fiyatlarıyla satması filan. Şimdi, o konuyla ilgili bir bulgu tespit etmişler bunlar, bu stoklarla ilgili bir bulgu tespit etmişler ama bu, görüşlerini etkilememiş yani. Bu bağımsız denetçiler de acaba yani böyle bir şey mi? Siz bunları bağımsız denetim standartlarına nasıl uygun buldunuz? Bu konuyla ilgili bir şey söylediniz mi? Burada başka bir şey daha var, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerini ilgilendiren bir şey daha var, diyor ki: "Amerika Birleşik Devletleri New York Bölge Mahkemesi nezdinde İran yaptırımlarının ihlal edilmesiyle ilgili Türkiye Varlık Fonuna bağlı ortaklığı Halk Bankasına açılan ceza ve hukuk davalarıyla ilgili karşılık ayırmamışsınız." Yani "Bu davayı kaybedebilirsiniz ve buna bir karşılık ayırmamışsınız." deniliyor, bağımsız denetçiler diyor ve "Bu da bizim görüşümüzü etkilemedi." diyor. Nasıl bir şeyse, bunu da anlamakta gerçekten zorlanıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bu Varlık Fonu, kurulduğu günden bugüne tartışma konusu, ciddi bir şekilde tartışılıyor. İşte, kamuya ait birtakım kurumların değerini arttırmak amacıyla... Şimdi, biz beklerdik ki bu faaliyet raporlarında ve bu denetim raporlarında, hangi kamu varlığının değerini öncekine göre arttırdılar? BOTAŞ'ın arttırmamışsınız, efendim, ÇAYKUR'un arttırmamışsınız. "Büyük şirketlere, stratejik şirketlere ortak olun." diyorsunuz. Nedir bu stratejik şirketler? Rize'de bir grup iş adamı bir HES kurmuş, küçük bir HES, yüzlerine gözlerine bulaştırmışlar. Ziraat Bankası gitmiş, bunu satın almış. Nerede burada? Strateji nedir? Çevreyi mevreyi koruruz. O HES'i de ben çok iyi biliyorum, o HES, çevreyi perişan eden bir HES. Gitmişsiniz, bunları da sahiplenmişsiniz, bunu satın almışsınız. Başka bir sürü satın almalığınız da var.

Gene arkadaşlar değindiler, Sayın Girgin değindiler. Bu TÜRK TELEKOM'la ilgili iştahınız nedir? Bunu bize bir anlatmanız gerekiyor. TÜRK TELEKOM zaten anlaşma gereği batmış, Türkiye'nin milyar dolarlarını almış götürmüş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey, süreniz doldu. Son bir cümleniz varsa alalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum, son birkaç cümle...

Burada bir defa bu ihaleyi verenler buna seslerini çıkarmayanlar, devamında parayı tahsil etmeyenler bunların hesabını zaten ileride verecek ama anlaşma gereği 2027’de bize zaten geçecek. Şimdi niye o kadar? Kaç milyar? Ne? Niye bu şeyi almaya çalışıyorsunuz? Demin bir şey söylediniz: İşte, devlet bankalarına şu kadar para şey yaptık. Yani bu mudur göreviniz? Bunları yaparak mı siz Türkiye’nin stratejik varlıklarını, mevcut varlıklarını geliştireceksiniz?

Böyle denetim de olmuyor Sayın Başkanım, böyle denetim olmuyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz, peki. Fikrinizi ifade ettiniz, sağ olun.

Bülent Bey ayrılmak durumunda, bir soru soracak.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürüm, demin ihmal ettim. TELEKOM’la ilgili, bir de BOTAŞ’la ilgili nasıl bir tasarrufta bulunulacak, onları sormak istiyorum.

Teşekkür ederim tekrar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, üyelerimize öncelikle söz vereceğim, daha sonra değerli arkadaşlarımıza da söz vereceğim ama eğer müsaade ederlerse tabii üyelerimiz, onu konuşurlarsa kendi aralarında elbette gereğini yaparım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Vekilimizin bir konuşması var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle mi? Diğer arkadaşlarımızın da anlayışıyla verebiliriz o zaman.

Peki, Emine Hanım, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çok uzun konuşmayacağım, tekrara girmek istemiyorum.

Arkadaşlarımız, Komisyon üyelerimiz epeyce değerlendirme yaptılar ama genel olarak baktığımız zaman, 2016 yılında kurulan Varlık Fonunun şu anda varlığını sorgular duruma geldiğimizi görüyoruz. Yani kurulan Fonun, mesela, denetim yöntemi tartışmalı, şeffaflık ve hesap verebilirlikten uzak, Sayıştay denetimi kapsamında olmayan ve bu çok tartışılan, Kamu İhale Kanunu’ndan muaf tutulmuş durumda ve kurulan Varlık Fonunun ülke ekonomisine ne kattığı, ne getirdiği, ne götürdüğü artık bunları konuşur hâldeyiz. Kanunun amacına baktığımız zaman, sermaye piyasalarında araç çeşitliliği ve derinliğine katkı sağlamak, yurt içinde kamuya ait olan varlıklara ekonomiye kazandırmak, dış kaynak temin etmek, stratejik büyük ölçekli yatırımlara iştirak etmek için kurulduğunu görüyoruz ama 2016’da kurulan bu Fonun şu anda bünyesi altında bulunan hem şirketler hem de bağlı ortaklıklarının zarar eder duruma geldiği bir Fon hâline dönüştüğünü de görüyoruz. Şimdi, 26 şirket, 46 gayrimenkul ve 1’i at yarışı, diğeri şans oyunu, 2 de lisansı bulunan Varlık Fonu, öncelikle, geçen yıldan beri konuşuyoruz, alt şirketleri yani bağlı olan şirketler ÇAYKUR, PTT, BOTAŞ, zarar eden bu şirketleri kâra geçirmedir. Geçirdi mi? Hayır, rakamlara baktığımızda hâlâ ÇAYKUR’un şu anda toplam bilanço zararının 2 milyar 244 milyon TL seviyesine yükseldiğini...

Yine, PTT’nin Varlık Fonuna devredildikten sonra son iki yılda 1 milyar 959 milyon zarar ettiğini, -tek tek hepsini saymayacağım- birçok şirketin zarar ettiğini görüyoruz. Yine, Sayın Bekaroğlu bahsetti, Varlık Fonuna bağlı ortaklıklardan da bazılarının milyonlarca lira zarar ettiğini görüyoruz. İşte, Türkiye Varlık Fonu Enerji Sanayi ve Ticaret AŞ, 2 milyonu geçen bir zararı görünüyor. Yine, Elektrik

Üretim Sanayi AŞ, Maden Sanayi ve Ticaret AŞ, Rafineri ve Petrokimya Sanayi ve Ticaret AŞ gibi... Şimdi, kendi altındaki şirketleri bile zarardan kurtaramayan bir Varlık Fonu nasıl bir katkı, nasıl bir şey üretecek bu ülke için? Yani biz bunu göremiyoruz açıkçası. Denetim noktasına geldiğimiz zaman, geçen yıl da aynı şekilde denetim yapan firmanın Fon altındaki, Fon bünyesindeki şirketlerle ilgili bazı konularda sınırlı olumlu görüş verdiklerini görmüştük. Aynı şekilde bu yıldaki 2020 yılı denetiminde de karşılaşıyoruz.

Yine çok detayına girmeyeceğim, bahsedildi ama hakikaten önemli kuruluşlar. Ziraat Bankası, Halk Bankası ki Halk Bankasıyla ilgili devam eden davalarla ilgili süreçlerde herhangi bir ceza, tazminat, yaptırım veya önlem uygulanmadığı belirtiliyor denetçi tarafından ve finansal tablosuna buna ilişkin herhangi bir karşılık ayrılmadığı söyleniyor; bu çok önemli bir konu. Yani Türkiye için Halk Bankası davası çok önemli bir dava ve neden gerçekten karşılık ayrılmadığını bizim öğrenmemiz gerekiyor ama şu denetim koşullarında bunu öğrenemiyoruz, gördüğümüz gibi.

Yine, Piyasa İstikrar Denge Alt Fonu, Turkish Energy Company, BOTAŞ, ÇAYKUR, PTT, Turkcell'in hisselerini alan Bilgi Teknolojileri, İletişim Hizmetleri AŞ hakkında çeşitli konularda sınırlı olumlu görüş verilmiş, yeterli denetim kanıtı elde edilemediği belirtilmiş. O zaman, biz, burada, biraz önce de söyledim, yine şeffaf olmayan ve hesap verebilir olmayan bir ortamda Varlık Fonunun denetimini tam olarak yapabildiğimizi söyleyemeyiz. Bu anlamda, ben yeniden usul üzerine söz aldığımda söylediğim gibi bu denetimin nasıl yapılması gerektiği, Komisyonumuzda nasıl yapılması gerektiğiyle ilgili, usullerin ve yöntemlerin belirlenmesi gerektiğini tekrar vurgulamak istiyorum. Şu anda yaptığımız bir denetim değil, sadece hazırlanmış bu raporlar üzerinde tartışma yürütüyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Sayın Turan Aydoğan, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Evet.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. Hoş geldiniz sayın bürokratlar.

Teknik birçok konu tartışıldı ben onlarla ilgili tartışmaya girmeyeceğim ama dünyada bu tip kuruluşların, kurumların kuruluş amacı petrol, doğal gaz gibi, enerji vesair emtia ihracatıyla gelir oluşturmak yani paydayı büyütmek, diğer yandan da dış ticaret fazlasını yurt dışı harcamalara yönlendirerek yine bir pastayı büyütmek meselesi; çok üzgünüm, sizin böyle bir fonksiyonunuz yok. Çünkü finansal sistemin dışında ve parasal birtakım hareketlerin dışında marka değeri olan bir iki millî firmamız var, onları buraya dâhil ettiniz. Onların da dış ticarete daha çok büyümesi yerine, nasıl ve kimlere satabiliriz, onların paylarını nasıl pazarlayabiliriz şeklinde bakıyorsunuz. Bu çok sağlıklı bir bakış açısı değil, aksine anayasal anlamda da çok büyük sıkıntıları içerisinde barındıran bir bakış açısidir.

Buradan çok net deklare ediyorum, bütün bürokratların da bu dikkatle davranması gerektiğini ısrarla bir ihtar biçiminde söylüyorum. İktidar değiştiğinde, Millet İttifakı'nın iktidarı oluştuğunda stratejik planlama kurulunu kuracağız ve ilk bir hafta içerisinde millî varlıklarımızın bir envanterini çıkaracağız. Alacaklar neler, borçlar neler; aktifler neler, pasifler neler; buna bu fonlar da dâhil olacak, herkes o dikkatle işini yapsın.

Burada disiplinli çalışmadan bahsediyorsunuz, Santiago İlkelerinden bahsediyorsunuz. Santiago İlkelerine uygunluğu olmayan bir kurumla karşı karşıyayız. Yani başında Cumhurbaşkanının olduğu bir kurumdan az önce arkadaşlar bahsetti, böyle “bağımsız bir kurum” falan diye bahsedebilme şansınız

yok, şeffaflığınız da söz konusu değil. Bütün bunlarla ilgili ağır eleştiriler yaparak sizin kimliklerinize vardırma niyetinde değilim ama kurumsal olarak bunun özelliği budur. Hesap vermeyen bir kurumu şöyle tarif edebiliriz, var olduğu noktayı: Özel hukuka tabisiniz, başınızda Sayın Cumhurbaşkanı var, devletin başı var. Bu kambur size yeter. Kararname çıkarabiliyor, özel hukuka tabisiniz, rekabeti öldürmüşsünüz, hiçbir sorumluluğunuz yok, her türlü yetki sizde, her türlü muafiyet sizde, hesap vermiyorsunuz. Hatta, çok basit bir örnek vereyim: 6741 sayılı Yasa'ya göre, personeliniz bile kamu personeli rejimine dâhil değil. Hukuksal ayak oyunları ile hayata sürülmüş olan bir kurumdan bahsediyoruz. Bunun ne demek olduğunu alt başlıklarıyla anlatmaya başladığımız zaman çok ciddi sıkıntılı bir tablo söz konusu. Bu, bir denetim değildir yani. Hoş geldiniz, bilgilendiriyorsunuz, teşekkür ederiz. Mevzuat sizi bağlar ama sizler de en az bizim kadar biliyorsunuz çünkü uzmansınız alanınızda, bu bir denetim değildir, bu kurum Santiago İlkelerine uygun bir kurum da değildir. Bu kurum Türkiye'nin millî varlıkları üzerinde bir kamburdur, pazarlama aracıdır. Pazarlama aracı olduğu kadar da millî değerlere saygısız çalışan bir kurumdur. Nerede saygısızdır, ben size söyleyeyim. BOTAŞ'ın borçlarını sıfırlattırdınız bize bir hafta önce. BOTAŞ'ı 3 ayrı bölüme bölerek pazarlayacağınız söyleniyor. Madem çok kıymetli, madem değer üretiyor, borçlarını milletin sırtından niye sıfırlattınız ya?

Bünyenizdeki bir kurumdan bahsedeyim. Bir banka, yine az önce överek anlattığımız şans oyunları. Ben “nas” a falan girmeyeceğim, o tartışmalara girmem, orada Cumhurbaşkanımız bu kurumun içine girdiği zaman “nas” mas diyecek hâli kalmaz. Benim alanım değil. Ben bir parlamenter olarak az önce söylediğiniz ilkeler üzerinden bir sorgulama yapacağım. Disiplinli çalışıyorsunuz, bünyenizde bir banka var, o bankadan yine az önce övdüğünüz “İşte, şu kadar kâr etti.” dediğiniz -Millî Piyango ya da Sisal- bir aileye devrettiğiniz kurumun borcu tahsil edilmiyor. Niye? Bu kurumun çoktan temerrüde düşmüş olması gerekmiyor mu? Bünyenizdeki kuruluşları bu kadar yakından takip ediyorsanız, bu borcu tahsil etmeyen kamu bankasına talimat en yukarıdan geldiğinden dolayı mı siz bu tahsilatı yaptırtamıyorsunuz? Bu soruların cevabı olmaz burada işte. Böyle, bağımsızlığı olmayan, denetlenilebilirliği olmayan, kamunun varlıkları üzerinde dans eden bir kurum hâline gelirsiniz.

Abu Dabi Kalkınma Holdingden bahsedildi az önce. Sayın Cumhurbaşkanı Aralık'ın 24'ünde poz verdi o fonun yöneticileriyle, limanlarımızı onlara pazarlayacakmış. Millî değerlerimiz üzerinden değer yaratan kurum olarak size soruyorum: Sizin bilginiz var mı? Sizin dahliniz var mı? Sizin önerdiğiniz bir şey mi? Önerdiyseniz, bu millî değerlere nasıl bir katkıdır? Önüne geleni satan, tefeci dükkânına dönmüş olan bir kurumun bu millete hâlâ hayırlı olacağını nasıl söylüyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, değerli Varlık Fonu yöneticilerimiz; öncelikle hoş geldiniz.

Varlık Fonu denetimiyle ilgili rapor değerlendirmesi yapıyoruz. Denetim konusunun ne kadar denetim olduğu hususunda değerli arkadaşlarımızın incelemeleri oldu. Yani burada yapılanın teknik anlamda bir değerlendirme mi, bilgilendirme mi olduğu konusunu detaylı bir şekilde dinledik. Ancak ülkede bir gerçek var, şu an Varlık Fonuna çok önemli değerlerimiz alındı ama her geçen gün, maalesef, görüyoruz ki o önemli değerlerimiz değersizleştirilmeye devam edilmekte.

İşte, burada ifade edildi, PTT'nin durumu. PTT'nin borç içerisine girdiği rakamlarla ortada ancak PTT'ye bakıyoruz, vermiş olduğu hizmetlerin olağanüstü bir şekilde rakamları yüksek. Yani postadan tutun tebligata kadar, adli tebligata kadar, kargoya vesaire... Yani verdiği hizmetlere bakıyorsunuz PTT'nin, son derece yüksek. Yani bizim vatandaşların yararlandığı tüm hizmetlerin yüksek olduğu bir PTT, bugün zarar etmekte. Bunun yanı sıra da bakın, Türkiye'de bin civarında PTT acentesi var ve bu acenteler tarih itibarıyla 2016 tarihinde belirlenmiş olan asgari ücret seviyesinde bir limitle desteklenmekte iken -o tarihte bakın 1.300 TL- 1.300 TL'lik destek hâlâ aynı. Yani 2022 yılına girdik yani PTT kendi acentesini bedavaya çalıştıran bir kurum ve o insanlar bugün tabiri caizse can çekişmekte, ekonomik anlamda büyük sıkıntı içerisine girmekte ve büyük emeklerle yürüttüğü çalışmalarını sonlandırma aşamasına gelmiş. Yani bu şekilde çalışan bir PTT var ve zarar ettiği ortada. Yani demek ki burada idari anlamda doğru yönetilmeyen bir PTT'den bahsetmemiz mümkün.

ÇAYKUR'un yine zararı olduğu ortada; anlatıldı, söylendi.

Şimdi, BOTAŞ... BOTAŞ'ın denetimiyle ilgili birtakım bilgilerin denetim sürecinde verilmediği ortada, raporlarda da sabit. Ve bu BOTAŞ'ın, bu Komisyonunda, Plan ve Bütçe Komisyonunda, daha iki hafta önce, 50 milyar civarında bir borcunun silinmesi şeklinde, kamuoyuna da yansıyan bir işlem gerçekleştirildi, bir karar alındı. Şimdi, bir taraftan denetimden uzaklaştırılan, denetimden bir anlamda muaf tutulmaya yani gizlenmeye çalışılan bir BOTAŞ var, bir taraftan da yüklü bir borcunun silindiği, iktidar tarafından silindiği bir BOTAŞ var. İşte, acaba bu silinen borçların, bu denetimden kaçırılan işlemlerle bir ilgisi, alakası var mı, bunu da ben sizlere sormak istiyorum.

Şimdi, Sayın Genel Müdürümüzün Ziraat Bankasıyla ilgili biraz önce “detay” “denetim” ifadeleri vardı, işte kaç yerden denetlendiğine dair.

Şimdi, evet, Mehmet Bekaroğlu Bey'in bu hareketi benim de dikkatimi çekti. Yani, Varlık Fonu sadece burada muhalefeti mi ilgilendiriyor, bu ülkede sadece muhalefeti mi ilgilendiriyor, ben merak ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aşağıda yoklama olduğu için, arkadaşlar orada da görev icra ediyorlar.

CAVİT ARI (Antalya) - Neyse ki MHP'den bir milletvekili arkadaşımız hazır ama bakıyorsunuz AK PARTİ'den bir tane üye dahi şu dakikalarda ortada yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Aşağıda yoklama olduğu için arkadaşlar katılmak zorunda.

CAVİT ARI (Antalya) – Bizim için yoklama yok mu Sayın Başkan?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani isterseniz ara verelim.

CAVİT ARI (Antalya) – Çağırmayın! Yani buraya Varlık Fonunu çağırıp böyle ilgisiz, alakasız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, Varlık Fonu yönetimi ve bütün bürokrasi burada.

CAVİT ARI (Antalya) – Kanun tekliflerini takip etmeyen bir AK PARTİ Grubuyla karşı karşıyayız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç öyle bir durum söz konusu değil. Aşağıda bir yoklama olduğu için arkadaşlarımız orada, haksızlık yapmayalım lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Defalarca yapılan oradaki oylamalarda çoğunluğunuz olmadığı ortada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Haksızlık yapmayalım.

CAVİT ARI (Antalya) – Şimdi, Ziraat Bankasıyla ilgili denetimleri sıraladınız Sayın Genel Müdürüm ancak ben size şunu sorayım: Şimdi, son Haziran 2021 yılı rakamlarına göre -doğruysa- 827,7 milyon dolarlık ve yine 930,6 milyon TL'lik anapara, faiz ve komisyon riskinin bulunduğu

Ziraat Bankasından çekilmiş ve ülkenin siyasetine, ülkenin basınına müdahale aracı olarak kullanılmış bir kredi var ve bu kredinin hâlâ geriye ödenmediği bilinmekte, tüm ülke tarafından bilinmekte. Bu kadar denetime ve teminatlara rağmen -sözde teminatlara rağmen- bu kredi niye tahsil edilmez? Bu kredinin niye tahsil edilmediği veya tahsil sürecinin başlatılmadığı ve bugüne kadar da sonuç alınmadığı bilindiğine göre bu -Ziraat Bankasının- ilgili kişilerden, Demirören Grubundan bu para niye tahsil edilmemekte? Bu, Türk milletinin, özellikle tarımın ana unsuru olarak desteklenmesi, çiftçinin desteklenmesi amacı güden Ziraat Bankasının bu parası niye buralara -tabiri caizse- peşkeş çekilmiş durumdadır? Bunu hiç merak ettiniz mi? Bu kadar yapılan denetimlerde bu sorgulandı mı? Bununla ilgili adım atıldı mı?

Şimdi, aynı kişiye bakıyoruz, aynı kişiye Türkiye'nin belki de en çok gelir getiren kurumlarından biri olan Millî Piyangonun da yine aynı şekilde işletme hakkı devredildi. Ee, biraz önce siz bu kurumun belli şekillerde -daha doğrusu- şans oyunlarından elde edilen gelirlerin yükselerek devam ettiğini ifade ettiniz. Evet, gerçekten de şans oyunları gelirleri tahmin ederim ki yükselerek devam ediyor ve devletin en çok gelir getiren bir kurumuydu Millî Piyango İdaresi. Böyle bir kurumun işletmesi devredildi. Şimdi, önce buradaki mantığı bir kere anlamak gerçekten çok zor. Yani elinizde bir -tabiri caizse- altın yumurtlayan tavuk var ve siz bunu özel işletmeciyeye devrediyorsunuz. Ancak bir taraftan hemen kazan oyunlarının çeşitlerinin her gün artırıldığı ve insanların yolda geçerken o renkli şans oyunları her dakika kumara teşvik edildiği, cebindeki paranın ustaca bir şekilde çekildiği, şans oyunları ve hemen kazanlarla evet, bu Türk milletini maalesef kumara teşvik eden ve o gariban insanların hayallerini bir anlamda çalan bir uygulamayla karşı karşıyayız. Ben bu hemen kazanların isimlerini burada geçtiğimiz günlerde tek tek saymıştım. 5 liradan, 10 liradan, 20 liradan 50 liraya kadar oynanan oyunlarla bizim vatandaşımızın, çoğunlukla o gariban vatandaşlarımızın en azından çekilişlerle bir para kazanma hayali olan insanların cebindeki paralar bu şekilde alınmakta.

Şimdi, daha, işte, beş gün önce yılbaşı... Türkiye'de herkesin, daha önce, milletin "Yılbaşı geldi. Yılbaşında mutlaka bir millî piyango bileti almalıyız." heyecanı ve Millî Piyangoyla "Belki bana da çıkabilir." mesajıyla bir hayal kuran Türk milletinin elinden bu hayalini de Millî Piyango İdaresi çalmış durumda. Bakın, beş gün önce yapılan çekilişte büyük ikramiye kaç kişiye çıktı Sayın Genel Müdürüm? Büyük ikramiye kaç kişiye çıktı? Çeyrek bilete yani 4 bilete ve sadece 1 tanesine çıktı, diğer 3 tanesi ne tesadüf ki satılmayan biletlere. Geçen yıl da aynı şey olmuştu ve geçen yıldan bu yıla bakın, sordum, millî piyango satan -daha doğrusu- satıcılar diyorlar ki: "Ben yaklaşık 10 bilet satıyorsam bu yıl 6 tane ancak satabildim." Yani bu neyi gösterir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, son cümlelerinizi alalım.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum.

Bu, Millî Piyangonun dahi artık sayenizde güvenilir yani o devletin teminatıyla güvenilir bir şans oyunu olmaktan çıktığını açıkça göstermektedir. Bakın, 4 tane çeyrek bileten 1 tanesine çıktığında diğer o 3 biletin tekrar hemen çekilip en azından vatandaşlara yani satılan bilete o ikramiyelerin verilmesi gerekirdi. Bu yöntemle Türk halkının paraları birileri tarafından açıkça söğüşlenmiş durumdadır.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Cavit Bey, sağ olun.

Sayın Sibel Özdemir...

Buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli üyeler ve değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Beş dakika bir zamanımız var bizim ve kısaca değineceğim. Bu Varlık Fonu kurulduğu zaman 2016'da o zamanki Komisyon üyelerimizle beraber bu süreci yakından takip etmiştik ve gerçekten tartışmalı, -kanun metni de şimdi önümde zaten- denetim mekanizması en çok tartışılan noktalardan biriydi Sayın Genel Müdür ve şöyleydi yalnız: Şimdi, 2016 yılında bu kanun teklifiyle bu Fon kurulunca orada bir Bakanlar Kuruluyla ileriki yıllara, işte, nesillere aktarılacak devlet kaynaklarının planlanmasına dönük bir fon, kamu kaynaklarından bir fon oluşturulacak ve amaç da, aslında o günkü dünya örnekleri de tartışılmıştı ve bu şahsına münhasır farklı bir fon olarak ortaya çıktı o zaman ama Bakanlar Kurulu tarafından özellikle Varlık Fonuna aktarılmasına karar verilen kamu kurum ve kuruluşları vardı. Ya, Bakanlar Kurulu ise parlamenter yapı içerisinde Meclis tarafından oluşturulan, gensoru hakkı bulunan, kararlarının denetimi oldukça Meclis tarafından denetlenmesinin yol ve yöntemleri olan bir yapıydı. Şimdi ama bizim bu ileriki nesillerin bugün olan devlet kaynaklarını... Yani bizlerin vergileriyle oluşan gelirler, kaynaklar ileriki nesillere aktarılırken şimdi bu kurumun yönetim yapısı değişti yani kanunla beraber Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle siyasi bir kuruma dönüşen, taraflı bir Cumhurbaşkanı tarafından -ya, teknik değerlendirme yapıyorum- bir yönetim kurulu başkanı atandı ve Cumhurbaşkanının atadığı yönetim kurulu. Bakın, geçen yıl Sayın Genel Müdür, başka bir genel müdür burada sunum yapıyordu ve mart ayında hangi gerekçeyle neden görevden alındı? Ne yaptı yani? Hangi gerekçeyle alındı? Bu yönetim kurulu üyeleri nasıl atandı? Ve bu şirketin yönetim kurulu bugün bizim kaynaklarımızın yönetilmesinin kararlarını veriyor yani kamu kaynaklarımızın, hangi kaynaklar buraya aktarılacak, ne oranda aktarılacak; bir üst alt yetki sınırı yok burada ve siyasileşmiş bir yapı var. Siz, Santiago kurallarından bahsederken oradaki bütün dünyayı ilgilendiren en önemli uyarı siyasi motiflerle kararlar alınamayacak bu fonlardan, oldukça şeffaf yönetim ve kurumsal yapıları oluşturulacak ama burada böyle bir teknik sorunla karşı karşıyayız biz ve temel sorun da bu zaten. Buna değinmek istedim ben özellikle.

“İstihdam, istikrar” denildi. İşte, istihdam yaratacak... 2016'da kuruldu, Ağustos ayında ve hedef de 2023 hedefleri gösterildi ve ülkemizin dünyadaki ulusal ve uluslararası finansal krizlerden minimum düzeyde etkilenmesi için TL'mizin değerlenmesi, istikrarın, ekonomik kalkınmanın, stratejik sektörler, lokomotif sektörler... Sayın Abdüllatif Şener güzel bir sunum yaptı, zamanı da çok daha fazlaydı tabii. Ya, ne oldu şimdi? Biz hangi stratejik sektörü belirledik? Hangi kaynağımızı, hangi alanı... Bir nevi gelecek nesiller açısından, bu, işte, 2016-2022 arası, bu altı yılda ne yaptı bu Fon? Hangi alanları biz stratejik olarak belirledik ve ne kadar, nereye ülkemizi gelecek nesiller açısından garanti altına aldık? Bugün ülkenin ekonomi tablosu ortada. TL ciddi düzeyde bir değer kaybetmiş. “İstihdam” dediniz; istihdam temel sorun alanımız, fiyat istikrarı temel sorun alanımız. Ya, ülke ciddi bir öngörülemez, istikrarsız, kırılgan ve finansal risklerle ciddi düzeyde karşı karşıya, temel stratejik sektörlerinde ciddi tehlikeler var, işte, tarım en başta. Bu böyle bir ya da değerli madenlerle ilgili alanlarda ciddi bir süre çünkü bu fonlar genelde ülkelerin işte emeklilik fonları ki bu nokta da sorunlu bir alan. Bizde zaten BES'te bakın, devlet garantisini yükseltmesine rağmen sisteme giremiyor insanlar. Bu ülkenin finansal ve tasarruf yapısını artırıcı yapısal sorunları çözme noktasında ne yaptınız? Buna da bir çözüm yok. Bunlara özellikle değinmek istedim özellikle. Sunumunuzla ilgili değineceğim noktalar var, sorularım da var. “Santiago İlkeleri” dediniz ama bakın, daha yeni -takip ediyorsunuzdur mutlaka- Avrupa Birliği raporumuz açıklandı ve burada Varlık Fonuyla ilgili de atıf var. Dikkat ettiniz mi, baktınız mı? En temel alan, mali disiplin, şeffaflık, hesap verebilirlik; Cumhurbaşkanı tarafından atanması, Sayıştay denetimi dışında kalması, Devlet Denetleme Kurulunun üyelerinin, denetçilerinin Cumhurbaşkanı tarafından atanması. Yani bu disiplin noktasında ciddi uyarılarda bulunuyorlar bize. “İlkelerde aşama kaydediyor Türkiye, bir şeyler yapmaya çalışıyor ama bu yapısal sorunu nasıl aşacak?” diye soruyor

bize. Siz bu raporda ne yaptınız? Bir değerlendirme yapıyor musunuz? Yani siz “Santiago Raporları” diyorsunuz da biz, diğer taraftan, Kopenhag Kriterlerinde -yani resmi aday ülkesi olduğumuz- ciddi zafiyet içerisindeyiz ve onun ekonomik etkilerini bugün yaşıyoruz. Sayın Genel Müdür, bu ilkeler bir taahhüt niteliğinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alalım lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bunu da merak ediyorum, yasal bir dayanak olarak değil çünkü biz sadece uluslararası kriterlere atıf yapmıştık kanunda. Siz bunları taahhüt olarak ortaya koyuyorsunuz diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir izniniz olursa Sayın Başkanım, sadece, bir iki soru soracağım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir cümleyle bitirelim lütfen.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Geçen dönem değişen Sayın Genel Müdür şubat ayında şöyle bir açıklama yapmıştı: “Beş yıl içinde proje büyüklüğü toplamda 15 milyar dolar olan projelere başlıyoruz.” Ne bu projeler, hangi projelere başladınız? Bunu soruyorum.

TÜRKŞEKER’in henüz satılmamış, 15’i şeker işleme olmak üzere, 23 fabrikasının Varlık Fonuna devredilmesi kararı neden yayınlanmadı? Bunu açıklayacak mısınız?

Yine, TÜRK TELEKOM’la ilgili de ciddi sorunlar var. Bu konuda ciddi, biraz detaylı bilgi verebilir misiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Özdemir.

Sayın Paylan, grup sözcüsü olarak daha geniş bir söz hakkınız var.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli bürokratlar, değerli basın emekçileri ve bu salonda bize hizmet eden değerli emekçi kardeşlerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Genel Müdür, görevinizde başarılar diliyorum ve yanınızda gördüğüm arkadaşların çoğunu da ilk kez görüyorum. Yani geçen yıl Zafer Bey geldiğinde çok farklı arkadaşlarla karşılaşmıştık, bütün yönetim neredeyse değişmiş, bazı arkadaşlar buradaydı sanıyorum ama çoğu değişmiş. Size şunu söyleyerek başlayayım: Ön sıralarda 3 erkeksiniz Genel Müdür Yardımcıları olarak, Yönetim Kurulunuzun da tamamı erkek. Yani böyle bir yapının dünyada değer görme şansı yok Sayın Genel Müdür.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erişah Hanım var, Yönetim Kurulu Başkan Vekili erkek değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kadın mı?

Peki, Başkan Vekiliniz kadınmış ama gene de 1 kişinin Yönetim Kurulu üyesi olduğu ve Genel Müdür ve Yardımcılarının tamamının erkek olduğu bir yapının değer bulma şansının olmayacağını düşünüyorum. Arka sıralarda kadın arkadaşlarımız var, bunlar iyi ama mutlaka Yönetim Kurulu düzeyinde, eşit düzeyde en az yüzde 50 kadın olması gerekir veya Genel Müdür Yardımcılarının da en az yüzde 50’sinin, mümkünse daha fazlasının kadın olması gerekir, değer görmemiz için, önce bunu söyleyeyim.

Sayın Genel Müdür Arda Bey, biz seçim bildirgemize Varlık Fonunun kapatılmasını koymuş bir siyasi partiyiz ve iktidar olduğumuzda da bir sonraki seçimde, iktidarın bir parçası olduğumuzda da seçim bildirgemizde olan şeyi gerçekleştireceğiz. Varlık Fonunun açılması sürecinde de itiraz etmiş ve buna karşı olmuş bir siyasi partiydik. Şimdi de karşısız ve ilk fırsatta kapatacağız. Bu bilgiyle size eleştirilerimi sunacağım, öncelikle bunu söyleyeyim.

Varlık Fonunun kurulumu beş yıl oldu, beş yıldır da büyük bir hayal kırıklığı olarak ortada kaldı; bunu da net bir şekilde ortaya koyayım. Varlık Fonu çok büyük hayallerle kurulmuştu, Türkiye’ye stratejik bir hamle yaptıracaktı güya ama “Beş yılda ne yaptı?” dediğimiz zaman yalnızca bir kurtarma fonu olarak ortada kaldı. Ağaoğlu finans merkezi yapacaktı, Ağaoğlu battı; Varlık Fonu gitti, Ağaoğlu’nu kurtardı kamu kaynağıyla.

Bunun yanında yaptığınız şeylere baktığımızda, gene, kurtarma fonu olarak devreye girdiniz, Turkcell’i, batık durumda olan bir yapıyı kamuya geçirdiniz. Şimdi de TÜRK TELEKOM’da benzer durum var Sayın Başkan. TÜRK TELEKOM’u da biliyorsunuz, 3 tane bankanın elinde batık bir varlık var, bu varlığı almak üzere Varlık Fonu devreye girecek. Evet, bu anlamda, bunların zaten biz özelleştirilmesine karşıydık. “TÜRK TELEKOM özelleştirilmesin.” dedik. TÜRK TELEKOM’u özelleştirdiniz ve onu alan kurum Türkiye’ye 10 milyar dolar kazık attı ve eğer ki şu andaki internet altyapımız bu kadar zayıfsa Türkiye’yi soyup soğana çeviren Hariri Grubunun yapmadığı yatırımlar yüzündendir. Böyle internet sağlayıcı, altyapı sağlayıcı kuruluşun mutlaka kamuda kalması gerekirdi. Bu anlamda kamuya dönmelerini destekliyoruz -bunu da söyleyeyim- mutlaka kamuya dönmeli, bu yapılar kamulaştırılmalıydı ve TÜRK TELEKOM’un da kamuya dönmesi doğru bir karardır.

Şimdi, bunun dışında baktığımda sunumunuz büyük bir hayal kırıklığı benim için -onu da söyleyeyim- geçen yıl Zafer Bey geleceğe dair bir şeyler söylemişti, pek çoğu bizim desteklemediğimiz şeylerdi ama bu yıl siz geleceğe dair hiçbir şey söylemediniz çünkü geleceğe dair söyleyecek bir şeyiniz yok. Yani yalnızca TÜRK TELEKOM’un belki kamulaştırılması, Varlık Fonu finans merkezine kamulaştırılması... Yani bir kurtarma fonu, bir batık fonu olarak devrede Varlık Fonu. Bunun dışında bir gelecek vizyonu yok. İyi ki de yok belki çünkü geçen yıl Zafer Bey’in gelecek vizyonu olarak sunduğu şeyler o kadar kötüydü ki mesela “Termik santral yapacağım.” demişti. Ya kardeşim, yeşil devrimi konuştuğumuz günlerde, karbon vergisini konuştuğumuz günlerde “Termik santral yapacağım Maraş’a ve Maraş halkını daha fazla zehirleyeceğim.” demişti.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yapılıyor, yapıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Durdurulacak diye umut ediyoruz. Yani birazdan bunu da soralım. Bu proje devam ediyor mu?

İkincisi “Altın madenleri çıkaracağım.” demişti. Allah Allah! Yani altın madeni çıkarmak Varlık Fonunun işi mi? Altın madeninin çıkarıldığı yerlerdeki ekolojik sorunları da biliyoruz. Bundan da vazgeçildi diye düşünüyorum. Bu projeden vazgeçildi mi? Bu da sorum olsun.

“İskenderun’a petrokimya tesisi yapacağım.” demişti. Ya, kardeşim, İskenderun’da zaten petrokimya tesisleri var, oranın halkı büyük bir tehlike altında. Bir petrokimya tesisi patladığında... Yerleşim yerlerine bu kadar yakın bir yerde yapılmasının doğru olmadığını düşünüyoruz ve oranın halkına sorulması gerektiğini düşündük. Bu anlamda bu projeden vazgeçildi diye düşünüyorum çünkü sunumunuzda herhangi bir şey görmedim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi ama olması gerekenlerle ilgili bir şeyler söylemiyorum ama Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, Sayın Genel Müdür; en azından “Bir Varlık Fonu ne yapabilirdi bu ülkeye?” diye bir şeyler söylemeye çalışacağım. Ya, şimdi, biz orta gelir tuzağında ve orta teknoloji tuzağında olan bir ülkeyiz ve nal topluyoruz. Yani hep başkalarının ürettiği teknolojileri kullanıyoruz. Şu anda telefonunuzun markası nedir bilmiyorum ama ya Samsung’dur ya Apple’dır baktığımızda. Eve gittiğinizde Netflix’ten dizi izlersiniz kuvvetle muhtemel. Google’ın arama motorunu kullanırsınız, WhatsApp’la haberleşirsiniz. Yani, bu anlamda, başka ülkelerin ürettiği teknolojiyi kullanan bir ülke durumundayız, nal toplayan bir ülke durumundayız. Yazılım konusuna baktığımızda, örneğin, yani bir Tesla -ben çok desteklemiyorum bu arada patronunu yani bence korkunç bir insan ama- dünyanın en büyük şirketlerinden biri oldu, bir yazılım sonucunda bu oldu. Yani bir arabanın şasisini üretmek artık mesele değil, arabayı çok cilalı, boyalı yapmak mesele değil. “O arabanın hikâyesi nedir?” diye baktığımızda o arabanın... Mesela, Elon Musk diye bir adam çıktı; 1,2 trilyon dolarlık “Tesla” diye bir şirket yarattı. Ne üzerine yarattı? Bir hikâye üzerine yarattı. “Bu araba yazılımla yürüyecek. Ben uzaya uydular göndereceğim. Yeşil araba olacak, benzin yakmayacak, elektrikle bin kilometre gidecek. Uzaya benim gönderdiğim uydularla sen arabanın direksiyonuna dokunmayacaksın, sen programa gireceksin, araba kendi kendine gidecek.” dedi ve 1,2 trilyon dolarlık bir şirket yarattı. Ciro su 50 milyar dolar değil şu anda bakın ama hikâyesi o kadar büyük ki 1,2 trilyon dolarlık bir şirket yarattı. Hani bizim “TOGG” diye bir Otomobil Girişim Grubumuz var ya, Allah’ınızı severseniz, “Uluslararası piyasaya çıkıyorum, ben TOGG’u satıyorum arkadaş.” deyin. Ben iddiayla söylüyorum, 1 milyar dolar veren olursa ben şu anda vazgeçeceğim bu işten, diyeceğim ki “1 milyar dolar değer veren birisi oldu.” Binde 1’inden bahsediyorum çünkü TOGG’un bir hikâyesi yok, nal topluyor. Bu açıdan yapılması gereken bence... Petrokimya tesisi, termik santral, altın arama, bunlar tabii ki olabilir yani ülkenin ihtiyacı vardır, olabilir ama bunlara 10 milyar dolar, 15 milyar dolar yatırırırsınız, bunların geri dönüşümü yirmi yılda olur. Cari açığa biraz faydası olur ama katma değer olarak baktığımızda çok büyük bir katma değer yaratmaz. Bence ülkemizin ihtiyacı olan şey, yeni dünyayı anlamak. Ben Varlık Fonunda böyle bir vizyon görmedim. Yıllardır, Zafer Bey döneminde de önceki Genel Müdür döneminde de böyle bir vizyon ortaya koyulmadı, siz de böyle bir vizyon ortaya koymadınız. Yeşil devrimi konuşuyoruz, dijital devrimi konuşuyoruz, teknoloji devrimini konuşuyoruz. Bunu anlayan, bu yönde bir vizyon ortaya koyan bir yapımız yok. Bu yapıyı Devlet Planlama Teşkilatı koymalıydı ama onu kapattınız. Yani sonuç olarak Türkiye’yi yeni dünyaya hazırlayacak... Çünkü bakın, biz Sanayi Devrimi’nde nal toplamış bir ülkeyiz. Dünya tarım devrimi bu ülkede oldu, bu topraklarda oldu on bin yıl önce ama bakın, şimdi biz mercimek, buğday ithal ediyoruz; öyle değil mi? Tarım devriminden bile geride kalmış durumdayız. Sanayi Devrimi yüz elli yıl önce ortaya çıktı, onu da anlayamadık, Sanayi Devrimi’ne çok geç eşlik edebildik. O yüzden de Osmanlı da geri kaldı, Türkiye Cumhuriyeti devleti de yeni bir noktadan başladı. Sonra kamu devreye geçti ve kamu yatırımlar yaptı, KİT’ler KİT yatırımları yaptı. Sonra dendi ki: “Arkadaşlar, neoliberal politikalar devreye geçti.” Bu kamu iktisadi teşekkülleri satıldı, haraç mezat satıldı. Ama şimdi dünya, özellikle 2008 küresel krizinden sonra anladı ki kamunun bu kadar devre dışı kalması doğru değil, kamu mutlaka devrede olmalı “Bırakınız yapsınlar, bırakınız etsinler, her şeyi özel sektöre bırakalım dönemi bitmeli.” diye bir anlayış ortaya çıktı ve kamu yeniden dünya ekonomisine dönmeye başladı, özellikle Batı demokrasilerinde de bu söz konusu. Evet, kamu devreye geçmeli ama nasıl geçmeli? Ya, bu konuda da herhangi bir vizyon ortada yok. Yani siz termik santral yaparak mı dünyayı yakalayacaksınız? Yoksa efendim, rüzgârgülleri nin yanına o rüzgârgülleri nin ürettiği elektriği depolayacak ve rüzgârın esmediği zaman sisteme verecek pilleri ilk önce yapan ülke olarak mı dünyada söz sahibi olacaksınız? Böyle bir soru var ortada. Şimdi, Almanya buna çalışıyor “Efendim, termik santralleri kapatırsak elektrik olmaz.” diyor mesela değil mi? E, Almanya kapattı, nükleer santrallerini

de kapattı. Bak, şimdi sisteme rüzgârgülleriyle elektriği veriyor. Nasıl veriyor? Depolama teknolojisine on milyarlarca euro yatırım yapıyor çünkü, dünyada birinci olmak için bunları yapıyor. Ama biz ne yapıyoruz? “Efendim, termik santral yapacağız.” diyoruz. E, karbon vergisi ne olacak? Hadi bıraktım, sizin ekoloji konusunda bir vizyonunuz yok. E, termik santralin ürettiği elektrikle tişört ürettin, gümrüğe gittin, tak, karbon vergisi bu yılın sonunda karşına çıkacak. Ne yapacaksın? Hazır mısın ülke olarak bu yeşil devrime? Değilsin. Dijital devrime hazır mısın? Değilsin. Niye? Yazılımcı geliştirmiyorsun çünkü. Bu ülkenin 1 milyon yazılımcı yetiştirmek gibi bir hedefi olmalı. Bakın, iddiayla söylüyorum “1 milyon rakamı çok.” demeyin. 1 milyon yazılımcı yetiştirmek gibi bir hedefi olmalı, 1 milyon yazılımcı çünkü gelecek yazılımcılıkla ilgili.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle bir proje vardı ne oldu ya? Ne oldu o proje?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Diğerlerini bir bitirelim, diğerleri devam ediyor ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bu ülkenin şu anda bir fabrika işçisine verebildiği ücret -maalesef, düşük teknoloji tişört ürettiği için- 200 euro ama bir yazılımcı 2 bin euro da kazanabilir, 20 bin euro da kazanabilir, 200 bin euro da kazanabilir. Ama biz orta gelir tuzağında kalıyoruz, diyoruz ki “Termik santral yapacağız, orada bin kişi çalışacak, onlara da 200 euro maaş vereceğiz.” Bu mudur sizin vizyonunuz Sayın Başkan? Bu konuda ben sizden bir şey duymadım, herhangi bir hedef de duymadım. Yani Turkcell... Aldınız, çok güzel, bir arpalık. Bakın, ben size söyleyeyim mi? Turkcell’de geçmişte liyakatli insanlar çalışıyordu, şu anda kimin dayısı varsa Turkcell’de işçi olarak çalışıyor, belli birimlerde çalışıyor. O yüzden Turkcell teknoloji üretemiyor. Bakın, ben Turkcell’i şöyle bir şirket olarak hayal edebilirdim yani Turkcell Türkiye’nin Samsung’u olacak diye bir hedef konulabilirdi. Bir teknoloji şirketi olacak hem efendim, veri sağlayıcı olarak hem teknoloji üreten bir şirket olarak bir yapı ortaya koyacak. Ya, BiP diye bir şey üretti değil mi Turkcell? Kim kullandı? Bak, battı BiP, herkes WhatsApp kullanıyor, nal topladı çünkü geride kaldı, teknoloji üretemiyor, altyapısı zayıf, internete gerekli yatırımı yapmıyor, dijital gelişim anlamında gerekli yatırımları yapmıyor, yapamıyor çünkü bir arpalığa dönmüş durumda, liyakatli insanlar orada çalıştırılmıyor.

Sayın Başkan, bakın iddiayla söylüyorum: Türkiye tarım devriminde en gelişkin ülkedir. Dokuz bin yıl boyunca bu topraklar dünyanın en gelişmiş medeniyetlerini üretti; Urartu’ya bakın, Roma’ya bakın, Bizans’a bakın, Osmanlı’ya bakın, Selçuklu’ya bakın, en gelişmiş medeniyetlerini üretti ama sonra biz Sanayi Devrimi’ni okuyamadık. Sanayi Devrimi’ni okuyamadığımız için yüz elli yıldır dünyanın gerisindeyiz. Şimdi, yirmi beş yıl önce teknoloji devrimi çıktı, onu da okuyamadık. Şimdi dijital devrim ve yeşil devrim var, onda da nal toplamak üzereyiz. Ben iddiayla söylüyorum: Beş yıl içinde ya da on yıl içinde ya o trenin son vagonuna bineceğiz ya da kalıcı olarak yoksul kalacağız. Bakın, iddiayla söylüyorum, orta vadeli olarak söylüyorum. Çünkü hani son vagonu kaçırdıktan sonra artık en fazla ırgat olursunuz, o sistemin ırgatı olursunuz, ucuz tişört üretirsiniz, termik santral yakarsınız ama o treni yakalarsanız kişi başına 25 bin dolar geliri olan bir toplum yaratabilirsiniz. Şu anda bakın, bir AŞ mantığı içindediniz Sayın Başkan, anonim şirket, Tayyip Bey de dedi ki “Ben şirket kuracağım, efendim, Türkiye’yi şirket gibi yöneteceğim.” Ben size soruyorum, yönetim kurulunuz hangi aralıklarla toplanıyor? Ne kadar sürede bir toplanıyorsunuz? Sayın Tayyip Erdoğan yönetim kuruluna bu yıl kaç kere başkanlık etti? Nasıl bir vizyon ortaya koydunuz siz Genel Müdür ve yardımcıları olarak? Hedefleri yönetim kurulunda nasıl geçti? Yani bir kâr mantığıyla bakan bir yapı mısınız? Yani bunu geçtim hadi, silikon vadisi yapın, efendim, Turkcell dijital şeyi yapın, böyle bir vizyonunuz yok ama en azından AŞ mantığı dışında... ÇAYKUR sizde, efendim, şeker fabrikaları... Bunlarla ilgili bir sosyal devlet boyutuyla neler yapıyorsunuz? Yani her şeye bir kâr mantığıyla mı bakıyorsunuz? Bölgesel gelişmişlik farklarıyla ilgili ne yapıyorsunuz? Ya, İskenderun’a efendim, petrokimya tesisi

kurulması gerekebilir ama ya, Diyarbakır'a niye kurmayı düşünmüyorsunuz, Bitlis'e niye kurmayı düşünmüyorsunuz, Bingöl'e niye kurmayı düşünmüyorsunuz? Bu kadar geri kalmış bölgelerde diyelim ki... Ya, petrol boru hattıysa orada da var petrol boru hattı, oradanda geçiyor. Yani niye mesela her şey illa Adana'da olmalı, İstanbul'da, Kocaeli'nde olmalı? Fizibilite diye bakacaksınız değil mi? "Fizibil" olması çünkü gemi oradan... Her şey fizibilite mi ya? Sosyal yarar bunun neresinde olacak? Sosyal fayda, kamu yararı bunun neresinde olacak? Bunları hiç düşündünüz mü? Ya, bunlarla ilgili de bir vizyon sizden duymadık çünkü "Yatırımları bölgesel eşitsizlik, gelişmişlik farklarını gidermek üzere yapmayı planlıyoruz." diye bir şey de duymadık. Ayrıca ben bir yatırım hedefi de duymadığım için ne yapacağınızı da bilmiyorum yani.

Onun dışında, mesela ÇAYKUR sizde. Mesela fındık, kayısı, kuru üzüm, zeytin gibi bence stratejik olan ürünlerle ilgili yani bir kamu kuruluşunun kurulması -bu Varlık Fonu altında olması zorunda diye söylemiyorum- ve bunları... Dünyada hani fındığın yüzde 75'ini biz üretiyoruz, niye bu konuda bir kamu kuruluşumuz yok hukuk alanını regüle edecek? Efendim, kayısının yüzde 80'ini biz üretiyoruz mesela ama Başkan, bu kayısı fiyatı bir yıl 5 liradır, bir yıl 30 liradır. Bol olduğunda 5 lira, kayısı üreticisi batır; az olduğunda da efendim, zaten ürün olmamış olur, üretici ne yapacağını bilemez. Bunu regüle edecek bir kamu kuruluşu kurmayı niye düşünmeyiz? Yani ortalama 15-20 lira olsa her yıl, piyasada fiyat düşünce alıcı olarak girse, yükseldiğinde de satıcı olarak ihracata soksa, böyle bir regüle edecek bir kuruluş olsa. Niye olmasın mesela böyle yapılarımız çiftçiye güvence verecek "Sen merak etme, sen ürününü ek, ben sana en az bir alım güvencesi veriyorum." diye bir yıl önceden altı ay önceden fiyatları açıklayabilse, böyle bir yapımız olsa, böyle bir vizyonunuz yok.

Bunun dışında, Sayın Başkan, bankalar elinizde, kamu bankaları, Ziraat Bankası, Halk Bankası, Vakıfbank. Şimdi, ben iddiayla şunu söyleyeceğim: Kamu bankaları batık durumda. Ben böyle görüyorum. Çünkü uzun zamandır, üç dört yıldır, ekonomi her zora girdiğinde kamu bankalarına bu anlamda bir görev verildi. "Ya, arkadaş, faiz yüksek ama sen düşük faizle kredi ver." denildi. Az önce ben Halk Bankasına gittim. Şimdi, özel bankalara git, kredi faizi yüzde 40 biliyor musunuz? Bugün ticari bir kredi almaya kalk, yüzde 40'ın altında kredi bulamıyorsun. Halk Bankasına git, ticari kredi yüzde 23-24. Allah Allah, yüzde 21, 22, 23'le mevduat topluyor, e, hazine yüzde 24'le para topluyor, kamu bankası da yüzde 21, 22'yle hatta konut kredisi faizi yüzde 18, 19. Yani bir görev zararı yazdırılıyor. Ne pahasına? "Yüzde 14'le veya 17'yle kur garantili mevduat toplayacağım, bunu yüzde 18'le satacağım." diyor kamu bankası. E, peki, bunun maliyetini kim ödeyecek? Hazinemiz ödeyecek veya kamu bankalarının bilançosu bu anlamda ödeyecek. Kamu bankalarının bilançosunda büyük bir sıkıntı var. Yani ölü krediler var, bu ölü krediler hiçbir zaman realize edilmiyor, bilançooya yansıtılmıyor, hep yenileniyor. Ben burada büyük bir risk görüyorum. Siz bu riski görüyor musunuz? Bu konuda ne yapıyorsunuz? Bir stres testi yaptırınız mı? Gerçekten bu çok önemli. Çünkü kamu bankaları zora girdiğinde 2001 yılında ne yaşadığımızı biliyoruz. Oraya büyük bir sermaye aktarımı gerekiyor ve bu sermaye aktarımı da kamu kaynaklarından olacak, hazine kaynaklarından olacak. Ve kamu bankalarının sermaye artırımı talepleri olduğunu duyuyoruz. Ya, siz şimdi onlara görev zararı yazdırıyorsanız sermaye artırımı da yapmak zorundasınız. Bu açıdan sermaye artırımı ihtiyacı var mı kamu bankalarının? Ve Halk Bankasıyla ilgili özel bir durum var, bunu biliyorsunuz. Halk Bankasının Amerika'da süren davaları var ve burada muhtemel gelebilecek cezalar var. Bununla ilgili bir stres testi yaptırınız mı, yaptınız mı? Ve olabilecek muhtemel böyle bir ceza karşısında Halk Bankasının ve sistemin riski ne olacaktır?

Sonra, Ziraat Bankasının misyonu anlamında ciddi bir sorun görüyorum. Ziraat Bankası kredilerinin yalnızca yüzde 10'unu çiftçilere veriyor. Niçin kurduk biz Ziraat Bankasını? Misyonu belli. Zamanında kurulduğunda çiftçiye destek vermek için kuruldu. Niye bu misyona geri dönülmesi yönünde bir vizyon

ortaya koymuyorsunuz? Ya, az önce bahsettiğim, çiftçileri... Yani tarımda sonuç olarak müthiş bir gerilik yaşıyoruz. Çiftçilerin tekrar ayağa kalkması için neden bir vizyon ortaya koyup efendim, Ziraat Bankası kredilerinin yüzde 50'sinin en azından çiftçilere verilmesi gibi bir hedef ortaya konulmuyor veya Halk Bankası esnafa kredilerinin bildiğim kadarıyla yüzde 10'unu, yüzde 15'ini veriyor. Niye yandaşlara kredi vermek yerine esnafa kredi vermek gibi gerçek vizyonuna, misyonuna geri dönmüyor Halk Bankası? Millî Piyango, yıllardır eleştirdiğim bir konu, siz yine, hani “Yükselteceğiz.” dememişsiniz ama yükseldiğini göstermişsiniz tabloda. Benim önerim şudur bakın, yıllardır önerdiğim şey: Ben Millî Piyangonun yasaklanması gerektiğini düşünmüyorum çünkü yasakladığınız zaman merdiven altına iniyor bu tip yapılar ama özendirilmemesi de gerekiyor Sayın Genel Müdür.

Ya, şimdi, prime timedaki bakın, siz televizyon izliyorsunuz mutlaka, çocuğunuz da var, bilmiyorum, daha küçükler herhâlde ama çocuğunuz şimdi o televizyonu izlediğinde “İddaa” diye bir reklam gördüğünde, okulunun etrafında da İddaa bayisi varsa gidip orada kumar oynamaya kalkması hoş bir şey değildir ve bu, komisyondan geçti biliyor musunuz? Bu AKP’li vekiller el kaldırdılar, AKP ve MHP’li vekiller reklam verilebilmesiyle ilgili el kaldırdılar bu anlamda. Ya, bu reklamlar yasaklansa olmaz mı yani kumar mesela? Sigara reklamı yapılıyor mu? Yapılmıyor. İçki reklamı yapılabilir mi? Yapılmıyor. Kumar reklamı niye yapılıyor Sayın Başkan, niye buna izin veriyorsunuz? Sonra İddaa bayileri böyle dev afişler asıyorlar değil mi? Billboardlar yapıyorlar, cezbediyorlar yani reklamlar veriliyor. Oysa biz sigarayı mesela, kapalı kutu içinde sattırıyoruz değil mi, niye? Cezbetmesin diye, çocuklar görmesin, gençler görmesin diye. İddaa bayileri de bu anlamda bu kadar reklam vermeseler yani zaten kuruyemişçilerde filan oluyor. Bu, kapalı, arka tarafında hani yapmak isteyen o anlamda daha cezbedilmeyecek bir şekilde bunlar sunulsa yani ciroyu eksiltme hedefi olsa, var mısınız buna? Yani siz AŞ’siniz tabii ki kârına bakabilirsiniz ama ben en azından sizin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitti mi Başkanım?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bitti, bir iki cümleyle tamamlarsanız...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam.

Bu anlamda yani kumarı eksiltmek üzerine bir vizyon ortaya koysanız bence şirketiniz büyük bir değer sağlar. Hani bu kadar nasın konuşulduğu bir dönemde de eminim ki muhafazakâr bir parti olduğunu iddia eden AKP milletvekilleri de bunu destekleyecektir.

Sonra tüpçü, bakın, Millî Piyangonun, Demirören yani tüpçü Demirören itibarını yok etti. Millî Piyango biletlerinin, büyük ikramiyenin 4 biletin 3’ü satılmamış. Ya, ben eskiden Millî Piyango bileti alırdım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yeni bir konuya girmesek sevinirim. Bitti.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, bitiriyorum.

Şimdi, artık almıyorum çünkü güvenmiyorum Sayın Başkan.

Son olarak şunu sorayım o zaman, bitireyim: Türkiye’nin kredi notu, biliyorsunuz, çok düşük bir seviyede, yatırım yapılabilir seviyede değil. Son notunuz nedir Sayın Başkan? Notunuzu açıklamadınız yani siz bu anlamda ve borçlanırken CDS primi yaklaşık 600 şu anda, siz kaçla borçlanabiliyorsunuz, borçlanabiliyor musunuz, borçlanmaya çıkacak mısınız diye sormuş olayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yönetim kurulunuzda şunu savunmanız gerekir Sayın Başkan: Bakın, 600 CDS borç primi Türkiye bir hukuk devleti olmadığı için var. Beyin göçü bu anlamda bu ülke yaşıyor ve bunun geriye dönmesi için yani şirketinizin de itibar kazanması için Türkiye’nin bir hukuk devleti olması gerekir. Yönetim Kurulu Başkanınız Sayın Tayyip Erdoğan’a diyebilirsiniz ki: Bu, 600 CDS borç priminin, risk priminin düşmesinin tek bir yolu var; Türkiye’nin bir hukuk devleti olması, özgürlüklerin artması. Aksi takdirde ne borç bulabilirsiniz ne de yatırım yapabilirsiniz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Burak Erbay, buyurun lütfen. Süreniz beş dakikadır.

BURAK ERBAY (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli vekiller, çok değerli yetkili arkadaşlar; saygıyla selamlıyorum.

Bizler milletvekili olarak geldik, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapıyoruz, seçildik, yasama faaliyetini yürütüyoruz. Yasama faaliyeti kadar da denetleme görevimiz var. Bizi seçen, bize oy veren vatandaşların verdiği yetkiyle kamunun kaynaklarının en doğru şekilde kullanılması, bunun denetlenmesiyle ilgili görevimizi yapmaya çalışıyoruz. Bu noktada da işte, bu vatandaşların huzur içerisinde yaşaması, insanların ürettiği zaman emeğinin karşılığını alabilmesi, huzur içinde bir ülkede yaşaması için gerekli olan düşüncelerimizi ifade ediyoruz. Bu noktada da bunun sürdürülebilir olabilmesi için de baktığımızda, işte, her ne kadar birçok kesim tarafından kabul edilmese de geçen yasayla aldığımız görev gereği önemli bir konumdasınız yani Türkiye’nin birçok kamu kaynaklarını kullanan, bunu değerlendiren, bununla ilgili tasarruf yetkisi olan bir konumdasınız. O yüzden de çok düşünerek adımlar atılması gerektiğini düşünüyorum ancak baktığımızda şimdi, benden önceki konuşmacılarımıza, Sayın Grup Başkan Vekillerine, grup temsilcilerine baktığımızda, kurumunuzla ilgili ciddi kaygılar var. Belki kendi meslek alanlarınızda önemli faaliyetler yürütüyorsunuz, kendi bilgi, birikiminizle, donanımınızla işler yapıyorsunuz ama baktığınızda, milyonlarca insanı temsil eden vekillerin şu son birkaç saattir konuşmalarını dinlediğimizde yürüttüğünüz faaliyetle ilgili ciddi kaygılar var çünkü neden? Soru işaretleri var yani demek ki ne bu Sayın Genel Müdür? Anlatılamamış şeyler var herhâlde. İnşallah, -yeni göreve gelmişsiniz- bunları daha iyi anlatabilirsiniz. Belki de bu toplantıdan sonra o öz eleştiriye de yaparsınız. Ciddi kamu kaynaklarını kullanıyorsunuz ama bu ülkenin vatandaşlarının oylarıyla gelmiş temsilci vekillerin kaygıları olduğunu gördünüz herhâlde çünkü bilmiyoruz. Ne yapıyorsunuz, ne yürütüyorsunuz? Ne yaptığınızla ilgili yeterli bilgiler yok.

Gönül ister ki bugüne kadar bunlar doğru şekilde anlatılsaydı, biz de huzur içerisinde izleseydik, yaptığınız çalışmaları tebrik edebilseydik ama maalesef, kaygıyla izleniyor çalışmalarınız, öyle gözüküyor.

Şimdi, raporda gündeme geldikten sonra da bu önemli kurum nedir diye biz de oturduk, arkadaşlarla çalıştık. Mesela, şöyle bir maliyetler, yaptığınız işler, rapordaki rakamları incelediğimizde bir danışmanlık gelirinden bahsediliyor mesela. 2019 yılında da bu danışmanlık gideri için 5 milyon 493 bin liralık bir harcama yapılmış. Daha sonraki seneye, 2020’ye baktığımızda da 28 milyon liraya çıktığı gözüküyor. Şimdi, bu kadar, bir haftada... İşte, kalemlerde personel giderleri var, 11 milyon liradan 27 milyon liraya çıkan gelirler varken neyin danışmanlığı alındı, kimler üzerinden yapıldı bu veyahut da “danışman” dendi de “danışmama” mı yapıldı? Anlayamadık yani çünkü baktığımızda kurumların birçoğunun zarar ettiği, olumsuzluklar içerisinde olduğu gözüküyor. O zaman bu, nasıl bir danışmanlık faaliyeti yürütüldü, nasıl bilgiler alındı? Gerçekten merak uyandırdı bizlerde de.

Onun dışında, mesela, harcamalarda da bu kiralama işlemleriyle ilgili rakamlar önümüze geldiğinde baktık. 6 milyon 471 bin liralık bir harcamadan bahsediliyor. Bunun işte 3 milyonu araçlar, 2 milyon 800 binini de binalarla ilgili; bu binalar nerededir, araçlar nerelerde kullanılmaktadır? Gerçekten merak ettik.

Onun dışında da yönetim anlayışınız, yönetim şekliniz önemli çünkü bir siyasi mekanizmanın da temsilcisi veya onun etkisinde yürütüyorsunuz. Faiz gelirlerinden bahsediliyor mesela burada, 8 milyon liralık bir faiz gelirinden bahsediliyor. Yani demek ki buralarda da işte, az önce söylenen o İddaalara elde edilen, işte kumar olarak nitelendirilen gelirden kullanılan para, faizden kullanılan para; bunların da yüksek olduğunu görüyoruz. O yüzden de sizlerin vereceği cevapların ben önemli olduğunu düşünüyorum. İnşallah, kamuoyunu tatmin edecek... Yani bizler de sonuçta dediğimiz gibi, bölgemizin seçilmiş milletvekilleriyiz, gelmişiz burada. Sizler doğru bilgilendirir, bizlerin gerçekten güven duymasını sağlayacak bilgiler verirseniz, biz de gideriz o seçim bölgelerimizde vatandaşlara anlatırız diye temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ederim.

Sayın Erol Katırcıoğlu, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdür ve değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusunu isterseniz, sabah başka bir işim olduğundan dolayı sunuşunuza katılamadım. Onun için de yani konuşmanızla doğrudan bağlantılı söz almış olmadım bir bakıma ama Sayın Abdülatif Şener konuşmasında altını çizmişti; birçok yasanın etkisinin dışında bir kurum olarak var oldunuz ve var olmaya devam ediyorsunuz fakat bunun, bu özelliğin nelere mal olduğuylla ilgili olarak ne kadar düşünülmüş olduğunu doğrusunu isterseniz çok fazla bilmiyorum.

Ben sigortayla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum fakat ondan önce galiba şöyle bir giriş yapsam iyi olacak: Ben yani burada veya Genel Kurulda genellikle yaptığım konuşmalarda Adalet ve Kalkınma Partisinin yani iktidarın 2010-2011’den itibaren ekonomideki kararların merkezileştirilmesine yönelik olmak üzere bir anlayışla davrandığını söylemeye çalışıyorum ve bu da doğrusunu isterseniz, bütün her yerde olduğu gibi, merkezileşen kararlar hatalı olma olasılığı yükselen kararlar anlamına geldiği için de çok tartışmalı olur diye düşünüyorum. Bu, yani geçmişte Doğu Bloku ülkelerde -ki Batı dünyası bu konularda eleştirmeyi çok severdi- orada işte, tek adam yönetimlerinin veya parti yönetimlerinin aldığı kararların yanlışlıkları çok konuşulurdu geçmişte. Şimdi, bence benzer şeyler şimdi de Türkiye bağlamında geçerli ve özellikle sizin faaliyet alanınızda ortaya çıkmış olan sigorta şirketlerinin birleşerek oluşturduğu yapının, doğrudan doğruya Türkiye’de sigortacılık sektöründe inanılmaz bir tekelleşmeye yol açtığını düşünüyorum ve üstelik de bu Rekabet Yasası ve Rekabet Kurumunun herhangi bir kontrolü olmaksızın oldu. Benim hatırladığım kadarıyla, öncelikli olarak “Türkiye Varlık Finansman Şirketi” diye bir şirket kurdunuz ve bu şirket sigortacılık alanında zaten -yanılmıyorsam- Güneş Sigortada yüzde 10 payı vardı, bunu yüzde 61’e çıkardı ve ondan sonra sigorta alanında bir operasyon yaptı. Bu operasyon Türkiye Sigorta şirketi diye bir şirketin ortaya çıkmasına sebep oldu, bir de Hayat ve Emeklilik sigorta şirketinin ortaya çıkmasına sebep oldu yani kamu şirketlerinden, kamu özelliği olan şirketlerden iki ayrı şirket üretilmiş oldu ama sigorta sektöründe faaliyet alanlarını dikkate aldığımızda -benim gördüğüm kadarıyla- büyük bir merkezileşmeye yol açan bir adım oldu bu; bunu nereden biliyoruz? Doğrusunu isterseniz, bunu... Ben kabaca baktım pazar paylarına...

Gerçekten de Türkiye Sigorta şirketi kurulmadan önceki pazar payları itibarıyla baktığımızda, mesela “yoğunlaşma oranları” diye adlandırılan ve rekabetin ölçüsü olarak düşünülen 4 firmaya “yoğunlaşma oranı” cinsinden baktığımızda görece olarak bu kararlar birlikte sigortacılık sektöründe büyük bir tekelleşmenin olduğunu görüyoruz yani Türkiye Sigorta Şirketinin ve diğer şirketin hakimiyeti oldu. Şimdi, denilebilir ki: “Canım, iyi de yani sonuç olarak ‘Allianz’ gibi, işte, yabancı ortaklı sigorta şirketleri vardı, bunların daha üzerine çıkmamız ve global -zaten Erdoğan da böyle söylüyordu- bir sigorta şirketi kurmuş olmamız niçin garipteniyor?” diye söylenebilir. İşte, tam olarak burada iş, esasında -yani “cehalet” mi dersiniz artık, ne dersiniz bilemiyorum ama- ip kopuyor bence.

Ben 90’lı yıllarda hasbelkader Başbakan Yardımcısının danışmanlığını yaptığım sırada özelleştirmeler konu olduğunda hiç unutmadığım bir diyalog olmuştu Özelleştirme İdaresi Başkanıyla. Bir çimento şirketinin özelleştirmesi konuşuluyordu; ben kendisine o yöredeki özel sektör şirketlerinin ihaleye girmemesini veya en azından başka şirketlere, yeni özel şirketlere dağıtılarak rekabetin artırılması gerektiğini söylediğimde aynen şu cevabı almıştım: “Ya, Hocam, adamların zaten 3-4 tane çimento şirketi var orada, birkaç tane daha olsa ne fark eder?” İşte, tam fark edecek olan şey oydu çünkü eğer bir ülkede serbest piyasa ekonomisine inanıyorsanız ki inandığını söylüyor Sayın Cumhurbaşkanı sıklıkla, hatta stokçuların peşinde koşmak gibi bir işi de serbest piyasa ekonomisiyle bağdaştırarak açıklıyor, bence o da ayrı bir tuhaflık ama sonuç olarak baktığımızda benzer bir durum olduğu kanaatindeyim yani 4054 sayılı Rekabet Yasası sadece özel sektörde kartelleşmeye yönelik davranışları engellemek üzere kurulmamıştır, yazılmamıştır, aynı zamanda, siyasete yani devlete yönelik olmak üzere de bir hassasiyeti taşınması gerekir; 4054 sayılı Yasa bunu emreder yani kamuda da benzer tekelleşmelere itiraz etmesi gerekiyor ama hepiniz biliyorsunuz ki Türkiye değişik bir ülke, bir kere, hukuk devleti değil yani maalesef değil, kim ne derse desin daha da kötü hâle gelmiş vaziyette. Dolayısıyla da iktidarı elinde bulunduran bir küçük “circle” saray denilen yerde yaşıyorlar anlaşılan ve Türkiye’yi yönetiyorlar; bu Parlamentonun varlığı da o bakımdan büyük bir gölge altında esas itibarıyla ve burada ne oluyor diye baktığımızda, işte, geliyorsunuz, anlatıyorsunuz, biz eleştiriyoruz yani şimdi, tabii, bir torba yasa gibi bir yasadan söz etmediğimiz için sonuçta ne oluyor? Oylama yapılıyor, çoğunluk el kaldırdığı zaman istedikleri yasa geçiveriyor ama o yasa esas itibarıyla burada değil, sarayda hazırlanmış olan, o “circle”ın hazırladığı yasa olarak bilinen... Dolayısıyla da Anayasa’ya da aykırılıklar yani Anayasa’ya aykırı olarak da bunu yapabiliyorlar ama zaten tuhaflık sizin kuruluşunuzdan beri gelen -size ait değil tabii ki bu ama- hani, Adalet ve Kalkınma Partisinin Başkanı, aynı zamanda Cumhurbaşkanı, aynı zamanda Varlık Fonunun da Başkanı ve kendisi, kendisini seçebiliyor veya atayabiliyor.

Dolayısıyla da ben burada, Türkiye ekonomisinde bu çarpıklığa bir anlamda Varlık Fonunun da en azından katkısı olduğu kanaatindeyim. Dolayısıyla da tabii, sizlerin bu konularda ne düşündüğünüz ne kadar önemlidir bilmiyorum bu iktidar sistemi karşısında yani neyi ne kadar söyleyebilirsiniz, neyi ne kadar ittirebilirsiniz, neye ne kadar “Ya, arkadaş, burası yanlış, böyle değil, böyle olması lazım.” diyebilirsiniz ben bilmiyorum ama gördüğüm kadarıyla bunun hiç kimsenin yapabildiği bir şey olmadığını ben görüyorum. Dolayısıyla da yani ortada olan bir şey var: Bu sigorta şirketleri gerçekten etkin olacaklar mı acaba, böyle bir rekabetle karşılaşacaklar mı? Çok şüpheliyim ben doğrusunu isterseniz. Dolayısıyla, olacak olan şey, devlet gücüyle özel sektörü de zapturapta alan ve oradan istedikleri gibi tasarrufları manipüle etme imkânına sahip olan bir yapı üretilmiş oldu diye düşünüyorum ama bu yapı Türk ekonomisinin ihtiyacı mıydı? İhtiyacıydı belki ama böyle yapılmış olmasının bence yararından çok zarar getireceği kanaatindeyim, sigortacılık sektörünün ciddi bir çalışma sıkıntısı çekeceğini düşünüyorum.

Dolayısıyla da işte, hasbelkader sizleri de bu düşüncelerimi paylaşmış olayım; bir yararı var mı, onu ben de bilmiyorum ama bu gidiş, doğru bir gidiş değil değerli arkadaşlar yani Varlık Fonunun varoluş sebepleri böyle bu içerikte değil bence ama iktidar öyle bir şey, gücü elinde bulunduran her şeyi kontrol etmek istiyor, her şeyi merkezileştirmek istiyor, “Bütün kararları biz alalım.” istiyor ama yanılıyor ve yanıldığını da her geçen gün daha iyi görüyoruz diye düşünüyorum.

Hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, tezkere üzerindeki söz talepleri tamamlanmıştır.

Sayın milletvekillerimize teşekkür ediyorum; çok önemli fikirler, eleştiriler, öneriler yapıldı. Yüzde yüz olmayabilir ama ben inanıyorum ki bunların bir kısmı mutlaka Varlık Fonunun alacağı kararlara, yapacağı planlamalara katkıda bulunacaktır, onun da katkılarını gördük bugün.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geçen yılın katkısı ne olmuş?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geçen yılın tutanaklarını da ayrıca okudukları için teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yeni yönetim geçen yılın tutanaklarını okumuş anladığım kadarıyla, oradaki fikirlere de bakarak hazırlanmışlar, bu açıdan da hakikaten teşekkür ediyorum.

Şimdi, görüş, eleştiri ve önerilere cevap vermek üzere sözü tekrar Türkiye Varlık Fonu Yönetimi AŞ Genel Müdürü Sayın Salim Arda Ermut’a veriyorum.

Buyurun Sayın Ermut.

Süreniz otuz dakikadır.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, sayın vekillerim; öncelikle belki en sondan başlamak üzere... Gerçekten bizim için sayın vekillerimizin, Komisyon üyelerimizin, sizlerin yorumları çok değerli ve biz geçen seneki tutanakları ciddi şekilde çalışıp, o konulardaki eleştirilere de aslında mümkün olduğu kadar sunumda da değinebildiğimiz kadarına değinip faaliyetlerimize de bu konudaki adımlarımızla mümkün olduğu kadar yapıcı bir şekilde etki etmesine gayret gösteriyoruz. Birkaç tanesinden siz de bahsettiniz, bir kısmında bazı adımlar da atabilme şansımız oldu ama tabii, yine bu sunumlarda gerçekçi bir şekilde, gerçekten yapabileceğimiz şeylerle ilgili bahsedip burada sizin değerli vaktinizi de farklı türlü de çalmak istemiyoruz, ondan mümkün olduğu kadar sade ve hâlihazırda gerçekleşmiş faaliyetler üzerinden gitmeye çalıştık ama bu geri dönüşlerinizi, eleştirilerinizi, fikirlerinizi de dikkate alarak inşallah önümüzdeki sene yine bu görevlerde olursak buradaki Komisyon da tekrar bu sunumda bunları dikkate alarak bu beklentileri daha karşılayıcı bir konuşma ya da bir sunum, bir hazırlıkla gelmeyi inşallah umut ediyoruz.

Ben sorular üzerinden, mümkün olduğu kadar cevaplayabildiklerimizi kısaca cevaplayıp diğerlerini de gerekirse daha detaylı olanları yazılı cevaplamak üzere hemen üzerinden geçeceğim.

Öncelikle, 123 milyon TL aktif büyüklüğüyle Varlık Fonumuzun aslında küçük bir fon olduğu ve oradaki o maddi büyüklükten bahsetmişti sanırım Sayın Bülent Kuşoğlu. Bahsi geçen Varlık Fonu bünyemizdeki TVF Yönetim AŞ. İlgili Yönetim AŞ, TVF ve alt fonlarıyla bağlı şirketlerin yönetimi için kurulan yönetim şirkettir. Varlık Fonunun aktif büyüklüğü toplamda 2 trilyon 169 milyar TL’dir.

Sayın Başkanım, değerli vekiller; yine, aynı soruya ek olarak “Personel gideri kâr zarara dâhil midir?” diye sorulmuştu. Personel, TVF Yönetim AŞ uhdesinde olup personel giderleri kâr zarara dâhil edilmiştir, gelir tablosuna da yalnız gelir gider tablosuna da yansıtılmıştır.

Yine, Ziraat Bankasıyla ilgili 3 milyar 525 milyon serbest karşılığın alınan standarda uygun olmamasından bahsedilmişti. Bankalar kendi raporlarında mevzuata uygun şekilde karşılık ayırmakta; banka yönetimleri, kredi portföyleriyle ilgili ekonomik konjonktürü göz önüne alarak serbest karşılık ayırmaktadır. Bankacılık sektöründeki ihtiyatlılık gereği ayrılan bu karşılık çok yaygın bir uygulamadır. Eğer karşılık ayrılmış olmasaydı zaten hem Ziraat Bankası hem de TVF kârları 3,5 -3,505 milyar TL tam ifadesiyle- olan rakamdan daha yüksek olması gerekiyordu. Bankaların UFRS raporlamasında çok yaygın bir uygulama bu. Banka yönetimi, ihtiyatlılık gereği standart karşılığa ek olarak bir karşılık ayırmıştır. UFRS, bu şekilde ayrılan karşılığı kabul etmemektedir.

Tabii, bu soruları mümkün olduğu kadar cevaplayacağız ama şeyi de belirtmekte fayda var: Malumunuz, bunların önemli bir kısmı Sayıştay denetimine tabi olan özelliklerle, kurumlarda detaylı bir şekilde ilgili komisyonlarda da ele alınacak ama biz Varlık Fonu olarak mümkün olduğu kadar bizimle ilgili olan kurumlarla temaslarımızda ele aldığımız konular üzerinden sayın vekillerimizin bu sorularını cevaplamaya çalışacağız.

Yine “BOTAŞ stok ve satışların maliyetindeki şart neyle ilgilidir? Stok sayımı yapılmadı mı?” gibi bir soru olmuştu. BOTAŞ stokları, 2020 yılı sonunda sayılmış, herhangi bir fark görülmemiştir. 2019 yıl sonu itibarıyla dört büyükler tarafından -yani “4 büyük denetim kurumu” diye geçen kurumlar tarafından- uluslararası standartlarda denetlenmeye başlanan BOTAŞ’ın denetçi kurumu, 31/12/2019 sayım tarihi itibarıyla henüz belli değildi. Stokların miktarsal farkı, açılıştaki şarttan kaynaklanmaktadır. Buna ek olarak, uluslararası gaz alım anlaşmaları gizlilik sebebiyle denetçilerle paylaşılmamaktadır. Dolayısıyla, maliyet kalemi için denetim görüşü bu yüzden oluşturulamamıştır.

Yine “BOTAŞ’ın 2 milyar 450 milyon TL tutarındaki uzun vadeli alacaklarındaki gizliliğin sebebi nedir?” diye bir soru vardı. Aynı şekilde, BOTAŞ’ın uluslararası satışlarından doğan alacağına ilişkin denetçi tarafından gönderilen mutabakata pandemi sürecindeki kısıtlı denetim süresinde yanıt alınamamıştır. Uluslararası gaz anlaşmalarının gizliliği gerekçesiyle müşteri bilgileri denetçiyle paylaşılmadığından alternatif olarak da test edilememiştir.

“ÇAYKUR’la ilgili, satışlarla ilgili düzeltme yapılmaması sebebiyle bir bilgi beklenmekte.” diye raporda bir bulgu vardı. Yine, ÇAYKUR’un satışlarına istinaden aslında bir bulgu yok burada. 2020 yılında grup denetçisinin değişmesinden kaynaklı olarak, bir önceki denetim çalışmaları gözden geçirilmiş ve yeterli kanıt olmadığına kanaat getirilmiştir. Bu nedenle, açılış stoku ve maliyet hesapları şartlanmıştır. 2021’de bu şartlı görüş artık olmayacaktır. “ÇAYKUR’un 3,458 milyar TL’lik stok miktarına ulaşılmadı, 3,325 milyar TL’lik satış rakamını doğrıyacak kanıt ulaşılamamıştır.” diye bulgu var malumunuz. Yine, bu 3,3 milyar satış tutarı değil, 2020 yılı sonu itibarıyla stok miktarıdır. Stok sayımı yapılmış, farka rastlanmamıştır. ÇAYKUR’un denetimi, 2020 yılı itibarıyla, yine “dört büyükler” diye tabir edilen uluslararası denetim firmalarından birine yaptırılmıştır. Yeni atanan denetçi, denetim prosedürü gereği bir önceki yılın denetimini gerçekleştiren şirketin dosyalarını incelemektedir. Bu inceleme sırasında 2019 denetçisinin dokümantasyonu yetersiz bulunmuş; konu, raporun görüşüne taşınmıştır. Dolayısıyla, 2021 yılı sonu itibarıyla da bu konu kapanmış olacaktır.

PTT'yle ilgili 7'nci maddede “hasılat tutarlarının ticari alacak ve borçlar ile yeterli denetim kanıtı elde edilemediği” bulgusu var. Orada “Bilgi isteniyor.” bulgusu vardı malumunuz. PTT bilgi sistemleri denetimi desteklemediği için ticari alacak ve borç hesapları sistem üzerinden denetlenemeyip mutabakat yoluna gidilmiştir. Kişilere mutabakat göndermek mümkün olmadığından ve kurumlara gönderilen mutabakatlardan da düzenli dönüş alınamadığından denetim görüşü oluşturulamamıştır.

Yine, Turkcell'in şartlı görüşüyle ilgili bulguyla ilgili de açıklamamız: Turkcell, satın alma bedelinin dağıtılmasına ilişkin çalışmanın tamamlanması için TFRS 3 standardının şerefiye hesaplanmasında bir yıllık istisnası bulunmaktadır. Çalışma raporlama tarihi itibarıyla sonuçlanmadığından, standardın izin verdiği ölçüde ilk yıl provizyonel olarak ilerlenmek durumunda kalmıştır. 2021'de de yine bu görüş artık şartlı olmayacak; bu bulguya göre hareket edilecektir, bu rapora göre hareket edecektir.

Halkbank İran ambargosu konusu... Konu zaten raporda bütün şeffaflığıyla açıklanmıştır. Dava tutarı ve kazanma olasılığındaki belirsizlikten ötürü konsolide finansal tablolarda karşılık ayrılmamış; şeffaflık ilkesi gereği, Halkbank raporlarında da Türkiye Varlık Fonu konsolide raporunda da bu hususun belirtilmesi gerekmiştir. Halkbankta yine TFRS'ye aykırı raporlamayla ilgili bir görüş vardı. Halkbank mali tabloları TFRS'ye uygun hazırlanmaktadır, finansal varlıkların sınıflanmasında yakın geçmişte revize bir standart olan TFRS 9'a göre farklılık gösteren bir uygulamadan süregelmektedir. Etkisi önemsiz sayılabilecek bir sınıflamadır; farklılığın tutarı tespit edilmiş, mali tablo etkileri görüşte açıklanmıştır.

“Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası rezervi ile TVF'nin, Türkiye Varlık Fonunun ilişkisi nedir?” diye bir sorusu olmuştu sayın vekilimizin. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası rezervi, Türkiye Varlık Fonu portföyünde yer alan Ziraat Bankası ve Halk Bankasından gelmektedir. İlgili şirketler tam konsolidasyon yöntemiyle finansal tablolara dâhil edilmektedir.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Biraz daha detay verebilir misiniz? Yani Ziraat, Halk ve Merkez Bankasının ilişkisi nedir? Yani o...

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Yani Merkez Bankasıyla ilişkisi mi?

BAŞKAN – Buyurun.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Hemen bir cümleyle...

Sayın Vekilim, malum, bizim sizlere arz edilen konsolide mali tablolar... Konsolide mali tablolar TVF'nin sahip olduğu bu şirketlerin tüm mali tablolarının tek bir potada eritilmesi, akabinde aradaki borç alacakların elimine edilmesiyle oluşuyor. Bizim portföyde Ziraat Bankası, Halk Bankası, Vakıfbank gibi bulunan bankaların bilançoları aslında bizim mali tablolara yansımış durumda. Onların Merkez Bankasıyla olan ilişkileri, Merkez Bankasında bulunan rezervleri, bizim konsolide mali tabloya da yansımış oluyor.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Yani topladıkları dövizlerden hesapları karşılıyor... Merkez Bankasına yatırıyor; dolayısıyla, oradan döviz alacakları var, onu mu görüyoruz biz orada?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Doğrudur efendim, doğrudur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edelim lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – “Yine çalışanlara sağlanan fayda kişi bazında artmış, bunlar doğru bir açıklama mıdır...”

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Buyurun efendim.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Şimdi, sokaktaki vatandaş bu inceliği bilmez. Yani bu raporlarınızda hem sizin itibarınız hem bankaların itibarı hem Merkez Bankasının itibarı açısından bunu açıklayıcı yaparsanız, insanlar tereddüde, şüpheye, dedikoduya vesaireye itibar etmez.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Anladım.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bunu böyle yaparsanız iyi olur.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamam efendim.

Teşekkür ederiz geri dönüşünüz için Sayın Vekilim.

“Çalışanlara sağlanan fayda kişi bazında artmıştır. Bunlar doğru mu açıklanmıştır?” diye bir sorusu olmuştu sayın vekilimizin. Konsolide de kişi sayısı aslında bizim raporumuzda, Varlık Fonunun toplamı için değil, Yönetim AŞ için kullanılan bir ifade var. Malumunuz kişi sayısı 58’den 105’e çıkmıştır. Çalışanlara sağlanan faydalar 2020 yılından bir önceki yıla göre kişi bazında yaklaşık olarak yüzde 6 artmıştır, bunun da makul olduğu düşünülmektedir.

Yine “Döviz kurunda yaşanan olumlu gelişmelerde TVF’nin katkısı oldu mu?” diye bir sorunuz vardı Sayın Vekilim. Yani yabancı para borçlarda azalma olarak katkısı olmuştur, raporlama tarihi olan dönem sonunda kurla değerlendirilecektir.

Yine “Türkiye Varlık Fonu, 2020 yılında 635 milyar daha kısa vadeli borçlandı. 64 milyar dolar daha kısa vadeli borçlandığı belirtilmişti. Onun detayı nedir?” diye bir sorunuz vardı. “Ortalama kur düzeyinden de yaklaşık 350 milyar dolar borçlanma yapıldığı görülüyor.” diye eklenmişti. Şimdi, 635 milyar TL, artan kısa vadeli yükümlülüklerdir. Kısa vadeli yükümlülükler içerisinde parasal olmayan yani ertelenmiş gelir, türev araçlar ve karşılıklar gibi kalemler bulunmaktadır.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Çok önemli bir şey: Bu yükümlülük niye arttı? Yani bu borç niye yapıldı? Hangi faaliyetler yapıldı da bu borç yükseldi?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Sayın Vekilim, bu, biraz önce, yine, Merkez Bankası mevduatında olduğu gibi Ziraat Bankasının ya da kamu bankalarının -bizim portföyü ağırlıklı onlar oluşturduğu için- onların pasifinde yer alan mevduatlar başta olmak üzere oluşan yapı. Yani bu bilançoları biz üst üste koyuyoruz, bizim buradaki yükümlülükler kısmında yer alan da bizim portföy şirketlerinin kendi kısa vadeli yükümlülükleri.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Borçlardaki bir haftalık repo üzerinden borç alıyor Merkez Bankasından ve Merkez Bankasına borçlu. Bu rakamları mı görüyoruz burada?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Bir kısmı ondan kaynaklanıyor, bir kısmı da diğer portföy şirketlerinin kendi şeyinden. Yani bunların hepsinin toplam konsolide edilmiş tüm bizim portföyde yer alan 28 şirket ile bağlı ortaklıklarının mali tablosu olduğu için bunun önemli bir kısmı mevduatta yani bankaların mevduatlarında artış olup pasifleri büyüdüğü için bizim taraftaki pasiflerin de büyümesine neden oldu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Devam edelim lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Yine, efendim, kısa vadeli yükümlülükler içerisinde yüzde 86 paya sahip finans sektörü faaliyetlerinden borçlar da 556 milyar TL artmıştır.

Yine, Mahmut Bey’in, Sayın Genel Müdür Yardımcısının belirttiği gibi buradaki artış bankaların topladığı mevduatlardaki artıştan kaynaklanmakta, bahsedildiği gibi 350 milyar dolarlık bir borçlanma o anlamda yoktur. Finans sektörü borçlardaki artışın yanı sıra finans sektörü alacaklarda da artış bulunmaktadır. Danışmanlık hizmetleri, alınan danışmanlık hizmetleriyle ilgili detay sorulmuştu Sayın Vekilimiz tarafından, hangi danışmanlık hizmetleri alındığı sorulmuştu. Danışmanlık giderlerinin büyük kısmı dönem içi Türkiye Varlık Fonu portföyüne katılan şirketlerin alımına ilişkin danışmanlıklardır. Dünyadaki diğer örneklerinde olduğu gibi şirket satın almalarında gerek hukuki gerek yönetsel gerekse teknik danışmanlarla çalışılmaktadır. TVF de benzer şekilde büyük kısmı Turkcell satın alımı olmak üzere uluslararası danışmanlık firmalarıyla çalışmıştır. Türkiye Varlık Fonu yatırımlarının büyüklüğü düşünüldüğünde de alınan danışmanlık hizmetlerine ödenen tutarların bu hizmetlerden hem şirketlerin büyüklüğü hem de sağlanacak maddi kazançlarla kıyaslandığında oldukça küçük olduğu düşünülmektedir. Yine şüphesiz ki yatırım projelerinin sayısı arttıkça da, ölçeği de büyüdükçe Türkiye Varlık Fonunun danışmanlık insan kaynakları ve ofis giderleri de aynı doğrultuda artacaktır.

Yine, Turkcell’le ilgili detay olarak da zaten arzu edilirse biz o anlamda paylaşma noktasında sayın vekillerimizle paylaşabiliriz ama rakamların dağılımına baktığımızda özellikle bu seneki rakamın önemli bir kısmının Turkcell satın alma sırasında alınan danışmanlık hizmetleri olduğunu görebiliyoruz.

Yine, kiralama ile ilgili harcamalar ve bu binalar, kiralalar, araçların nerede, nasıl kullanıldığıyla ilgili bir soru vardı. Varlık Fonu yönetimindeki Varlık Fonu AŞ ve iştirak şirketlerindeki idareci konumundaki, idareci seviyesindeki çalışanlara araç tahsisi var. Aynı zamanda, özellikle, bizim petrokimya ve maden şirketlerimizin arazi çalışmalarıyla ilgili kullanılan çalışmalarda bazı araçlar var. Bina olarak da bazı ofislerimiz genelde zaten yine kendi portföyümüzdeki şirketlerden kiralama şeklinde olduğu için bunları mali tablolarda göstermek durumundayız fakat detaylarına genel itibarıyla yine bakıldığında zaten şeffaf bir şekilde onları da paylaşabilecek durumdayız. Yaptığımız hizmetler ve büyüklüğüne bakıldığında da gene makul seviyelerde olduğunu düşünüyoruz.

“Türkiye Varlık Fonu Sayıştay tarafından denetlenmiyor.” diye bir soru ve aynı zamanda Sayın Vekilim “Denetlense Varlık Fonu açısından ne kaybolur?” gibi sormuştunuz efendim. Fonun denetim mekanizması malumunuz kanunla belirlenmiştir, söz konusu denetim mekanizmasına...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Bu kanun değiştirilmeli, siz bunun için çalışmalısınız.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Anladım efendim.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) –Size olan güven de artar, işinizi daha da rahatlatır, maliyetleriniz düşer.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamamdır Sayın Vekilim ama hâlihazırdaki kanunun en azından gerekliliklerine biz harfiyen riayet etmekteyiz. Varlık Fonuna devredilen şirketler içerisinde de sadece 2 kurum Sayıştay denetimine tabi değildir, bunlar Borsa İstanbul ve Türk Hava Yollarıdır; Borsa İstanbul kendi kanunundan kaynaklı, Türk Hava Yolları da kamu payı yüzde 50’nin altında olduğu için Sayıştay denetimine tabi değildir.

Yine “Borçlanmayla ilgili ne kadar dış kaynak temin ettik, bunun maliyeti ne oldu ve Varlık Fonunun borçları hazinenin altında mı görünüyor?” diye bir soru vardı. Türkiye Varlık Fonunun uluslararası piyasalardan tek borçlanma işlemi malumunuz bizim sunumumuzda da bahsettiğimiz 1,25

milyar euro tutarındaki sendikasyon kredisidir, söz konusu kredi Türkiye Cumhuriyeti hazinesinin garantisıyla alınmıştır ve hazine garantileri altında takip edilmektedir. Türkiye Varlık Fonunun son kredi notu nedir...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 2021’de aldınız, 2020’yi yazmışsınız. 2021’de aldığınız not var mı?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Bizim “BB –“ ...

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Tabii tabii aynen o. Güncellendi.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tabii tabii. Biz onu güncelledik ve muhafaza ettik diye belirtmiştim, belki onu tam bir ifade etmemişizdir efendim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burada 2020 notu...

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MAHMUT KAYACIK – Orada 2021’den de bahsetmiştik. 2021’in üçüncü çeyreğinde tekrar...

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Belki sözlü geçmiş olabiliriz efendim. Yani yeniden belirtmek gerekirse uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings Türkiye Varlık Fonunun kredi notunu “BB”, görünümünü negatif olarak belirlemiştir, söz konusu not Türkiye’nin ülke kredi notuyla aynıdır.

Yine, kanunla tanımlanan istisnalardan bahsedilmişti. Malumunuz, uzun bir açıklama, size, arzu ederseniz, yine zaman almaması açısından bunu, yazılı açıklamamızı da verebiliriz. “Varlık Fonu yine hazinedeki birlik prensibi bozularak...” zataalinizin eleştirileri olmuştu. “Türk ekonomisine katkısı ne olmuştur?” diye bahsedilmişti. Aslında, sunumumuzda kısmen yer vermeye çalıştık ama biz özellikle Varlık Fonu gibi bir yapı olmadan, mümkün olması zor görünen ve gerçekten o anlamda değer yaratma ve pozitif rol oynama anlamında özellikle Turkcell’deki sorunun çözülmesi noktasında, yine İstanbul Finans Merkezindeki sorunun çözülmesi noktasında ki Sayın Vekilim mesela sizlerin belirttiği özellikle yeşil sertifikanın alınması, buna bir gayrimenkul projesi gibi değil de finansal finans merkezi, finansal yatırımcı gibi bakılması gibi vizyonun oluşturulması noktasında ciddi Varlık Fonu ve Varlık Fonu Yönetimi anlayışının katkısı olduğunu düşünüyoruz.

Maden ve petrokimyadaki proje geliştirmeleri yine sıfırdan geçtiler ve bu konuda stratejik bir aklın ortaya konması Türkiye’nin hangi projelere yatırım yapabileceğiyle ilgili gerekli bilgi, belgenin devletin elinde oluşması, yine oradaki arazilerin detaylı bir şekilde incelenmesi noktasında bir katkımız oldu. Türkiye Sigorta örneğinde yine kamu bankaları altında daha küçük ölçekteki sigorta şirketlerini birleştirerek, bir değer yaratarak büyük bir sigorta şirketin oluşturulması bu anlamda kârlılık ve pazar payı anlamında bir yere gelmesi noktasında büyük bir payı olduğunu düşünüyoruz.

Yine, diğer dâhil olduğumuz konularda Varlık Fonunun devletin bir yatırım kolu olarak hareket edip fark yarattığını düşünüyoruz ama bu eleştirileri de dikkate alarak önümüzdeki...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne yatırım yaptınız ben bilmiyorum. Ne yatırım yapmayı planlıyorsunuz?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Önümüzdeki dönem yatırımlarımız, hâlihazırdaki devam ettiğimiz yatırımları tamamlamak, öncelikle de İstanbul Finans Merkezi gibi fakat onun dışında da yeni almaya başladığımız, dün bahsettiğimiz,

mesela yönetim kurulumuzdan 250 milyon dolarlık bir teknoloji fonunun kurulmasıyla ilgili onayımızı aldık. Özellikle, sizin de bahsettiğiniz katma değerli yeni ekonominin önde gelen alanlarında ülkemizdeki özellikle ekosistemdeki de boşluğu dolduracak şekilde yatırımlar yapmayı amaçlıyoruz. Tabii, bunun tamamlanmasıyla ilgili regülatif süreçler bitmediği için henüz daha sunumumuza koymadık ama bunlar gibi planlarımız var ama dediğim gibi bu seneki sunumumuzda bunları, özellikle gerçekleştirdiğimiz ve hâlihazırdaki faaliyetlerimizi koymayı uygun bulduk, seneye sizlerin de geri dönüşlerine uygun şekilde sunumumuzda bunlara da daha faydalı şekilde yer vermeyi düşünüyoruz.

“Türkiye Varlık Fonu alt şirketi kuramaz.” eleştirisi olmuştur sanırım Sayın Bülent Kuşoğlu’nun. Kanunda “Şirket ve şirket tarafından kurulacak diğer şirketler.” diye yazmaktadır açıkça. Hiçbir kanun ve düzenlemede “Türkiye Varlık Fonu şirket kuramaz.” diye bir hüküm bulunmamaktadır. Aksine, özel hukuk kurallarına tabidir ve “Bir AŞ başka bir AŞ kurabilir.” diye bir hüküm vardır. Yine, “Finansal tablolarımız, raporların yayınlanması lazım.” diye vekilimizin bir görüşü vardı. Finansal tablolarımız web sitesinde yayınlanmaktadır, finansal raporun yayınlanmasıyla ilgili de çalışmalarımız devam etmektedir. Yine, ilave olarak Türkiye Varlık Fonunun 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarına ait faaliyet raporları da internet sitesinde kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Varlık Fonunun alt şirketlerinin zarar etmesiyle ilgili özellikle maden ve enerji şirketleri, bunlar kurulum aşamasındaki şirketler, sadece organizasyonel giderleri ve danışmanlık giderleri yansıdığı için henüz daha zarar göstermektedir. Operasyonlara başlamasıyla birlikte...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede başlayacaksınız operasyonlara? Madencilikte mi?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Madencilik lisanslarımız var biliyorsunuz Sayın Vekilim, bunların da hâlihazırda MTA verileri var fakat MTA verilerinin uluslararası finansman standartlarını yeniden ele alınması ve buralarda kabul edilen standartlarda değerlemesinin yapılması gerekiyor. Onun için hâlihazırdaki elimizdeki lisansları potansiyellerine ve sürelerine göre önceliklendirerek bunları yavaş yavaş değer yaratmak anlamında ekonomimize kazandırmayı amaçlıyoruz, hâlihazırdaki giderlerin önemli bir kısmı o tip çalışmalardan gelmektedir. İnşallah, onlarla ilgili standartlar ortaya çıkıp gerekli finansman şartları da oluştuğunda bu projeleri tek tek uygulamaya başlayacağız, onlar da Maden AŞ’nin ve Enerji AŞ’nin altındaki kurucular olarak yavaş yavaş...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kamu eliyle mi yapılacak, özel sektörle mi?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – İşte, orada stratejiler, aslında Varlık Fonunun yapısı bu ikisine de müsait yani bizim kendi kaynaklarımızla ya da kendimiz finansman kullanarak da yapabiliriz, bunda yerli ya da yabancı potansiyel ortaklarla da hareket edebiliriz. Dolayısıyla orada Türkiye’nin stratejik önceliklerine ve şirketlerin stratejik katkılarına göre hareket edilecektir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Halkı isyan ettirmeyecek özellikler. Yani ekolojik duyarlılık ve halkın yaşam alanlarına saygı çerçevesinde olmalı.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Anladım efendim. Özellikle bu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İstanbul’da bir gün ziyaret edin, paylaşın fikirlerinizi ama burada bitirelim.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Yine, zamanı faydalı şekilde kullanmak üzere...

Bu altta kurulan şirketler hani... “Yeni KİT’ler mi kuruluyor?” diye soru gelmişti, bunların hepsi hâlihazırda devam eden bir proje için. Mesela, Finansal Yatırımlar, finans ve sigorta şirketlerine yatırım için kuruldu; TVF Enerji, enerji sektörü yatırımları için; TVF Rafineri yine petrokimya projesi için; Maden AŞ -malumunuz az önce belirttiğim- maden projeleri için; Bilgi Teknolojileri İletişim Hizmetleri Şirketimiz yine Turkcell’de ve yine diğer bilgi iletişim, bilgi teknolojileri yatırımları için kuruldu. İFM Gayrimenkul Yönetim AŞ de tamamen İstanbul Finans Merkezi için kurulmuş bir yatırım. Malumunuz, proje başladıktan sonra oranın yönetimi de bu şirket üzerinden yapılacağı için o şirketi yapılandırmak durumunda kaldık.

Yine, BOTAŞ’ın gaz alımlarının sübvansede edilmesiyle ilgili Hazine ve Maliye Bakanlığıyla çalışmalar devam ediyor fakat -bir soru gelmişti BOTAŞ’la ilgili görüşülen yabancı fonlar ya da bununla ilgili- bizim böyle bir planımız ya da herhangi bir gündemimiz yok Varlık Fonu olarak.

Piyangoyla ilgili konular vardı, ona da kısaca şöyle değinmek isterim: Lisans çevresinde tüm bilet satış gelirleri Varlık Fonu hesaplarına aktarılmakta, özel operatör sadece sunulan hizmet kapsamında bayilere ödenen paylar da dâhil yüzde 9,5 payını almaktadır. Buna ek olarak yeni dönemde ikramiye oranı yüzde 45’ten yüzde 59’a çıkmıştır. Bu açıdan kamuoyunda özellikle oluşan algının aksine şans oyunları katılımcılarının getirileri artmış, artan işlem hacminde kamu faydası artırılmıştır. Çıkmayan biletler daha önce de olduğu gibi oyunun kuralları çerçevesinde kamuya aktarılmaktadır. Bu konuda da özel operatörün veya herhangi operatörün ya da herhangi başka bir üçüncü şahsın...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İkramiyenin dörtte 3’ü size çıktı yani.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Yani efendim, aslında tam da ilgili kanun düzenlemesi yapılmadığı için biz aynen Hazine ve Maliye Bakanlığına gönderiyoruz bu arada şu an.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, size çıkmış işte ikramiye.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Millî Piyango...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çok şanslısınız.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Yine, sizlerin eleştirileri doğrultusunda, bu, kumarın teşvik edilmesi ve benzer konularla ilgili de biz Varlık Fonu Yönetim Kurulunda özellikle ilgili denetim süreçlerinin devletin ilgili kurumlarıyla oluşturulması noktasında görüşlerimizi verdik, bir rapor çalışması da yapıyoruz efendim. İnşallah o da somut olarak çıktığında... İnanın, aynı endişeleri biz de hissediyoruz yani bir yandan basiretli tüccar olarak kurumun gelirlerini artırma hedefimiz mutlaka var ama aynı zamanda bu konularla ilgili hassasiyetlerin de farkındayız. Aynı şekilde kendi çocuklarımızın geleceği için de bunun önemli bir nokta olduğunu düşünüyoruz. Bu konuda daha sağlıklı bir yapının oluşması noktasında da görüşlerimizi biz Fon tarafında, profesyonel yönetim olarak oluşturduk. O konuda da gerekirse bir regülatif düzenlemeyle ilgili de önerimizi hem yönetim kurulumuza hem ilgili kurumlara yapıyor olacağız.

Bir de TÜRK TELEKOM konusu çok konuşuldu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Alacak mısınız?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Biz dünkü yani kısa görüşmede biraz aktarmaya çalıştık ama oradaki bakış açımızı en azından şu şekilde açıklayabiliriz ki KAP’a yapılan bildirim sayesinde de en azından bu detayları şu anda konuşabilecek

duruma geldik. Yoksa kamuya açık bir şirket olduğu için spekülatif bir müdahalede bulunmamak adına çok fazla bundan bahsedemiyorduk. Hani bu fırsatı aslında verdiğiniz için o anlamda da teşekkür ederim.

TÜRK TELEKOM’da bizim aslında şu anda Varlık Fonu olarak katkı yapmak istediğimiz ilk nokta malumunuz TÜRK TELEKOM’un özellikle fiber altyapıdaki dominant pozisyonu nedeniyle orada hâkim bir durum var ve bankalar -sizin de belirttiğiniz gibi- 2026’da imtiyazın bir kısmı, faaliyetlerin önemli bir kısmını içeren bu imtiyaz biteceği için de kendi bakış açıları açısından bu yatırımı yapmayı mantıklı bulmadıkları için devamlı TÜRK TELEKOM sektöründe aslında o hepimizin eleştiri ya da şikâyet etmek durumunda kaldığı -internet yavaşlığı olsun, diğer konular olsun- durum ortaya çıkıyor. Bu, aynı zamanda diğer önemli operatörlerin rekabetçiliği anlamında da bir problem yaratmaktaydı, -bir taraftan yatırımcıdan bu yatırımları yapmasını ya da- onun dışında oluşabilecek önlemler çalışılmaktaydı. Bunlardan, akla gelen önlemlerden bir tanesi de altyapı tarafının ayrılıp bir altyapı AŞ gibi ya Varlık Fonunun altında ya da herhangi bir şekilde bir kamu kurumu olarak oluşturulup tarafsız bir şekilde onun bütün hizmet sağlayıcılara altyapı hizmetini vermesi, böylece israfın engellenmesi; çünkü her hizmet sağlayıcı kendi altyapı yatırımı yaparsa bu sefer, takdir edersiniz, her şirketin ayrı kablo döşeyip bu yatırımı yaptığı bir durum oluşuyor ki bu da hem ülkemizin değerli, sınırlı kaynaklarının israfı hem de verimsizlik anlamında ciddi bir problem. TÜRK TELEKOM’un da bunu yapmasıyla ilgili bir adım atılamayınca -dediğim gibi- ayrılıp bir altyapı şirketinin oluşturulması senaryosu da bu sefer, bankalara ve hâlihazırdaki ortaklara rağmen, TÜRK TELEKOM’un bu kadar önemli bir değerinin ayrılıp yapılması, tabii, tabiri caizse “Kimin malını alıp kime veriyorsunuz?” gibi bir durum ortaya çıkıyor. Dolayısıyla, orada da dikkatli davranılması ve TÜRK TELEKOM gibi önemli bir değer de değerinin korunması kritiktir takdir edersiniz. Dolayısıyla, bütün bu senaryolar arasında gerekirse, bankalardan bu payın alınıp, daha sonra şirketin önündeki bu engellerin kaldırılıp hem altyapı tarafı bölünüp bir tarafsız yapı oluşturulacaksa, öyle ya da TÜRK TELEKOM’un yapması gereken yatırımları yapması noktasındaki engellerin kaldırılması gibi bir çözüm olabileceği düşünüldü. Orada, tabii, bankaların mı zararı karşılanacak, bunun satın alma fiyatı nasıl olacak? Tabii, fiyatla ilgili bir spekülatif yorum yapmam uygun değil ama en azından şunu söyleyebiliriz: Temel belirleyici elbette ki piyasa fiyatı olacak yani bankaların oradaki oluşmuş zararı, takdir edersiniz, Varlık Fonuyla ilgili doğrudan bir karar değil, orada yaklaşık 32 banka var, 3 büyük özel banka ana hissedar olmakla birlikte, onların temsil ettiği yaklaşık 32 bankanın verdiği bir krediden bahsediyoruz. Biz, mümkün olduğu kadar bankacılık sisteminin de hem bu durumdan yavaş yavaş çıkması hem de bizim de artık TÜRK TELEKOM’un önünde engellerin kalkıp gerçek potansiyeline ulaşmasıyla ilgili çok önemli bir fırsat olduğunu, ülkemiz için büyük bir sorumluluk taşıdığımızı düşünüyoruz. Orada, bizim özellikle bu 2026’da bitecek olan imtiyazla ilgili de çok karmaşık bir durum var aslında. Piyasada bazen -sayın vekilimiz de belirtti- “Zaten devlete geçecek, neden böyle bir adım atılıyor?” gibi bir algı da var fakat biz hukuki durumuna baktığımızda, maalesef, aslında durumun bu kadar basit olmadığını görüyoruz. Çünkü daha önce, dün de size, sayın vekillerimize, Grup Başkanımıza aktarmaya çalıştım. Sözleşme yapıldığı ve ihalenin yapıldığı zamandaki hem teknolojik şartlar hem de hukuki şartlar ile şu andakiler tabii aynı değil. Mesela, atıyorum, bir anten ya da vericiyle ilgili bir tanımlama yapılmış, o zaman o verici tamamen bir binayı ve şeyi de içeriyormuş, şimdi küçük bir kutuya dönüşmüş. Bunun altındaki gayrimenkul ve o verici, bunların değerlemesi, bunların hepsi ayrı bir duruma dönüşmüş. Yarın, dolayısıyla bir “divorce” yani tabiri caizse bir ayırım olması gerektiğinde kimde neyin kalacağı ve tarafların bununla ilgili ciddi bir hukuki savaş vermek durumunda kalacağı bir durumun ortaya çıkma riski vardı. Dolayısıyla, şirketin de bundan doğan -takdir edersiniz- çok kötü etkilenme ihtimali var 2026 geldiği zaman. En azından biz kamu adına kamunun yatırım kodu olarak bu durumu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Genel Müdürüm, çok önemli gördüğünüz hususları söyleyip sonra gerisini yazılı verirsiniz memnun olurum.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamam efendim.

Eğer bu konuda en azından bir adım atılıp bu karmaşık durum da giderilirse hem bu konsey şununla ilgili, imtiyazla ilgili karmaşık durumu da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kaynak var mı? Para var mı yani?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Şöyle efendim; yani Varlık Fonumuzun bu önemli proje ve getirisi de çok net bir şekilde ortada olduğu için finansman noktasında biz sıkıntı çekeceğimizi düşünüyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Borçlanarak yani...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Detaylara bence burada fazla girmeyelim. İkili diyalog usulümüz yok. Onu daha sonra oturup konuşabilirsiniz.

Buyurun, tamamlayın siz.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Not aldığımız kadarıyla bunları efendim öncelikli. Diğerlerine, yine eksik kalan konulara biz yazılı olarak cevap vermek isteriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – Varlık Fonunun Abu Dabi Kalkınma Holdingle yaptığı bir sözleşme var. Onunla ilgili en ufak bir bilgiye sahip değiliz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Geriye kalanı yazılı cevap verecek diye söyledik. Yani, burada belki yeterli bilgi olmayabilir, sağlıklı bir...

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – Çok kısa belki bir...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Varsa hazır bir cevabınız buyurun, yoksa yazılı cevap verin lütfen.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Yani şimdi anlayış muhtırası seviyesinde. Bizim de hani bir yanlış anlaşılma var; Türkiye Denizcilik İşletmelerindeki limanlar, bizim oradaki hissemiz yüzde 49 -Varlık Fonunun- yüzde 51 Özelleştirme İdaresinde. Dolayısıyla onlar bizim uhdemizde değil, bizde sadece Varlık Fonu uhdesinde sayabileceğimiz Alsancak Limanı var. Dolayısıyla, ilgili...

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – 8 tane var.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Yok, diğerleri Denizcilik İşletmeleri uhdesinde efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yani daha sonra...

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – Varlık Fonunun içinde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, geriye kalan kısımları yazılı artık isteyelim.

ÇETİN OSMAN BUDAK (Antalya) – Eğer buna detaylı yazılı cevap verebilirsiniz sevinirim.

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – Tamam efendim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Oger’in borcu ne kadar?

TÜRKİYE VARLIK FONU YÖNETİMİ AŞ GENEL MÜDÜRÜ SALİM ARDA ERMUT – O zaten kamuoyunda olan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, burada tereddütlü şeyler ifade etmeyelim. Tereddüt ettiğimiz şeyleri yazılı cevap verelim, sağlam bilgi olsun.

Teşekkür ediyorum.

Değerli üyeler, böylece tezker e üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un “Denetim” başlıklı 6’ncı maddesi kapsamında Komisyonumuzda Türkiye Varlık Fonunun denetim raporlarına ilişkin görüşmeler tamamlanmıştır.

Şerhler için 17 Ocak 2022 saat 17.00’ye kadar süre veriyorum.

Teşekkür ediyorum.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.11

